

Tartu Ülikool
Filosoofiateaduskond
Uurali keelte õppetool

Rutt Reemann-Arro

**UNGARI *meg*-VERBIPREFIKSI VASTETEST EESTI KEELES – TÕLKE- JA
SÕNARAAMATUPÕHISELT**

Magistritöö

Juhendajad

Anu Nurk

Boglárka Janurik

Tartu 2016

Sisukord

1. Sissejuhatus	3
2. Ungari verbiprefiksid	6
2.1. Ungari <i>meg</i> -verbiprefiksist	8
2.2. Ungari prefiksverbide õpetamisest võõrkeelena õppijatele	10
3. <i>Meg</i>-verbiprefiksi funktsioonide edastamisest eesti keeles	15
3.1. Ungari <i>meg</i> -prefiksiga verbile vastab eesti keeles lihtverb	17
3.1.1. Ungari <i>meg</i> -verbiprefiksi tähendus sisaldub eesti lihtverbi semantikas või <i>meg</i> - prefiksile vastab tuletusliide	18
3.1.2. Ungari <i>meg</i> -verbiprefiksi tähendus on eesti keeles edasi antud täisobjekti- või adverbiaaliga	31
3.1.3. Ungari <i>meg</i> -prefiksiga verbile vastab eesti keeles perfektis või pluskvamperfektis verbivorm	36
3.1.4. Ungari <i>meg</i> -verbiprefiksi tähendus eestikeelses tekstis ei kajastu	37
3.2. Ungari <i>meg</i> -prefiksiga verbile vastab eesti keeles ühendverb	41
3.2.1. Perfektiivsust väljendavad afiksaaladverbid	42
3.2.2. Orientatsiooniadverbid	45
3.2.3. Seisundiadverbid	47
3.3. Ungari <i>meg</i> -prefiksiga verbile vastab eesti keeles väljendverb	48
3.4. Ungari <i>meg</i> -prefiksiga verbile vastab eesti keeles ahelverb	50
3.5. Ungari <i>meg</i> -verbiprefiksiga verbile vastab eesti keeles vaba sõnaühend või antud tekstis vaste puudub	52
3.5.1. Ungari <i>meg</i> -prefiksiga verbile vastab eesti keeles vaba sõnaühend	53
3.5.2. Ungari <i>meg</i> -verbiprefiksiga verbil antud eestikeelses tekstis vaste puudub	56
4. Kokkuvõte	57
Kirjandus	61
Materjali allikad ja lühendid	64
Összefoglalás	65
Summary	69
Lisa 1. Joonised	73
Lisa 2. <i>Meg</i>-prefiksilisi verbe sisaldavad laused ja nende vasted eesti keeles	74

1. Sissejuhatus

Käesolev magistritöö on jätk autori 2007. aastal kirjutatud bakalaureusetööle „Ungari *meg*-verbiprefiksi vastetest eesti keeles“ (Reemann-Arro 2007). Selle töö eesmärgiks on jätkata ungari *meg*-verbiprefiksi vastete uurimist eesti keeles, vaadeldes juurde sõnade tähendusi ungari-eesti sõnaraamatust (Seilenthal, Nurk 2010 = UES), ungari seletavast sõnaraamatust (Magyar Értelmező Kéziszótár, 2003 = ÉKsz) ning kõrvutades omavahel *meg*-prefiksiga ja prefiksita (sama) verbi. Lisaks on eesmärk leida seaduspärasusi ja kirja panna soovitusi prefiksita (eelkõige *meg*-prefiksi) kohta ungari keele õppijale võõrkeelena, et kergemini orienteeruda ungari keelemaastikul seda õppides ja miks mitte ka õpetades.

Ungari ja eesti keele võrdleva uurimisega on rohkem tegeletud umbes 90ndatest aastatest alates. Samast ajast alatest peetakse ka selleteemalisi rahvusvahelisi seminare (Rüütmaa 1998b: 7).

Verbiprefiksiga seonduv on ungari keele õppimisel üks raskemaid probleeme ning põhjus selle teemaga jätkamiseks oli kindlasti ka see, et bakalaureusetöö ei andnud veel kaugeltki ammendavaid vastuseid eestikeelsete vastete osas. Kasutatavat materjali uurides (ning ungari keelega ka mujal kokku puutudes) ilmnes ka, et keeleõppija jaoks on üsna keeruline teha vahet, millal peaks kasutama prefiksiga verbi, millal aga tuleks eelistada prefiksita varianti. Eriti probleemne on see küsimus just *meg*-prefiksiliste verbide puhul, kuna see prefiks on tähenduselt üsna abstraktne (võrreldes teiste, suunda näitavate verbiprefiksiga). Samuti pole vähetähtis ka lauseehitus ning verbiprefiksiga paiknemine lauses. Seega on oluliseks märksõnaks käesolevas töös just õppijakesksus. Selles töös tehtav analüüs võimaldab saada infot ja teha tähelepanekuid lisaks keeleteaduslikele aspektidele (nt kahe keele struktuuride osas) ka keeleõppijale selle lihtsamaks omandamiseks. Teadaolevalt ei ole Eestis samal teemal sellelaadseid uurimusi (lisaks eelnimetatule) tehtud. Küll aga on käsitletud ungari verbiprefiksiga

vasteid eesti keeles üldiselt (nt Nurk 1996; Veskis 1996; Rüütmaa 1996; Kreinin 2004) ning *el*-verbiprefiksi vastetest on kirjutatud magistritöö (Rüütmaa 1998a).

Uuritava materjalina on kasutatud täpselt sama allikmaterjali, mida ka 2007. aasta bakalaureusetöös – Sándor Márai esmakordselt 1942. aastal ilmunud romaani “A gyertyák csonkig égnek” (Budapest: Helikon Kiadó, 2003) ja selle tõlget “Küünlad põlevad lõpuni” (tlk Sander Liivak, 2002). Allikmaterjaliks on need *meg*-verbiprefiksilisi verbe sisaldavad laused ja nende lausete vasted eestikeelsest tõlkest, mis said autori poolt bakalaureusetöö tarbeks välja kirjutatud (vt lisa 2). Uuritav allikmaterjal on selle töö raames piisav selleks, et teha soovitud järeldusi. Konkreetse tõlke kohta võiks mainida seda, et *meg*-prefiksilisi verbe esineb üsna palju, mis on selle prefiksi uurimiseks isenesest hea materjal. Raamatus kirjeldatud sündmused toimuvad minevikus, mis annab ehk põhjust kasutada rohkelt *meg*-prefiksilisi verbe. Tõlkes kasutatud vasted tekitavad vahel küsitavusi, nende kohta on üksikud kommentaarid töös olemas, kuid põhjalikult tõlkeküsimusi selles uurimuses ei käsitleta. *Meg*-prefiksiliste sõnade uurimisel on mindud (bakalaureusetööst) kaugemale ja vaadeldud verbe koos sõnaraamatu (UES) vastetega ning enamust neist ka prefiksita kujul. Verbide kõrvutamisel näeme, milliseid seaduspärasusi saame seejuures välja tuua ja kuidas aidata keeleõppijat lausete moodustamisel õigete (st (*meg*)-prefiksiliste või prefiksita) verbide valimisega.

Töö teoreetilises osas on lühidalt kirjeldatud ungari keele verbiprefiksitate ülesandeid ning antud ülevaade *meg*-verbiprefiksi kujunemisest ning peamistest ülesannetest ja käsitlustest. Eraldi peatükina on välja toodud ungari verbiprefiksitate õpetamise probleemsed kohad, tähelepanekuid õpetamise teooriates ning põhilised grammatikareeglid seoses verbiprefiksitate kasutusega. Kolmandas peatükis on kirjeldatud *meg*-prefiksi funktsioonide edastamise võimalusi eesti keeles.

Kokku esines *meg*-prefiksiline verb originaaltekstis 611 korral. Bakalaureusetöös said sõnad jaotatud peatükkidesse vastavalt eestikeelsete vastete struktuurile, võttes aluseks Tiina Rüütmaa (1998a) magistritöö jaotuse “Ungari *el*-verbiprefiksi vastetest eesti keeles”. Sõnad on jäetud samadesse rühmadesse, isegi kui süvenemine ja teistsuguste sõnavastete uurimine tõi kaasa uusi teadmisi ja teisi lähenemismurki – nii näeme ka raskeid kohti ja erinevaid võimalusi *meg*-prefiksi kasutuses/tõlkimises.

Igas peatükis toodud näidete juures on sulgudes lause number, mille leiab töö lisast (Lisa 2). Lisas on ära toodud kogu kasutada olnud materjal, kus iga lause lõpus on lehekülje number, kus vastav lause raamatus paikneb.

Töö meetodiks on (tõlkepõhine) kontrastiivanalüüs, kus originaalteksti kõrvutatakse selle tõlkega. Rõhutada tuleb kindlasti, et töö eesmärgiks ei ole tõlke analüüs ja tõlkeprobleemide lahkamine. Tõlke vastavusi on käsitletud vaid nii palju, kui see puudutab antud töö teemat ja on selle juures oluline.

2. Ungari verbiprefiksid

Verbiprefiksitate uurimisega on ungari keeles tegeletud päris põhjalikult (nt J. Soltész 1959; Szili 1985; Pátrovics 2002; É. Kiss 2004; Szili 2006). On käsitletud prefiksitate päritolu ning prefiksitate funktsioone nii sõna kui lause tasandil. Verbiprefikseid on uuritud ka psühholingvistilisest aspektist (nt Pléh, Juhász Levente 2001) ning käsitletud on ka verbiprefiksitate õpetamist teistesse keeltesse (nt Szarka 2002; Szili 2006; Waseda 2007).

Ungari verbiprefiksid on määrsõna sarnased suhtesõnad, mis kuuluvad tavaliselt tegusõna juurde ja aitavad oma leksikaal-grammatilise rolliga kaasa tegusõnade tähenduse muutmisel ja modifitseerimisel. Prefiks võib muuta ka tegusõna süntaktilist ümbrust. (MG 2000: 264)

Palju on arutletud ja vaieldud selle üle, millisesse sõnadegruppi verbiprefiksid tegelikult kuuluvad. Neid on peetud määrsõnadeks, suhtesõnadeks, modaalsõnadeks (Szarka 2002: 31–32). Kiefer väidab, et prefiksverbide loomine kuulub sõnamoodustuse hulka, kus vahel sarnaneb see liitsõna loomele, vahel sõnatuletusele, kuid pole kummagagi päris sama. Liitsõnatuletusele on prefiksverbide loomine sarnane juhul, kui verbiprefiks võib esineda ka määrsõnana (nt *újraolvas* – *újra olvas* 'uuesti/üle lugema'; *továbbdolgozik* – *tovább dolgozik* 'edasi töötama'). Kuid verbiprefiks ei ole siiski enamasti iseseisev sõna. Sõnamoodustusega on sarnane seetõttu, et prefiksverbi loomisega tekib uus sõna, uus leksikaalne üksus. Kuna sõnamoodustusega tegeleb sõnaraamat, siis on ka prefiksverbide loomine üks sõnaraamatu ülesandeid. (Kiefer 2003: 177) Anna Sörös on väitnud, et verbiprefiksitate funktsioonide täpsemaks mõistmiseks tasub neid võrrelda keeles olevate sarnaste nähtustega (Sörös 2014: 193).

Erinevad käsitlused nimetavad verbiprefikseid erineva arvu. On palju piiripealseid üksusi, mida ei ole lihtne klassifitseerida mingisse kindlasse sõnarühma (nt *egybe*, *tele*). Enamik grammatikaid nimetab prefiksitate arvuks umbes 70, kuid on ka käsitlusi, kus

ungari keele verbiprefiksitate arvuks nimetatakse 100 (nt Beöthy, Altmann 1985: 187). Verbiprefiks on ülemineku sõnaliik: ühelt poolt kui iseseisev sõna, teiselt poolt vaid modifitseeriv element (MMNyR 1961: 264). Võiks öelda, et verbiprefiks on formaalselt sõna, funktsionaalselt aga mitte, sest üldiselt ei ole tal iseseisvat mõistelist sisu (MNYK 1994: 228).

Vanimateks prefiksitateks on *meg-*, *el-*, *ki-*, *be-*, *fel-*, *le-* (Bárczi, Benkő, Berrár 1967: 397; Beöthy, Altmann 1985: 187). Need on enamasti lühenenud vormiga, algselt latiivi- lõpulised adverbid: *mögé*, *elé*, *kivé*, *levé* jne. Iseseisva mäarsõnana neid üldiselt enam ei kasutata. Küll aga võivad verbiprefiksidad teatud lausekonstruktsioonides verbist eraldi seista (nt *nézd meg* 'vaata (järele)') ning käskivates või vastavates lausetes ka täiesti omaette, ilma verbita esineda (nt *Ki!* 'Välja!'; [*Megtetted?* 'Kas tegid ära?'] *Meg.* 'Tegin.'). Vanimad verbiprefiksidad kujunesid välja juba vanaungari perioodi esimesel poolel. Esimeste näidetena esines *meg-* juba XII sajandi lõpust pärinevas vanimas soome-ugri keelte kirjalikus tekstis *Halotti beszéd és könyörgés* (Hauakõne ja palve) ning *ki-* XIV sajandi alguses, vanimas soome-ugri keelte luuletuses *Ómagyar Mária-siralom* (Vanaungari Maarja-itk). XV – XVI sajandi keeles olid verbiprefiksidad juba väga laias kasutuses. (Bárczi, Benkő, Berrár 1967: 397-398)

Kõige sagedasemad verbiprefiksidad on *meg-*, *el-*, *ki-*, *be-*, *fel-*, *le-* (MMNyR 1961: 265). Nagu näha, on kõige vanemad verbiprefiksidad ka kõige sagedasemad. Tähenduse poolest eristatakse abstraktseid ja konkreetseid prefiksidad. Osade prefiksitate puhul domineerib konkreetne tähendus (nt *be-*, *ki-*), mõned prefiksidad on aga palju abstraktsema sisuga (nt *meg-*, *el-*), kus ei saa öelda, et põhifunktsioon oleks suuna näitamine ja neil prefiksitateil on mitmeid tähendusvarjundeid. (Rüütmaa 1996: 103)

Verbiprefiksidad täidavad nii sõna kui lause tasandil erinevaid funktsioone. Verbi tähenduse kujundajana võib prefiksitate funktsioonid jagada kolme suurde rühma: 1) liikumise suuna väljendamine (*benéz* 'vaatab sisse'); 2) tegevuse lõpetatuse (perfektiivsuse) väljendamine (*megírja a levelet* 'ta kirjutab kirja (valmis)'); 3) verbile uue tähendusvarjundi või tähenduse andmine – tuletisele sarnane funktsioon (*megfog* 'kinni haarama', *megszeret* 'armuma'). Prefiksiline verb võib väljendada algavat (inchoatiivset), lõppevat, kestvat (duratiivset) või hetkelist (momentaanset) tegevust. Prefiksiline tegusõna võib väljendada ka millegi vähendamist (*lenéz valakit* 'kellelegi

ülevalt alla vaatama') või suurendamist (*felnez valakire* 'kellelegi alt üles vaatama'). Samuti võib prefiks verbile täiesti uue tähenduse anda. Süntaktiliselt võib prefiks muuta intransitiivse verbi transitiivseks ning võib muuta transitiivse verbi rektsiooni. (Keresztes 1997: 100–102; MG 2000: 265–266) Käesoleva töö puhul olulise *meg*-prefiksi funktsioone vaadeldakse lähemalt järgmises peatükis.

Ungari prefiksverbide juures on mainimisväärne ka see aspekt, et prefiksitega verbe tekib kogu aeg juurde. Üks asi on toime tulla juba olemasolevate verbidega, aga kohaneda tuleb ka pidevalt muutuva olukorraga, kus verbe tekib juurde ja prefikseid tuleks kasutada õiges kontekstis, valides prefiksit seast just õige. Uute sõnade kasutamisega peab teadma, milliseid prefikseid saab antud verbidega kasutada, milliseid mitte, nt *internetezik* 'Internetis surfama' verbist ei saa tuletada sõna **meginternetezik* (kuna verb ei muutu transitiivseks ka prefiksi lisamisel), küll aga on võimalikud verbid *elinternetezik* 'pikalt Internetis viibima', *kiinternetezi magát* 'Internetis isu täis „istuma“'. Samas on olemas verb *megímélez (vmit)* 'e-maili kirjutama', mis käitub samuti nagu *megír* '(valmis) kirjutama' verb. Uute prefiksverbide loomisel on ka teatud seaduspärasused, millised prefiksud mis tüüpi sõnu enda kõrvale lubavad, nt *meg*-prefiks sobib alati kasutamiseks koos värvust märkivate verbidega (*megbarnul* 'pruuniks muutuma'), kuid mitte alati *-ul/-ül-lõpuliste* verbidega (**megtompul*, *tompul* = nüristuma). (Kiefer 2003: 179–181)

2.1. Ungari *meg*-verbiprefiksist

Ungari *meg*-prefiksist on ungari keeleteaduses võrdlemisi palju kirjutatud (nt Budenz 1863; Perrot 1966; Beöthy, Altmann 1985; Szili 1989; Szili 2001; Waseda 2007). On välja pakutud mitmeid erinevaid jaotusi *meg*-prefiksi funktsioonide eristamiseks.

Nagu eelpool mainitud, on *meg*- üks vanimatest verbiprefiksistest, esinedes oma esialgsel kujul juba XII sajandist pärit kirjalikus tekstis. Praeguseks on vaid üksikute verbide kõrval säilinud *meg*-prefiksi esialgne mäarsõnaline tähendus *mögé* 'tagasi, taha' (nt *megad* 'tagasi andma', *megjön* 'tagasi tulema') (Bárczi, Benkó, Berrár 1967: 396;

TESz 1970: 874). Mõnes sõnas on esialgne tähendus veel aimatavalt ja koos seletusega arusaadav, nt *az utat megjárni* 'teed (läbi) käima', mis ei ole tähenduselt muud, kui „*az utat hátmegé járni*“, „*az út hátmögött legyen*” 'tee jääb selja taha' (Waseda 2014).

Meg- erineb teistest verbiprefiksitest selle poolest, et ei väljenda enamasti verbiga koos esinedes suunda (va. üksikud juhud, vt eespool). Teistest prefiksitest enam on *meg-* aga perfektivsuse väljendajaks ja see ongi *meg-*prefiksi peamine funktsioon. Kõikides autorile kättesaadavais käsitlustes on lõpetatuse funktsiooni nimetatud *meg-*prefiksi esmaseks ülesandeks. *Meg-*prefiksi funktsiooni kohta on enamasti kaks arvamust: 1. *meg-*prefiksil on erinevad tähendusvarjundid; 2. *meg-*prefiksil on ainult perfektiveeriv funktsioon (Szili 1989: 55).

Beöthy ja Altmann (1985: 187-188) on *meg-*prefiksil eristanud üheksat erinevat tähenduskategooriat, millest kaheksale on ühiseks elemendiks perfektivsus (ning üheksandas grupis on need sõnad, mis saavad *meg-*prefiksi lisamisel täiesti uue tähenduse). Budenz (1863) eristab *meg-*prefiksil kolme suuremat tähendust: 1) perfektivsus; 2) mingisse seisundisse jõudmine; 3) tuleviku väljendamine (oleviku verbivormis). Szili (2001) eristab oma põhjalikus jaotuses *meg-*prefiksiga verbidel viit suuremat tähendusrühma: 1) mingi eesmärgini jõudmine; 2) kehaline või füüsiline muutus; 3) psühholoogiline või emotsionaalne muutus; 4) derivatsioon (nn saavutusverbide '*achievement verbs*' tuletamine); 5) momentaanverbid. Iga rühma puhul on Szili välja toonud veel väiksemate tähendusvarjunditega alarühmad. M. Korchmáros (2006) nendib, et *meg-*prefiksi roll on eelkõige aspekti muutmises, mis seega perfektivsuse suunas muutub. Ta toob selgelt välja viis peamist *meg-*prefiksi ülesannet: 1) tegevuse tulemuslikkuse näitamine (*megtanul* 'selgeks õppima'); 2) protsessi täiuslikkuse näitamine (*megszárad* '(ära) kuivama'); 3) tegevuse alguse märkimine (*meqlát* 'nägema'); 4) duratiivse verbi momentaanseks muutmine (*megmutat* 'näitama'); 5) alati ei lisa *meg-* uut tähendusvarjundit ega muuda otseselt verbi tähendust, mõne juba algselt momentaanse verbi puhul *meg-*prefiks lihtsalt rõhutab veelgi seda (*megkezdődik* 'algama'). (M. Korchmáros 2006: 172)

Seega võib öelda, et *meg-*verbiprefiksi peamiseks funktsiooniks on verbide tähenduse lõpetatuks muutmine. Kuid perfektiveeriva funktsiooni kõrval on sellel prefiksil ka muid ülesandeid (nt momentaansuse väljendamine: *megrázza a fejét* 'pead

raputama'; tulemuslikkuse rõhutamine: *megmondja a titkot* 'saladust välja ütleva' jm). (Kreinin 2004: 34) Nagu teistelgi ungari verbiprefiksitel, on ka *meg*-prefiksil oluline süntaktiline roll: võib muuta intransitiivse verbi transitiivseks (*ül; megüli a lovat* 'istuma; istuma hobuse selga' (Keresztes 1995: 88) või ka verbi reksiooni (nt *néz valakire* vs *megnéz valakit* 'vaatama kedagi').

Waseda Mika (2014) on *meg*-prefiksit vaadelnud ka selle õpetamise seisukohast ning välja toonud sellele prefiksile omaseid jooni, mis on just õppijale olulised. Enamasti on *meg*-prefiksiga verbid lauses, kus on juba meile midagi teada-tuttavat, või viidatakse millelegi juba varem esinenule, nt *János megírt egy cikket* 'János kirjutas artikli (valmis)' – selline lause viitab mingile artiklile, millest on juba juttu olnud, see ei sobi avalauseks (vs *János írt egy cikket*); *Megérkezett egy vendég* 'Saabus üks külaline' – viitab mingile kindlale külalisele (kes oli nt kutsutud); *Érkezett egy vendég* 'Saabus üks külaline' – külaline saabus ootamatult, sellest pole varem juttu olnud. (Waseda 2014: 298) Selline omadus eristab *meg*-prefiksit ka teistest prefiksitest, kuna kuulub juba mingi teatud teema juurde (mis ei ole nõutav enamike teiste prefiksiste puhul) (Waseda 2014: 298). Sellegipoolest ei saa lähtuda vaid ühest kriteeriumist ja on sõnu/lauseid, mille puhul on raske vahet teha, millist verbi (prefiksiga või ilma) eelistada.

2.2. Ungari prefiksverbide õpetamisest võõrkeelena õppijatele

Kindlasti ei ole igäühel ungari prefiksverbidega seonduvat võrdselt raske/kerge omandada. Mingit võõrkeelt õppima asudes, on sihtkeele omandamisel oluline roll ka lähtekeelel endal, selle mõjul ja sihtkeele tajumisel. Teise keele omandamise ja võõrkeele õppimise alasel on just lähtekeele mõju uurimine ilmselt enim tähelepanu leidnud. Siiski pole väga selge see, kuidas lähtekeel sihtkeele omandamist mõjutab. (Kaivapalu 2008: 93–94) Võõrkeelt õppima asudes on suur mõju selle omandamise edusammudes psühholingvistilistel teguritel. Kaivapalu toob välja mõiste *tunnetatud sarnasus* (mis erineb *tegelikust sarnasusest* kui lingvistilisest nähtusest), kus keele X kõnelejate jaoks võib arusaamine keelest Y olla mingil põhjusel lihtsam kui keele Y kõnelejatele arusaamine keelest X. Paljuski sõltub see ka individuaalsetest iseärasustest.

(Kaivapalu 2008: 99) Eestlastele on suhteliselt hästi mõistetav ungari keele juures tõsiasi, et tunnused ja käändelõpud liidetakse sõnatüvedele. Seevastu on aga üsna raske mõista ungari verbiprefiksrite olemust, paiknevust lauses, kasutuskontekste, kuna eesti keeles sellist nähtust ei ole. Siin võib tulla mängu *oletatav sarnasus*, mis on tunnetuslik ja ei pruugi olla tõene ning seega põhjustada vigu (Kaivapalu 2008: 100). Võiks niisiis arvata, et prefiksverbide kasutamise omandamine on suures osas igal (eestlasest) keeleõppijal individuaalne – oleneb, kui palju on mingite teiste sarnaste elementidega erinevate keelte kaudu kokku puutunud, milline on kellegi keeletaju jne. Keeletaju on oluline komponent kogu *meg*-prefiksi käsitlemise juures. *Meg*-prefiksi õigeid kasutusviise vaid grammatika ja sõnade õppimisega ei omandata, tegemist ei ole pelgalt lingvistilise nähtusega. Pikemat psühholingvistilist ega semantilist analüüsi käesolev töö ei hõlma, kuid on antud teema juures kindlasti asjakohane.

Üldiselt võib õpikutes ja muudes õpetustes leida käsitlused, mis tegelevad peamiselt ungari prefiksrite paiknemisega lauses. Lauseehitus pole sugugi väheoluline, kuid vähe peatatakse tähenduslikul aspektil.

Psühholingvistilisest aspektist on huvitav kõrvutada (Ungari) laste ja ungari keelt võõrkeelena õppijate keeletunnetust. Kui õppija emakeeles ei eksisteeri õpitava keele mingit nähtust (nt verbiprefikseid), siis võib paralleele lastekeele ja õppija keele vahele tuua küll. Võõrkeele õppijal on küll mingi eelnev keelekogemus teis(t)est keel(t)est olemas. Sarnane keeleõppes on näiteks see, et tuleb selgeks õppida, millised konstruktsioonid pole võimalikud: nt sellise suunaga verbiprefiksrid, mis räägivad vastu verbi poolt kodeeritud suunale. Laste vigade uurimisel on täheldatud ka seda, et lapsed kipuvad mingeid konstruktsioone üldistama. (Pléh, Juhász 2001: 7–8) Sama teevad ilmselt ka täiskasvanud, kes õpivad enda jaoks võõrkeeles mingit uut nähtust.

Järgnevalt lühidalt põhipunktid verbiprefiksrite grammatika õigekirja kohta:

- Ungari keeles kirjutatakse enamasti prefiks verbiga, mille juurde ta kuulub, kokku: *megvárja* 'ta ootab teda'
- Paarisverbiprefiksrid, mis väljendavad korduvat (frekventatiivset) tegevust, kirjutatakse sidekriipsuga. Identsete prefiksrite korral kirjutatakse teine prefiks

verbiga kokku: *meg-megáll* 'korduvalt peatuma'; erinevad prefiksid jäävad verbist eraldi: *ki-be jár* 'sisse-välja käima'

- Iseloomulik on prefiksitele see, et võivad teatud väljendites esineda ka ilma verbita: *Megértette?* 'Kas te saite aru sellest?' – *Meg.* 'Jah.' (Keresztes 1997)

On mitmeid põhjuseid, miks ja millal liigub prefiks sõnast lahku. See sõltub palju lauseehitusest, aga ka tähendusest ning vahel ka pelgalt grammatikareeglitest. Siin näeme selgelt, et on mitmeti arutletav ja vaieldav, kui „iseseisev“ ungari verbiprefiks ikkagi on (Kreinin 2004). Keeleõppija seisukohast on sõnajärje õppimine ungari keele juures ehk üks keerulisemaid osi (Szarka 2002: 31).

Põhilised grammatikareeglid võiks siinkohal kirja panna järgnevalt:

Prefiks kirjutatakse verbist lahku:

- Kui mõni teine sõna, näiteks abiverb, paikneb prefiksi ja verbi vahel: *meg szeretné várni* 'ta sooviks teda ära oodata'.
- Kui prefiks on verbi järel: *nem várja meg* 'ta ei oota teda ära'. (Keresztes 1997)
- Käskiva kõneviisi korral: *Edd meg a palacsintát!* 'Söö see pannkook ära!'
- Eituse korral: *A kutya nem ette meg a palacsintát.* 'Koer ei söönud pannkooki ära.'; *Nem a kutya ette meg a palacsintát.* '(Mitte) koer ei söönud pannkooki ära.' (Kreinin 2004)
- Küsilausestes, (mis algavad küsisõnaga!): *Ki ette meg a palacsintát?* 'Kes söi pannkoogi ära?' (Kreinin 2004)

Nendele reeglitele tuginedes näib lihtne õppida ära prefiksverbide paiknemine lauses. Tähenduste koha pealt ei ole aga lauseehitus alati nii lihtne ja üheselt mõistetav. Võib olla erinevaid põhjuseid, miks prefiks liigub verbist lahku. Oluliseks märksõnaks on fookus – kui verb on lause fookuses, on ta enamasti prefiksiga kokku kirjutatud, kui aga fookuses on midagi muud, siis on prefiks verbist eraldi ning fookus on verbi ees, nt *Mari a kutyaját etette meg.* 'Mari söötis koera.' – Just see on oluline, et ta koera söötis, mitte see, et ta söötis.

Õpetamise seisukohalt on verbiprefiksile sõnajärge mitme kandi pealt hästi kirjeldanud Péter Szarka (2002). Tema on prefiksi esinemist verbi ees või järel

kirjeldanud erinevate opositsioonide kaudu. Järgnevalt tuuakse välja mõni neist, mis siinkirjutaja (kui keeleõppija) jaoks väga praktilised ja näitlikustavad on:

- Lõpetatuse – kestvuse opositsioon:

verbiprefiks + verb (kirjutatakse kokku) → lõpetatud tegevus, nt *Kati felmászott a fára* 'Kati ronis puu otsa';

verb + verbiprefiks (kirjutatakse lahku) → kestev tegevus, nt *Kati mászott (éppen) fel a fára*. 'Kati ronis (just siis, parajasti) puu otsa.'

- Üldküsilause ja eriküsilause opositsioon:

Küsilause, mis algab küsisõnaga, oli juba vaatluse all eespool (prefiks läheb verbist lahku). Eriküsilause puhul on oluline tulemuslikkus. Kui küsimuses on oluline lõpetatus, mille kohta soovitakse vastust saada, siis on sõnajärg: **verbiprefiks + verb**, nt *Felmászott Kati a fára?* 'Kas Kati ronis puu otsa?' (vastuseks *Kati felmászott a fára*).

- Eituste opositsioon:

verbiprefiks + verb, kui kogu eitust sisaldav lauseosa on rõhutatud (st prefiksit sisaldav verb ei ole lauses öeldiseks), mitte verb ise, lause pole eitav, nt *Kati nem felmászott a fára, hanem csak kiment az udvarra*. 'Kati **ei roninud puu otsa, vaid** läks **lihtsalt** õue.'

verb + verbiprefiks, kui tegu on eitava lausega, (prefiksverb on öeldiseks), nt *Kati nem mászott fel a fára*. 'Kati **ei roninud** puu otsa.' *Nem Kati mászott fel a fára* (, *hanem Zoli*). '**Mitte Kati ei roninud** puu otsa (vaid Zoli).'

- Konjunktivi ja imperatiivi opositsioon:

Tegevuse võimalikkust väljendades kasutatakse käskiva kõneviisi vormi, kuid prefiks kirjutatakse verbiga kokku, st **verbiprefiks + verb**, nt *Kati azért ment ki az udvarra, hogy felmásszon a fára*. 'Kati läks seepärast õue, **et puu otsa ronida**.'

Konkreetse käsu puhul kasutatakse käskiva kõneviisi vormi,

verb + verbiprefiks, nt *Mássz fel a fára!* '**Roni** puu otsa!'

(Szarka 2002: 35-36)

Neid opositsioone vaadeldes võib ungari keelt võõrkeelena õppija leida enda jaoks seaduspärasusi, mis aitavad verbiprefiksitate küsimusi seoses sõnajärgjega lahendada ja mõista.

Ajaga seotud küsimusi, mis on eriti aktuaalsed *meg*-prefiksitate käsitledes, on hästi kirjeldanud Szili Katalin (2006). Vahel on raske eristada situatsioone, mis on toimunud minevikus – kas verb peaks olema perfektiivne või mitte. Siinkohal on Szili välja pakkunud abistava „*abbahagy*“-testi („sinnapaika jätmise“ test). Kui lause kohta on võimalik öelda/ette kujutada, et jättis selle tegevuse sinnapaika, seejärel jätkas, siis ei ole tegu perfektiivse lausega ja prefiksitate tõenäoliselt ei kasutata, nt *A gyerek egész délután az asztal mellett ült és a verset tanulta.* 'Laps istus terve pärasltõuna laua taga ja õppis luuletust.' – Siin saab öelda, et jättis selle sinnapaika ja jätkas hiljem (ei saanud seda veel pähe õpitud); kuid lause *A gyerek leült és megtanulta a verset* 'Laps istus maha ja õppis luuletuse pähe.' – Siin ei saa öelda, et jätkas seda (kuna luuletus on juba pähe õpitud). (Szili 2006: 200–201)

Ajaga seoses tasub veel eraldi vaadelda tulevikku ja minevikku. Perfektiivset aspekti on mineviku lausetes palju lihtsam tajuda kui tulevikus. N: *Tegnap elolvastam egy krimi* 'Eile lugesin ühe krimika läbi'; *Este megírom a dolgozatot* 'Õhtul kirjutan töö valmis.' Lauseid tõlkides on üsna selge, mida on tahetud öelda. Kui aga keeleõppija tahab moodustada lauset, võib ta seda teha vigaselt, nt *Ma este írom a dolgozatot* 'Täna õhtul kirjutan tööd.' - Lause on grammatiliselt õige, kuid kui kõneleja soovib öelda, et kirjutas töö valmis, siis lause ei kajasta tõde. See on koht, mis valmistab kindlasti nii mõnelegi õppurile raskusi. (Szili 2006: 202)

Nagu eelnevast võib järeldada, siis prefiksitate õppimine/õpetamine on ungari keelt võõrkeelena õppijatele üks keerulisemaid ülesandeid – nende paiknemine lauses, nende tähendused ja tähendusvarjundid.

3. *Meg*-verbiprefiksi funktsioonide edastamisest eesti keeles

Kuna on teada, et *meg*-prefiksi peamiseks funktsiooniks on perfektiveeriv ülesanne, siis on oluline vaadata, kuidas saab eesti keeles väljendada lõpetatust. Perfektiivsusega seoses on palju räägitud aspekti mõistest (Rätsep 1957; Seilenthal 1988; Sulkala 1996; Szili 2006). “Aspekt on lauses väljenduv suhe situatsiooni kulgemise ja vaatluspunkti vahel” (EKG 1993: 24). Aspekti seisukohalt jagunevad situatsioonid imperfektiivseteks (piiritlemata) ja perfektiivseteks (piiritletud) situatsioonideks (EKG 1993: 24). Soomeugri keeltes ei ole aspekti väljendamiseks morfoloogilist või derivatiivset süsteemi, kuid see ei tee võimatuks tegevuse lõpetatuse või lõpetamatuse väljendamist. Eesti keeles saab aspekti väljendada osalt grammatika abil, osalt ka leksikaalsete vahenditega ning osalt verbisemantika abil. (Sulkala 1996: 218; Rätsep 1957: 75)

Perfektiivset aspekti saab eesti keeles väljendada:

- 1) totaalobjektiga (nt *Mees ehitas kasvuhuone*, vrd *Mees ehitas kasvuhoonet*);
- 2) afiksaaladverbidega (nt *ära minema*);
- 3) teatud koha-, aja- ja seisundimäärusega (nt *Ta kudus kampsuni kahe aastaga*);
- 4) teatud tüviverbidega (nt *surema*);
- 5) teatud minevikuvormidega (nt *Nad on metsa sõitnud*). (Rätsep 1957: 75–76; Seilenthal 1988: 57–58; EKG 1993: 25–27).

Perfektiivse aspektiga võib kaasneda semelfaktiivne (ühekordne) tegevuslaad, mida saab väljendada tuletusliidete abil (nt *-ata*). Samuti võib kaasneda ingressiivsus, mis viitab tegevuse algamisele ning mida saab teatud tüviverbidele lisaks väljendada ka

teatud adverbidega (nt *kohe*), saavutusverbide *ma*-infinitiiviga (nt *Mu soovid on täitumas*). (Sulkala 1996: 224)

Ungari verbiprefikseid on kõige sagedamini võrreldud eesti afiksaaladverbidega, mida on ka verbiprefiksitaks nimetatud (nt Seilenthal 1988). Kuid ühest võrdusmärgi nende vahele panna ei saa. Ühendverbe, mis koosnevad abimäärsõnast ja tegusõnast kasutatakse eesti keeles tunduvalt vähem kui ungari keeles prefiksilisi verbe (Rüütmaa 1998b: 15). Ka on erinevused kirjapildis, ühendverbis kirjutatakse afiksaaladverb ja verb üksteisest alati lahku, ungari prefiksilises verbis aga prefiks ja verb teineteisega kokku, juhul kui prefiks on vahetult verbi ees. Perfektiivsust märgib afiksaaladverbidest eelkõige *ära* (EKG 1993: 25; Nurk 1996; Veskis 1996). Võib oletada, et eestikeelses tõlkes ungari keelest leidub ehk rohkem ühendverbe kui kõnekeeles, kuna prefiksiline verb võib mõjutada otsima afiksaaladverbilist vastet eesti keeles. Samas on ilukirjanduses taunitud liigset afiksaaladverbide kasutust, mis võib jällegi anda kallutatud tulemusi. (Rüütmaa 1996: 104–105) Juba J. Aavik soovitas oma keeleuenduslikus artiklis 1924. a. väljendverbe vältida ning jätta ära rõhutavad modaalsõnad (*ära*) *unustama*, (*välja*) *sirutama* jne (Kreinin 2004: 21). Suur erinevus eesti afiksaaladverbidel ja ungari verbiprefiksitel on ka see, et afiksaaladverbid ei saa lauses esineda iseseisvalt, nt Kas sa said sellest aru? – *Aru. Ungari verbiprefiksid võivad aga iseseisvalt sarnase lause vastuseks olla küll (*Meg.*). Sagedasemad on afiksaaladverbid kindlasti kõnekeeles. Ja kuna nad on tihti nõ vabatahtlikud, neid saab lausest välja jätta, siis on eestlastele kohati mõistetamatu prefiksi nõutav esinemine lauses.

Mida abstraktsem on verbiprefiks, seda rohkem võimalusi on selle väljendamiseks ning seda raskem on prefiksverbe kasutada ka keeleõppijal. Kuna *meg*-prefiksil on ungari keeles välja kujunenud küllaltki abstraktne tähendus, on selle prefiksi erinevate vastete skaala eesti keeles väga lai. Eesti keeles võib *meg*-verbiprefiksi funktsioon olla edasi antud lihtverbiga, tuletusliitega, teatud minevikuvormidega, ühendverbiga, väljendverbiga, ahelverbiga, vaba sõnaühendiga, muude leksikaalsete või grammatiliste vahenditega. Samuti võib *meg*-prefiksi tähendus eesti keeles jääda kajastumata.

Käesolevas töös on vaadeldud, milliseid vasteid *meg*-prefiksiline verb eesti keeles omab ning ka seda, mis on vahet prefiksiga ja ilma prefiksita verbil. Sooviks on aidata

seeläbi keeleõppijal paremini orienteeruda. Tõlkest tulenevad erinevused vajaksid veelgi põhjalikumat uurimist ja süvenemist, k.a. tõlketeooriatesse, kaasates ka erinevaid tõlkeid. Käesoleva materjali põhjal saaks teha praegu vaid üsna oletuslikke järeldusi, mis süvitsi ei lähe. Ei ole uuritud, kas ja mil määral esines neid verbe konkreetsetes raamatus ilma prefiksita kujul. Seetõttu on lähtutud just prefiksiga verbidest ja ilma prefiksita verbi vaadeldud vaid sõnaraamatust ning võrdlus selle põhjal kujundatud. Lähtekohaks olnud just keeleõppija vaatepunkt – kas saame tuua mingeid seaduspärasusi.

3.1. Ungari *meg*-prefiksiga verbile vastab eesti keeles lihtverb

Eesti keeles võib ungari *meg*-prefiksile vastata väga erineva sisuga lihtverbe. See peatükk on jagatud nelja alarühma:

- 1) Ungari *meg*-prefiksiga verbile vastab eesti keeles lihtverb, mille tähendus sisaldub eesti lihtverbi semantikas või on edasi antud tuletusliite abil;
- 2) Ungari *meg*-prefiksi tähendus on eesti keeles edasi antud täisobjekti või adverbialiga;
- 3) Ungari *meg*-prefiksi tähendus kajastub eesti keeles perfektis või pluskvamperfektis verbivormis;
- 4) Ungari *meg*-verbiprefiksi tähendusvarjund eestikeelses tekstis ei kajastu.

Kokku on *meg*-prefiksilise verbi vasteks lihtverb 352 korral, mis moodustab 58% kõikidest esinenud vastetest (vt joonis 1). Ka ainult erinevaid eestikeelseid vasteid arvesse võttes on lihtverbide osakaal suur – 58,5% (vt joonis 2). Prefiksi tähendus ei sisaldu alati lihtverbis endas, see võib olla edasi antud ka leksikaalsete või grammatiliste vahenditega või jääda hoopis kajastumata. Suur lihtverbi esinemise protsent näitab selgesti eesti keeles lihtverbi kasutuse eelistamist ühend-, väljend- ja ahelverbidele.

3.1.1. Ungari *meg*-verbiprefiksi tähendus sisaldub eesti lihtverbi semantikas või *meg*-prefiksile vastab tuletusliide

Kõige sagedamini vastas vaadeldud tekstis ungari *meg*-verbiprefiksiga verbile eesti keeles lihtverb. Uurimuse aluseks olnud eestikeelses tekstis esines lihtverb, mille semantikas sisaldub ungari *meg*-prefiksi tähendus, 211 korral. Neist erinevaid verbe on ungari keeles 55 ning eesti keeles 58. Tuletusliide vastab *meg*-prefiksile kahel juhul, kusjuures nii ungarikeelses kui eestikeelses tekstis esineb üks verb. Erinevate sõnade arvu vaadates on selge, et ühe raamatu põhjal analüüsi tegemine jääb teatud raamidesse, sest paratamatult käsitletakse mingit teemat raamatus rohkem, mis tõstab teatud sarnaste sõnade arvu.

Selles sõnaderühmas on ungarikeelsed prefiksiga verbid, mille puhul prefiksi roll on kohati raskesti mõistetav ja kasutus võib olla keeruline – millal kasutada prefiksverbi ja millal eelistada prefiksita varianti.

Verbid, mis esinesid tekstis vähemalt 2 korda, on vaadeldud eraldi koos sõnaraamatu näidetega. Esinemise sageduse järjekorras on välja toodud verbid koos nende vastetega UES-ist (Seilenthal, Nurk 2010), kusjuures vaatlemise aluseks on võetud ka sama verb ilma prefiksita. Olgu öeldud, et nii selles kui ka järgnevates peatükkides ei ole välja toodud kõiki sõnaraamatu tähendusi (ja seal esinevaid väljendeid), vaid iga verbi kohta on toodud piisav arv tähendusi, mis näitaksid ära selle verbi kasutusvaldkonnad.

Koguni 48 korral esines ungarikeelses tekstis verb *megöl*, mille vasteks eesti keeles on 39 korral *tapma* (82, 84, 125, 126, 191, 197b, 262b, 277, 286a/b, 287, 292, 299, 300a/c/d, 301, 302, 303, 304a, 308a/c, 335, 337, 358, 416a/b/c, 419b, 422, 423b/c, 425, 432a, 436a, 446a, 473, 480, 494) ning ühel korral *hukkama* (51c), ülejäänud juhtudel on vasteks ühendverb.

UES vasted:

megöl - *vkit/vmit tapma*

öl – 1. *vkit/vmit tapma*, ka ÜLEK; *öli a bánat* mure tapab ta; 2. *vkit/vmit uputama*; *vízbe öli magát* ennast uputama; 3. *vmit vmibe matma*, kulutama; *rengeteg idõt öl vmibe* meeletult aega millegi peale kulutama

Nagu sõnaraamatu vastetest näha, siis *meg*-prefiksiga verbil on vaid üks kindel tähendus, mis konkreetsetes kontekstis enamasti ka just prefiksiga variandis kasutust leiab. Ilma prefiksita verbil on mitmeid tähendusvarjundeid ja kasutatakse palju ka ülekantud tähenduses, väljendites (nt *mure tapab kedagi* – ei ole nii tugeva tähendusega kui nt *inimest tapma*). Selle verbi puhul ei jää ilmselt keeleõppija väga sagedasse hätta. Samasse tähendusklassi kuulub veel ühel korral esinenud verbipaar *meggyilkol/tapma* (476).

Sageduselt järgmine sellesse rühma kuuluv sõnapaar oli *meghal/surema*, mis esines 26 korral (18, 21, 54, 59, 158, 162, 163, 166, 171, 239, 377a, 396, 405, 407, 414a/b, 440, 465b, 478, 487, 492a/b/c, 497, 501, 502). Kokku esines verb *meghal* 45 korda, ülejäänud juhtudel kuuluvad eestikeelsed vasted allpool käsitletavaisse ühendverbide ning vabade sõnaühendite rühma.

UES vasted:

meghal – 1. *vmiben* (millesegi) *surema*; 2. *vmitől* ÜLEK *surema*; *meghal az unalomtól* igavuse kätte *surema*

hal – *surema*, *koolma*; *éhen hal* nälga *surema*; *élve vagy halva* elavalt või surnult

Ka selle verbi semantikas on juba prefiksita olemas lõpetatus, nii et *meg*-prefiks ei saa just kui verbi enam lõpetatumaks muuta. Siinkohal tuleb välja üks keeruline koht keeleõppija jaoks. Eesti keeles võib selles verbis võrrelda *meg*-prefiksit küll selgesti afiksaaladverbiga *ära*, kuid nagu konkreetse teksti puhul ka näha, siis ometigi kasutatakse eesti keeles pigem lihtverbi sõna vastena. Keeruliseks muudab keeleõppija jaoks asja ka see, et eksisteerib täiesti sama verb ka ilma *meg*-prefiksita (*hal*). Kontrollelemendiks saab kasutada afiksaaladverbi *ära*, mille saab lisada prefiksiga verbiga lause tõlkesse. See kehtib kõigi siia rühma kuuluvate *meghal/surema* verbe sisaldavate lausete puhul, nt

21. Aztán **meghalt** az asszony, sokkal később, húsz év múltán, s Nini ápolta a sirt és a halott asszony ruháit. (9)

Siis **suri** proua, palju hiljem, ja Nini kandis hoolt haa ja surnud proua riiete eest. (10)

Lause mõte jääks samaks, kui lisada sõna 'ära' – *Siis suri proua (ära)*,... Verbi *hal* puhul, aga afiksaaladverbi lisamine alati enam õiget tulemust ei anna, nt *éhen hal* 'nälga surema' (mitte '*nälga ära surema'); *hósi halált hal* 'kangelassurma surema' (mitte '*kangelassurma ära surema'). Prefiksita verbi kasutatakse palju ülekantud tähenduses ja väljendites, mis nõuavad kindlat rektsiooni.

Ungarikeelse tegusõna *megért* vasteks oli 12 korral eestikeelne sõna *taipama* (97, 157, 236, 237, 252, 253a/b/c, 328, 329a, 332, 344a) ning 11 korral oli vasteks sõna *mõistma* (34, 68, 111b, 216, 238, 266, 386b, 403, 424b, 458b).

UES vasted:

megért – 1. *vmit* aru saama, *taipama*; 2. *vki/vmit* mõistma

ért – 1. aru saama, mõistma, jagama; 2. *vmit vmin* mõtlema, silmas pidama;

3. *vkire/vmire vmit* mõtlema, osutama, silmas pidama; 4. *vmihes* jagama, *taipama*, *oskama*; 5. *szót érteni vkivel* a) kellegagi midagi läbi rääkima b) kellelegi midagi selgeks tegema c) kellegagi kokkuleppele jõudma

Ka verbide *megért* ja *ért* puhul saab lähtuda samadest punktidest, nagu mitmete teiste verbide korral. Prefiksiga verbi kasutatakse, kui midagi konkreetset saadakse aru, mõistetakse, kontrolliks saab sageli lisada täpsustuse *seda, et*, nt

157. Aztán **megértettem**. (53)

Siis **taipasin**. (64)

Taipasin – *seda, et* (kontekst on konkreetne, on teada, millest räägitakse). Konkreetse raamatu puhul on verb *megért* enamasti kasutusel ka minevikuvormis. Mõnes kohas on kasutatud grammatiliselt küll olevikku, kuid sündmus on tegelikult juba toimunud ja räägitakse minevikust, meenutatakse, nt

329. S **megértek** (a), homályosan, valami mást is: a dolgok ezen a napon

végre szólanı kezdettek hozzám... (93)

Ja **taipan** (a) uduselt ka midagi muud: asjad olid sellel päeval hakanud minuga

viimaks kõnelema, midagi oli juhtunud, elu oli mind kõnetanud (b). (112)

Selline vorm on seotud pigem raamatu sisuga ja konkreetse tõlkega, kuid siiski näitab meile prefiksiga verbi kasutuse võimalusi. Prefiksita verbil on vasteid rohkem ja need on palju laiahaardelisemad, sisaldades taas mitmeid väljendeid, mis nõuavad kindlaid rektsoone ja keeleõppijal vaja seega pigem lihtsalt selgeks/pähe õppida, nt *Értesz magyarul?* 'Kas sa saad ungari keelest aru?' ; *Érti a dolgát* 'jagab oma tööd'; *ért a főzéshez* 'ta oskab süüa teha'.

13 korral esines verbipaar *megcsal/petma* (80, 282, 326, 420a/b, 430, 433, 434, 455a/b, 468, 469, 472a).

UES vasted :

megcsal – *vkit* petma, tüssama

csal – petma, tüssama, alt vedama.

Prefiksiga verb vajab eestikeelses lauses kindlasti sihitist (*petma*)→*keda*, nt:

420. **Megcsaltál-e** (a), mint mondani szokták, s ő **megcsalt-e** (b), a szónak valóságos, közönséges és vacak értelmében? (112)

Kas sa **petsid** (a) teda, nagu on kombeks ütelda, või **pettis** (b) tema mind selle sõna tõelises, tavalises ja pahas tähenduses? (135)

Ilma prefiksita verbi kasutatakse pigem kõnepäraseks muutunud kindla rektsooniga väljendites; N: *az emlékezet csal* 'mälu petab'; *csal a vizsgán* 'eksamil maha kirjutama'.

11 korral esines sõnapaar *megmond/ütleva* (14, 15, 39, 48, 58a, 118, 190, 283a/c, 490, 509).

UES vasted:

megmond – 1. ütleva; 2. ära rääkima;

mond – 1. *vmit* ütleva; 2. *vmit vmiről/vkitől* rääkima 3. *vkinek/vminek* (kellekski/millekski) nimetama? 4. *beszédet mond* kõnet pidama.

Siin võiks keeleõppijale suunanäitajaks olla asjaolu, et *meg*-prefiksit kasutatakse juhul, kui midagi *öeldakse välja*, *öeldakse ära*, või *öeldakse* midagi väga konkreetset (...*seda*, *et*), nt:

15. A falubeli postás leánya volt, gyermeket szült tizenhat éves korában, és nem **mondta meg** soha, senkinek, kitől volt a gyermek. (8)

Ta oli külapostimehe tütar, kuuteistkümneselt oli ta sünnitanud poja **ega öelnud** mitte kunagi mitte kellelegi, kelle laps see oli. (9)

Selles näitelauseis saab juurde mõelda ...*ega öelnud, (seda et,) kelle laps see oli.*

39. A testőr **megmondta** hazája nevét. (14)

Ihukaitsja **ütles** oma kodumaa nime. (16)

Siin võib mõelda juurde *ütles välja* (oma kodumaa nime).

490. De jól kérdeztem-e és **megmondtam-e** mindent, amit tudnia kell ...

Aga kas ma **olen** hästi küsinud ja **ütelnud** kõik, mida tuleb teada...

Selles lauses on võimalik lisada: *välja ütelnud* või *ära ütelnud* (kõik, mida tuleb teada...).

Prefiksita verbi *mond* puhul tihti neid konkreetseid täiendusi juurde mõelda ei anna ning seda prefiksita verbi kasutatakse samuti sagedasti just väljendites, nt *hülyének mondta* 'ta nimetas teda lolliks'; *búcsút mond vkinek/vminek* 'kellegagi/millegagi hüvasti jätma'.

11 korral esines ka sõna *megérint*, millele 10 korral oli eestikeelseks vasteks *puudutama* (22b, 41, 50a, 100, 104, 182, 280, 390, 394, 448) ning ühel korral sõna *puutuma* (451).

UES vasted:

megérint – *vkit/vmit* puudutama

érint – 1. *vkit/vmit* puudutama, puutuma, riivama; 2. *vkit/vmit* ÜLEK puudutama, puutuma, riivama; *ami engem érint* mis minusse puutub; 3. mainima, puudutama; 4. läbima; *a vonat érinti ezeket a falvakat is* rong läbib ka neid külasid

Nagu näha ka selle sõnapaari puhul, siis *meg*-prefiksiga verb on kindlasti palju konkreetsema tähendusega, prefiksita sõnal on aga mitmeid tähendusvarjundeid ja

kasutatakse taas väljendites (ka ülekantud tähenduses). Sõna *megérint* kasutatakse lausetes, kus on vaja väljendada konkreetselt millegi puudutamist ja on teada, kes ja mida/keda puudutab.

Ülejäänud siia rühma kuuluvad sõnad esinesid vaadeldud tekstis alla kümne korra: 7 korral esines verbipaar *mehtalál/leidma* (56, 132, 340, 347, 355, 491, 493).

UES vasted:

mehtalál – *vkit/vmit* (üles) leidma;

talál – 1. *vkit/vmit*, *vkire/vmire* leidma; 2. *vmilyennek* pidama; 3. kohale/pärale jõudma; 4. tabama, pihta saama; 5. klappima; 6. sattuma, juhtuma.

Lausetes, kus esineb prefiksiga verb *mehtalál*, võib peaaegu eranditult mõttes juurde lisada määrsõna *üles*, nt

132. Szentül hiszem, hogy betegség, csak **nem tudják mehtalálni** az okát. (48)

Nad usuvad kindlalt, et see on haigus, ainult nad **ei suuda leida** selle põhjust. (57)

Selles lauses saab lisada mõtteliselt juurde – *ei suuda (üles) leida*... Ilma prefiksita verbi juurde seda täiendavat sõna mõelda ei saa, kasutusala on laiem (sageli väljendites) ja mitte nii konkreetne, nt *nem találok szavakat* 'ma ei leia sõnu' (mitte – '*ma ei leia sõnu üles'.

6 korral esines verbipaar *mehtelik/täituma* (45a, 46, 50b, 70, 345b, 389).

UES vasted:

mehtelik – täituma, täis olema

telik – 1. täituma, täis saama; 2. mööduma, kuluma, kestma; 3. *vmiből* jätkuma; 4. *öröme telik vmiben/vkiben* – midagi nautima, millestki/kellestki rõõmu leidma/tundma; 5. *megteszi, ami tőle telik* – andma oma parimat.

Prefiksiga verb näitab taas lauses midagi konkreetset, mis täitub/on täitunud. Ilma prefiksita verb on palju üldisem, esinedes tihti kindlates väljendites (nt *telik az arca* – ta on näost ümaraks läinud).

4 korral esinevad tekstis järgmised verbipaarid:

- *megment/päästma* (105a, 109, 320, 438a)

UES vasted:

megment – *vkit/vmit vkitõl/vmitõl* (kellestki/millestki) päästma

ment – 1. *vkit/vmit* päästma; 2. *vmit* info salvestama; 3. *menti magát* end/ennast õigustama

Verb *megment* on sõnaraamatus vaid ühe tähendusega ja tähendabki konkreetselt kedagi/midagi kellestki/millestki päästma. *Ment* verbi saab kasutada palju laiemalt, sh väljendites. Vasteks on küll ka *vkit/vmit* päästma, kuid kasutatakse üldises tähenduses (*menti, ami menthetõ* 'ta päästab, mis päästa annab') või ülekantud tähendusega väljendites (*menti a bõrét* 'oma nahka päästma').

- *megparancsol/käskima* (8, 178, 226a, 471).

UES vasted:

megparancsol – *vmit* käskima, käsku andma

parancsol – 1. *vkinek* (kedagi) käskima, käsutama; 2. *vmit* tahtma, soovima

Megparancsol – kasutatakse seega konkreetse käsu puhul, verbi *parancsol* aga üldisemalt, nt *maga nem parancsol nekem* - te ei käsuta mind → ei sisalda konkreetset käsku.

- *megsért/solvama* (32, 168, 388a, 447a).

UES vasted:

megsért – 1. *vkit/vmit* vigastama; 2. *vkit* solvama; 3. *megsérti a törvényt* seadust rikkuma

sért – 1. *vmit* kahjustama, haiget tegema; 2. *vkit/vmit* solvama; 3. *vmit* rikkuma

Nendel ungarikeelsetel verbidel ei ole sõnaraamatus toodud tähenduste puhul nii suurt erinevust tajuda kui eelnevalt väljatoodud sõnadel. Verbi *megsért* on nendes konkreetse raamatu lausetes kasutatud vaid minevikuvormides, nt *olid solvanud* (447a),

solvati (168). Samuti on just minevikuvormid esindatud ka sõnaraamatu näidetes (nt *megsértette a kezét ollóval* 'ta vigastas kääridega kätt'). Seega võib väita, et minevikuvorm rõhutab eriti seda prefiksi ülesannet – määratust (midagi konkreetset on toimunud). Täheenduse poolest on nendel verbidel mitmeid kasutusvõimalusi, kuid siinsetes lausetes on kontekstist tingitult kasutatud *megsért* vastena just *solvama* verbi. Oletuslikult võib väita, et prefiksita verbi vasteks on pigem *vigastama/kahjustama*. Siinse allikmaterjali puhul see aga kuidagi ei kajastu.

3 korral esinesid järgmised sõnadepaarid:

- *megsértődik/solvuma* (29, 209b, 210a)

UES vasted:

megsértődik - *vkire/vmire /vmin/vmiért* *solvuma*, *haavuma*.

**sértődik* – selline verb puudub sõnaraamatust (ja keelekasutusest üldse).

Seega ei pea siinkohal pead vaevama küsimusega, millal kasutada prefiksiga verbi ja millal mitte. Keeleõppija võib ehk eksida vaid selles, et teades prefiksilist verbi, kasutab mõnes teises kontekstis ekslikult verbi ka ilma prefiksita.

- *megbocsát/andestama* (67, 231, 272)

UES vasted:

megbocsát - *vmit vkinek* *andestama*, *andeks andma*

bocsát - *vmit/vkit* *vhova* *laskma*, *lubama*; ka hulgaliselt erinevates väljendites

Ka nende verbide puhul on selge, millal kasutada prefiksiga verbi ja millal ilma prefiksita verbi, kuna tähendus on juba sõnaraamatu definitsiooni järgi piisavalt erinev ja võib öelda, et prefiksil on tähendust muutev funktsioon.

- *megkövetel/nõudma* (145, 244b, 257)

UES vasted:

megkövetel - *vkitől* *vmit* *nõudma*

követel – *vmit* *nõudma*

Siin jääb ehk keeleõppija jaoks esmapilgul veidi selgusetuks see erinevus, millal eelistada prefiksiga verbi, millal mitte. Kuid ilmneb taas see seaduspärasus, et prefiksita

verb on tublisti laiahaardelisem ja kasutatav ka mitmete kinnistunud väljendite puhul, kus otseselt midagi ei „nõuta“, nt *vki/vmi figyelmet követel* 'keegi/miski nõuab tähelepanu'. Prefiksiga verbi puhul on ka sõnaraamatus välja toodud, et keegi nõuab kelleltki midagi (*vkitől vmit*).

- *meghőköl/kohkuma* (260c, 261, 388b).

Kasutatud sõnaraamatus (UES) puuduvad verbid *meghőköl* ja *hőköl*. Eestikeelses sõnaraamatus (UES) esinevad vaid prefiksverbid *hátrahőköl – (vmitől)* '(ehmatusest) tagasi kohkuma, võpatama' ja *visszahőköl – (vkitől/vmitől)* 'tagasi kohkuma, ehmuma'. ÉKsz annab vasteteks: *meghőköl – 1. (Állat) hőkölve megtorpan (és hátrál)* ' (Looma puhul) kohkudes peatuma (ja taganema)' 2. (*ritk*) *Váratlan élmény hatására megriad, megzavarodik.* '(harv) ootamatult elamuse mõjul ehmuma'; *hőköl – Megtorpanva lassan hátrál.* 'Peatudes aeglaselt taganema.' Prefiksita verb ei ole ungari keelekasutuses tõenäoliselt väga sage. Tähenduste erinevus on selles, et *hőköl* vasteks on kirjelduse juures sõna *lassan* 'aeglaselt', *meg*-prefiksiga on verb aga pigem äkilise tähendusega.

2 korda esinevad tekstis:

- *meglep/üllatama* (327, 463).

UES vasted:

meglep - vki/vmit (kedagi/midagi) üllatama, (kellelegi/millelegi) üllatust valmistama
lep - vmit katma

Nagu selgelt näha, siis *meg*-prefiksiga verbil on hoopis teine tähendus kui ilma prefiksita. Keeleõppija seisukohast ei ole sõnakasutuse küsimus õiges lauses probleemiks. Siinkohal on oluline nentida, et ei saa kunagi alahinnata prefiksi rolli. Teinekord võib lause mõte üldjoontes samaks jääda, prefiksi lisamisel või äravõtmisel, kuid selle verbi puhul on näha, et peab teadma, mida prefiks sõnaga teeb – võib saada täiesti uue tähenduse, mis ei ole teise verbiga kuidagi seotud.

Tekstis leidub mitmeid verbe, kus on ungarikeelsele verbile mitu erinevat eestikeelset vastet või vastupidi. Sõnaraamatu vasteid on vaadatud lähtuvalt ungarikeelsete verbide esinemusest, st juhul, kui verb esines mitu korda.

- *megvet/põlgama* (51), *megvet/vihkama* (111c)

UES vasted:

megvet – 1. *megveti az ágyat* voodit tegema; 2. *megveti az alapját vminek* millelegi alust panema; 3. *megveti a lábát valahol* a) kindlalt jalga maha toetama b) ÜLEK jalga maha saama; 4. *vmit* halvustama, põlgama, põlastama

vet – 1. *vkit* viskama heitma; 2. külvama; 3. *vmit* panema; 4. tegema; 5. *számot vet vmivel* midagi arvesse võtma; 6. *földre veti magát* maha heitma

Sõnaraamatuvastena on vaadeldud tekstis kasutatud tähendus esitatud alles viimasena (*põlgama*). Siin määras kontekst ning ka tõlkijapoolne eelistus just sellise valiku. Prefiksita verbil sellist tähendust üldse ei esine. Võib väita, et nende kahe verbi (*megvet*, *vet*) tähendused ja kasutusvaldkonnad on piisavalt erinevad, et pidada neid täiesti kaheks erinevaks (mitte pelgalt erineva tähendusvarjundiga) verbiks. Seejuures peab aga teadma nende tähendusi, et mitte ühte teise asemel kasutada ja vale tulemuseni jõuda.

- *megjelenik/tekkima* (65), *megjelenik/ilmuma* (122, 475b)

UES vasted:

megjelenik – 1. *vhol* ilmuma; 2. (trükis) ilmuma

**jelenik* – sellist verbi ilma prefiksita ei esine

Siin ei teki küsimust, millal kasutada prefiksit, millal mitte. Verb esineb vaid prefiksiga kujul ja ka tähendus on üheselt mõistetav. Peab vaid teadma, et prefiksita verbi ei eksisteeri, et mitte seda ekslikult kasutada.

- *meztörténik/sündima* (444=*juhtuma*), *meztörténik/juhtuma* (371),
meztörténik/toimuma (489)

UES vasted:

meztörténik – toimuma, juhtuma, aset leidma

történik – juhtuma, toimuma, aset leidma

Tekstis leidub *megtörténik* verbile juba kolm erinevat eestikeelset vastet. Ka sõnaraamatu vastetest võib näha, et ilma prefiksita on verbile täpselt samad tähendused antud. Siin on vaja veidi rohkem pead murda, kui tekib küsimus, kumba ungarikeelset verbi siis kasutada. Kehtib aga „reegel“, et prefiksita verb on üldisem ja laiahaardelisem, ei räägita mingist konkreetsest sündmusest/juhtumist, nt *bármí történjék is* 'juhtugu mistahes'; ka küsimustes, nt *Mi történik itt?* 'Mis siin toimub?'; *Mi történt veled?* 'Mis sinuga juhtus?' *Meg*-prefiks tuleb mängu siis, kui on juttu juba milleski teadaolevast, tuttavast.

- *megérkezik/jöudma* (128), *megérkezik/saabuma* (323)

UES vasted:

megérkezik – saabuma, kohale jõudma

érkezik – 1. saabuma; 2. KÕNEK *érkezik vmire* (kellelgi) on millekski aega

Nende verbide puhul on üsna raske tajuda erinevust *meg*-prefiksiga ja prefiksita verbi vahel. Erinevus on pigem tajumise tasandil, kui lähtuda käesolevast allikmaterjalist. Peab vaatama iga lauset ja konteksti eraldi, *meg*-prefiksil on perfektiveeriv ülesanne, lauses kajastub kindlasti ka kes/mis kuhu saabus (konkreetsus). Verbi *érkezik* kasutatakse näiteks siis, kui saabub keegi ootamatult.

- *megváltoztat/tühistama* (90), *megváltoztat/muutma* (384)

UES vasted:

megváltoztat – *vmit* muutma

változtat – 1. *vmin/vmit* muutma; 2. *vkivé/vmivé* (kellekski/millekski) muutuma; 3. *vmit* vahetama

Tõlkija vasteks valitud verb *tühistama* sobiks küll asendada ka mõne muu variandiga, kuid see polegi siinkohal nii oluline. Prefiksiga verb osutab millelegi konkreetsele (midagi kindlat muudetakse), prefiksita verb omab taas üldisemat tähendust (nt *állást változtat* 'töökohta vahetama') ja nõuab erinevates väljendites kindlaid reksioone (nt *változtat a terven* 'plaani muutma').

- *megállapít/kinnitama* (360), *megállapít/väitma* (488)

UES vasted:

megállapít – 1. *vmit* kindlaks tegema, välja selgitama; 2. tõdema, nentima, sedastama; 3. kindlaks jääma

**állapít* – sellist vormi sõnaraamatus ei esine.

Ka siin ei teki küsimust verbide valiku osas. Küll aga ei saa taas eksida, kasutades verbi, mida polegi ungari keeles olemas.

Eestikeelsed verbid, mis olid erinevate ungarikeelsete verbide vasteks (kuid tähenduselt kohati väga erineva sisuga), olid järgmised:

megígér/lubama (28, 147=*sõna andma*), *megenged/lubama* (255=*luba andma*), *megszáll/peatuma* (66=*hotellis peatuma*), *megáll/peatuma* (263=*seisma jääma*), *megakad/peatuma* (499=*takerduma (pilk peatub)*), *megszületik/sündima* (13), , *megszólaltat/lööma* (144=*heliharki lööma*), *megüt/lööma* (179), , *megszólal/kõnetama* (315a, 329b), *megszólit/kõnetama* (349),

Ülejäänud siia rühma kuuluvad verbid esinevad tekstis ühel korral: *megsemmisül/lagunema* (22a), *megismer/tutvuma* (37), *meggyújt/süütama* (103), *megszabadít/vabastama* (105b), *megad/alistuma* (111d), *megengesztel/lepitama* (193), *megtilt/keelama* (196), *megsemmisit/hävitama* (197a), *megbecsül/austama* (200), *megteremt/looma* (206), *megbán/kahetsema* (207), *megél/kogema* (310), *megkezdődik/algama* (313), *megijed/ehmatama* (314), *megejt/tabama* (338), *megállapodik/otsustama* (341), *megragad/haarama* (367), *megnyer/võitma* (404), *megsebez/haavama* (442), *meghatároz/määratlema* (456), *meggyőződik/veenduma* (477b), *megvádol/süüdistama* (500). Mõni ungarikeelne verb esineb tekstis mitmel korral, kuid eesti keeles on väljendatud teisiti ja seega kuulub mõnda teise alltoodud rühma. Igat verbi siin rühmas saaks vaadelda eraldi ja kinnitada või ümber lükata prefiksverbide tõlkimise ja kasutamise võimalikke reegleid, kuid selle töö raames iga sõna eraldi vaatluse alla ei tule.

Lisaks juba kirjeldatud verbidele *megbocsát/andestama* ja *megvet/põlgama*, *megvet/vihkama* võiks välja tuua need (vaid ühel korral esinenud) verbid, mille puhul

meg-prefiksil on tähendust muutev funktsioon. Nendel juhtudel saab rääkida konkreetsest eestikeelsest vastest mingile *meg*-prefiksilisele verbile, vaadeldes prefiksita verbi eraldi. Siin rühmas esinesid sellistest sõnadest: *megismer/tutvuma* (37), *megad/alistuma* (111d), *megél/kogema* (310), *megejt/tabama* (338), *megvet/põlgama* (51), *megvet/vihkama* (111c)

Tähenduse poolest kuuluvad siia rühma enamasti selgelt perfektiiivsust/resultatiivsust väljendavad tegusõnad (nt *megöl/tapma*), esineb mitmeid momentaanseid (nt *megüt/lööma*) või ingressiivseid (nt *megjelenik/ilmuma*) verbe. Suur osa selle rühma verbe ei esine enamasti ilma *meg*-prefiksita (nt *meghal/surema*, *megsemmisül/lagunema*). Siia rühma kuulub ka ungarikeelseid verbe, mis võivad ilma prefiksita omada sama tähendust, muutes prefiksiga vaid lause reegleid, nt *lám pá t gyújtott* → *meggyújtotta a lám pá t* (Szili 2001: 278). Kõiki lauseid ei ole süntaktika reeglite vaatepunktist eraldi uuritud. Keeleõppija alustab oma lauseid siiski sõnadest ja eelkõige on eesmärk leida sõnadele sobivad vasted. Enamike verbide puhul on üheselt selge, et *meg*-prefiksi tähendus sisaldub lihtverbi semantikas, kuid siiski on siinkohal vaja kasutada subjektiivset keeletaju, mis ei pruugi alati kõigil ühtida.

Sõnaraamatu vasteid vaadeldes on selgelt näha, et prefiksita verbidel esineb palju ülekantud tähendusega vasteid ja need on tihti üldisema sisuga. See on üks kindel tunnus, mis muudab sõnavaliku ehk keeleõppijale lihtsamaks.

Kõikide esinenud *meg*-prefiksiliste verbide arvu juures kajastub prefiksi tähendus eesti keeles lihtverbi semantikas 34,5% juhtudest (vt joonis 1), mis on võrdlemisi suur protsent. Selles sõnaderühmas ilmneb eriti selgelt see, kui palju olenevad uurimistulemused konkreetse teksti sisust. Verbid *megöl* ja *meghal* esinevad kokku tekstis 93 korral (vastavalt 48 ja 45), mis moodustab kogu verbide arvust koguni 15%. Eestikeelsed vasted neile verbidele küll mõneti varieeruvad, kuid enamikel juhtudel kajastub *meg*-prefiksi tähendus neis verbides eesti lihtverbi semantikas. Kui võtta aluseks erinevad esinenud eestikeelsed verbid, siis pole käesolevasse rühma kuuluvate sõnade osakaal sedavõrd suur. Siia sõnaderühma kuulub kõigest 55 erinevat eestikeelset verbi ning vaid erinevaid arvestades kajastub *meg*-prefiksiliste verbide tähendus lihtverbis 21% kõigest erinevatest vastetest (vt joonis 2). See protsent on peaaegu

samaväärne eestikeelsete verbidega, mille puhul prefiksi tähendust jäi kajastumata (19,5%).

Tekstis leidub kaks lauset, kus *meg*-prefiksi tähendust annab eesti keeles edasi kausatiivne tuletusliide *-ata-*, mis muudab verbi momentaanseks:

1. – Mit akarsz? – mondta, és sértődötten **megállott**. (5)

“Mis sa tahad?” küsis ta ja **seisatas** pahaselt. (5)

119. A felső lépcsőfokon egy pillanatra **megállott**. (44)

Ülemisel astmel ta korraks **seisatas**. (52)

Sellise tuletusliitega verbi kasutamisel on selge, mis on prefiksi roll verbi juures ja millal seda kasutada. Tuletusliide ungarikeelse *meg*-prefiksi vastena ei ole eriti sage. Ka konkreetse verbi (*megáll*) puhul on selline eestikeelne vaste valikuline ja küllalti juhuslik, kuna antud verbile on veel teisigi võimalikke vasteid – nt käesolevas töös: *kinni pidama* (vt 3.2.3.), *seisma jääma* (vt 3.4.), *peatuma* (vt eespool), *rippu jääma* (vt 3.5.1.). Verbid *megáll/áll* koos sõnaraamatu vastetega tulevad vaatluse alla töö järgnevatel peatükkides.

3.1.2. Ungari *meg*-verbiprefiksi tähendus on eesti keeles edasi antud täisobjekti- või adverbialiga

Täisobjektiga ning viisi-, koha- või ajamäärusega on *meg*-prefiksi tähendust edasi antud kokku 27 korral. Lausetes esinenud *meg*-prefiksilisi verbe eraldi sõnaraamatu vastetega ning ilma prefiksita verbiga kõrvutatud ei ole. Siin on olulisem osa just lause konstruktsioonil, mis annabki edasi selle erinevuse, mis võib tulla seoses prefiksi ära jätmisega. See ei kehti muidugi iga lause ja sõna puhul, kuid selle töö raames uurimisele ei tule ja vajaks põhjalikumalt käsitlust (lauseehituse, sõnajärje uurimist).

Vaadeldavas eestikeelses tekstis on 16 korral ungari *meg*-verbiprefiksi perfektiveeriva funktsiooni edastajaks täisobjekt (nominatiivi/genitiivi vormis objekt):

44. Bécsi festő műve volt a kép, a császárné arcképét is **megfestette**, leomló hajfonattal; a testőr látta a képet a császár dolgozószobájában, a Burgban. (15-16)

See pilt oli Viini kunstniku töö, kes **oli maalinud** ka *keisrinna portree* vallandatud juustega; ihukaitsja oli seda pilti näinud Hofburgis, keisri kabinetis. (18)

78. – Minden pár kesztyű – mondta Konrád –, amelyet **meg kell vennem**, ha kivonulunk együtt a Várszínházba, innen érkezik. (28)

“Iga kindapaar”, ütles Konrád, “*mille* ma **pean ostma**, kui me läheme koos Lossiteatrisse, tuleb siit. (32)

112. Ezek az éjszakai beszélgetések a hietzingi házban idővel olyan hangot **ütöttek meg** és vertek vissza, mintha a nevelő és a tanítvány beszélgetnének. (37)

Need õised jutujamised Hietzingi majas **tekitsid** aja jooksul sellise *heli* ja kajasid vastu, nagu oleksid vestlenud kasvataja ja kasvandik. (43)

138. Te is **megkaptad?** (48)

Kas sina ka selle *haiguse said?* (58)

140. Hiába **õrizte meg** azt a különös, kínos-gondos modort, ... (49)

Asjata **on** ta **säilitanud** selle erilise, piinlikult hoolika *maneeri*, ... (59)

141. Ezt a szokást még a tábornok anyja **honosította meg** (a), ... (50)

Selle *kombe oli juurutanud* (a) kindrali ema, ... (60)

169. Apám **meztöltötte** a pince egyik szárnyát e nap emlékére ezzel a borral. (55)

Isa **täitis ühe keldritiiva** selle päeva mälestuseks selle veiniga. (66)

209. S ha odaadja egy ifjúkor minden bizalmát, egy férfikor minden áldozatkészségét, s végül **megajandékozza** (a) a másikat a legtöbbel, ... (65)

Ja kui ta annab talle nooruse kogu usalduse, meheea kogu ohvrivalmiduse ja lõpuks **kingib** (a) teisele *kõige kallima*, ... (80)

227. S mégis, harminc- vagy negyvenéves korukban, ugyanabban az órában, egyforma gyógyulási és pusztulási feltételek mellett **kapják meg** ugyanazt a betegséget, például az epeömlést vagy vakbélgyulladást. (68)

Ja ometi, kolme-neljakümne aastaselt, ühel ja samal tunnil, **saavad** nad samade paranemis- ja surmaväljavaadetege ühe ja sama *haiguse*, näiteks sapiteedetöve või pimesoolepõletiku. (83)

275. Mikor egy ember **meg akar ölni** (a) egy másik embert, természetesen sok minden történik előbb, s nemcsak az történik, hogy **megtölti** (b) és aztán felemeli fegyverét. (82)

Kui inimene **tahab** teise inimese **ära tappa** (a), juhtub loomulikult enne seda palju igasuguseid asju, mitte inult see, et ta **laeb** (b) piissi ja paneb siis palge. (100)

304. Micsoda embertelen és lehetetlen feltevés, hogy te, a barátok barátja, **megöli** (a) a barátok barátját, engem, akitől mindent **megkaphatott** (b) az életben, ... (88)

Milline ebainimlik ja võimatu oletus, et sina, sõrade sõber, **tapad** (a) oma sõprade sõbra, minu, kellelt sa **oleksid võinud saada** (b) kõik. ... (106)

438. Tudtam, hogy beteg, s úgy tudom, a legjobb orvosok kezelték – itt laktak a kastélyban, hónapokon át, s mindent elkövettek, hogy **megmentsék** (a), ők így mondták: „Mindent **megtettünk** (b) a tudomány mai állása szerint.” (115)

Ma teadsin, et ta on haige, ja ma tean, et teda ravisid parimad arstid – nad elasid siin lossis, kuude kaupa, ja tegid kõik, et teda **päästa** (a), nad ütlesid nii: “Me **tegime** (b) kõik teaduse tänase seisuga järgi.” (139)

479. Most eljött a pillanat, mikor **megtudom** a kérdésre a választ. (120)

Nüüd on käes see hetk, kus ma **saan** küsimusele vastuse. (146)

Paaris esinenud lauses võib objekti mõista nii täisobjekti- kui osaobjektina, kuid pigem on need tajutavad kui genitiivobjektiga laused:

106. A testőr fia halkan könyörgött, **ossza meg** vele Konrád vagyónát, mellyel igazában nem tudott mit elkezdeni. (36)

Ihukaitsja poeg palus vaikselt, et Konrád **jagaks** temaga vára, millega ta õigupoolest ei oska midagi peale hakata. (42)

325. Az olvasmányról hosszan beszéltek; **megkérded** (a) Krisztinától a könyv címét, ... (91)

Te kõnelete loetust kaua; sa **küsid** (a) Krisztinalt raamatu pealkirja, ... (110)

Ühel juhul esineb täisobjekt eelnevas lauses ja on juurdemõeldav (139):

138. Te is **megkaptad**? (48)

Kas sina ka selle haiguse said? (58)

139. Mindenki **megkapja**. (48)

Kõik **saavad**. (58)

Tekstis leidub 11 lauset, kus *meg*-verbiprefiksi perfektiveerivale funktsioonile vastab eesti keeles adverbiaal:

75. Ezt az esküt sokáig **megtartották**. (26)

Seda tóotust **pidasid** nad *kaua*. (30)

10. Sokszor **megszámolta**, pontosan tudta. (7)

Ta **oli** seda *korduvalt mõõtnud* ja teadis täpselt. (7)

96. Mind felfigyeltek, mert hangjában olyan szomorúság **szólalt meg**, mint a számúzóttek hanglejtésében, ... (32)

Kõik märkasid, et *tema hääles kõlas* selline nukrus nagu pagulastel, ... (37)

244. S én **megtartottam** (a), utolsó pillanatig, ... (71)

Ja mina **kandsin** (a) seda *viimase silmapilguni*, ... (87)

291. Mikor a sors valamilyen formában közvetlenül személyiségünkhöz fordul, mintegy néven **szólít meg** (a), ... (85)

Kui saatus pöördub mingis vormis vahetult meie isiku poole, otsekui **kutsuks** (a) meid *nimepidi*, ... (103)

305. S te mégsem **húztat meg** a golyós fegyver ravaszát. (88)

Ja ometi **ei vajutanud** sa *päästikule*. (106)

315. Hosszan nézett, szótlanul kerekre nyitott szemekkel, s ez a pillanat majdnem olyan hosszú volt s egészen olyan beszédes, mint a másik délelőtt, az erdőben, mikor mozdulatlanul álltam és vártam, hogy történjen valami: **megszólalj** (a) vagy **meghúzzad** (b) a fegyver ravaszát. (90)

Ta vaatas pikal pilgul, sõnatult, silmad pãrani, ja see viiv oli peaaegu niisama pikk ja just niisama kõnekas nagu üks teine enne lõunat, metsas, kui ma olin liikumatult seisnud ja oodanud, et midagi juhtuks: et sa mind **kõnetaksid** (a) või *päästikule vajutaksid* (b). (109)

343. Nem akarom zavarni, majd **megkérdem** holnap, ... (95)

Ma ei taha teda segada, küll ma *homme küsin*, ... (115-116)

421. És mindenki felelt, te azzal, hogy a vadászatot követő napon **megszöktél** a városból, ... (112)

Ja kõik on vastanud – sina sellega, et sa **põgenesid** *järgmisel päeval* pärast jahti linnast, ... (135)

474. Le kell köszönöd rangodról, szegény vagy és Krisztina is szegény, tőlem nem fogadhattok el semmit, nem, szökni nem tudsz vele, élni sem tudsz vele, elvenni sem tudod, szeretőnek **megtartani** életveszélyes, ... (119-120)

Sa pead pagunid maha panema, sa oled vaene ja Krisztina on samuti vaene, minu käest ei saanud te midagi vastu võtta, ei, temaga põgeneda sa ei saa, temaga elada sa ka ei saa, teda ära võtta sa ka ei saa, teda *armukesena* **pidada** on eluohtlik, ... (145)

511. S **megnézik** egymást, tetőtől talpig. (128)

Ja nad **silmitsevad** teineteist *pealaest jalatallani*. (156)

Adverbiaal annab neil juhtudel lausele mingi piiri (nt ajalise – *viimase silmapilguni*; mõõtmelise – *pealaest jalatallani*), mis muudab tegevuse selliseks, et seda võib perfektiivsena tajuda.

Nii täisobjekti kui ka verbe, mille puhul *meg*-verbiprefiksi tähendus kajastub adverbiaalis, on vaadeldud vaid juhul, kui prefiksi tähendus ei kajastu liht-, ühend-, väljend- ega ahelverbis. Kõiki töös esinenud ungari *meg*-prefiksiga verbide vasteid arvesse võttes on *meg*-prefiksi tähendust edasi antud täisobjekti või adverbiaaliga 4,5% juhtudest (vt joonis 1). Erinevaid eestikeelseid vasteid arvestades kuulub siia rühma aga koguni 10% eestikeelsetest vastetest (vt joonis 2). Selle põhjal võib väita, et eestikeelses lauses mängivad olulist rolli erinevad konstruktsioonid. Kui ungari keeles kasutatakse sihitise käändena akusatiivi, siis eesti keeles võib seda sagedasti asendada nominatiivi või genitiivi vormis objekt, täites seega paljudel juhtudel just ungari verbiprefiksi ülesannet, nt *megtudom/saan vastuse* (479). Antud verbi puhul muutub *meg*-prefiksi lisamisel ka verbi tähendus (*tud/teadma ~ megtud/teada saama*). Just seda tähenduse muutumist märgibki konkreetsetes lauses eestikeelne täisobjekt – *vastuse*.

Selle rühma sõnade puhul ilmneb eriti selgelt *meg*-prefiksi perfektiivsust väljendav roll. Mõne lause/sõna puhul võib kindlasti tekkida vaidluskohti, kuhu vastav sõna just paigutada ja mis on ikkagi see, mis näitab *meg*-prefiksi rolli. Siin tulebki osaliselt toetuda keeletajule ega saa igale poole ranget piiri tõmmata. Näiteks siia rühma

paigutatud näitelause 421 (adverbiaaliks *järgmisel päeval*), kus öeldiseks on verb *megszöktél/pögenesid* – seal on ka võimalus juurde mõelda adverb *ära* (...*pögenesid järgmisel päeval ära*). Sel juhul olekski juurdemõeldav adverb juba prefiksi ülesande täitjaks. Siia rühma kuuluvate lausete/sõnavastete arv on väga palju sõltuv konkreetsest tõlkest, nt sellest, kui palju on kasutatud afiksaaladverbe (ja millal need lausest välja jäetud).

3.1.3. Ungari *meg*-prefiksiga verbile vastab eesti keeles perfektis või pluskvamperfektis verbivorm

Aspekt on tihedalt seotud ka ajaga. Tegevuse lõpetatust võib eesti keeles edasi anda täisminevik (Rätsep 1957: 75). Tiina Rüütmaa magistritöös on väidetud, et perfektis lauset tajume tegelikult perfektiiivsena, kuigi öeldisverb võib semantikalt duratiivne olla (Rüütmaa 1998a: 48). Siiski on mainitud töös perfektis esinevad duratiivsed sõnavormid paigutatud rühma, kus *el*-prefiksi tähendus eesti keeles ei kajastu. Käesolevas töös on perfektis või pluskvamperfektis esinevad sõnavormid paigutatud eraldi rühma, kuna väljendavad mingit seisundit, mis on minevikus toimunu tulemus ja perfektiiivsena tajutavad. *Meg*-prefiksi tähenduse kajastumist minevikus on vaadeldud vaid juhul kui tähendus ei kajastu juba mõnes eespool käsitletud rühmas või ühend-, väljend- ega ahelverbis. Esinenud sõnapaarid, kus vaadeldud verbide vasteteks on perfekti ja pluskvamperfekti vormid on järgmised:

megdühödött volna/oleks vihastanud (3), *megszoptatta/oli imetanud* (17), *megmarta/oli purenud* (63), *megörölt/oli kulutanud* (77), *megesküdtem/olen töotanud* (83), *aludtak meg/on maganud* (85), *jelent meg/olgu käinud* (136), *megvártalak/olin oodanud* (189, 411), *megmutatták/on näidanud* (212), *nem mutattad meg/ei olnud näidanud* (235), *vendégetek meg/oli võõrustatud* (249), *megadott/on andnud* (270), *megváltozik/on muutunud* (361b), *megtanította/olid õpetanud* (380), *megmaradt/oli jäänud* (399), *megcsodáltam/olen imestanud* (406), *megszövegeztem/olen sõnastanud* (418), *éltem meg/olen näinud* (443), *megelőzték/olid eelnenud* (483), *megszöktünk/oleme põgenenud* (503), *nem mentettünk meg/pole õigustanud* (504a).

Kui tegu poleks lõpetatud tegevusega, võiks mitmel juhul kasutada eesti keeles täismineviku või ennemineviku asemel lihtminevikku, nt

399. Egy fa **megmaradt** a tisztáson, a vadászház közelében. (108)

Üks puu **oli jäänud** lagendikule jahimaja lähedal. (131)

Kui antud ungarikeelses lauses oleks verbi *megmaradt* asemel verb *maradt*, oleks verbi eestikeelseks vasteks suure tõenäosusega lihtminevikus verb *jäi*.

Kuna iga sõna esines vaid korra, siis kõiki lauseid eraldi vaadeldud pole. Mõnes lauses on *meg*-prefiksi funktsiooni edastajaks kindlasti ka muid tegureid, kuid minevikuvorm on suures osas siiski see, mis täidab prefiksverbi ülesannet ning minevik ise ka teatud määral tingib prefiksiga verbi kasutuse ungari keeles.

3.1.4. Ungari *meg*-verbiprefiksi tähendus eestikeelses tekstis ei kajastu

Eestikeelses tekstis jääb *meg*-verbiprefiks kajastumata kokku 90 korral. Erinevaid ungarikeelseid verbe esines 49 ning eestikeelseid 51. Nagu mainitud, siis sõnad on jäetud kõik samadesse rühmadesse, kus nad olid bakalaureusetöö kirjutamise järgselt. Kui nüüd vaadelda juurde sõnaraamatu vasteid (ka ilma prefiksita verbide puhul), siis on näha, kas tuleb välja seaduspärasusi või uusi lähenemiskohti. Enamikel siin rühmas olevatest ungarikeelsetest verbidest ei ole erilist tähenduserinevust prefiksiga ja prefiksita verbi vahel. Sõnade loetelu all on välja toodud need verbid, mis vajavad lisaselgitusi peale sõnaraamatu vastete uurimist. Samade sõnade esinemine on tõlkes tehtud valikute paremaks tajumiseks esinenud sõnapaarides eraldi ära märgitud. Esinenud sõnapaarid:

megvár/ootama (4), *megcsókol/suudlema* (27, 53, 515), *megdagad/paisuma* (35), *meghajol/kummardama* (38, 47, 513), *megszáll/ööbima* (40), *megfúj/puhuma* (45b), *megszokik/harjuma* (72), *megtart/hoidma* (76), *megérez/tundma* (73, 92, 160, 161, 293, 294, 295, 296, 322, 379), *megmutat/näitama* (69, 71, 274a), *megjelöl/näitama* (124), *megmond/seletama* (87), *megmond/rääkima* (482), *megmagyaráz/seletama* (107, 225), *meglazul/lõdvenema* (89), *megmozdul/liikuma* (91), *meglobogtat/lehvitama* (93),

megközelit/lähenema (98, 354b), *megnéz/vaatama* (101b, 123, 222a, 240, 362a/b, 363, 393, 498), *megdörzsöl/hõõruma* (113), *megkövetel/jälgima* (141b), *megvältozik/muutuma* (164, 165), *megkõt/siduma* (177a), *megemel/paisutama* (184), *megvitat/vaidlema* (192), ***meghallgat/kuulama*** (201), ***meghallgat/vaikima*** (402), *megszervezik/korraldama* (205), *megtud/teadma* (215, 419a, 447b), *megtart/täitma* (218), ***megvall/tunnistama*** (219), ***megvall/pihtima*** (344b), ***megismer/tunnistama*** (279, 410, 417), ***megismer/tundma*** (424a), ***megkér/paluma*** (221) ***megkér/küsima*** (324, 351), ***megkérdez/küsima*** (352), *meglátogat/külastama* (228), *megvéd/kaitsma* (248a), *megõriz/kaitsma* (256), *megcéloz/sihtima* (262a), ***megmozdul/liigutama*** (264), ***megmozdul/nihutama*** (361a), *megítél/hindama* (297a), *megzavar/segama* (308b), *megkeres/otsima* (342), *megoszt/jagama* (345c), *megtesz/tegema* (372, 439a), *megakadályoz/takistama* (382, 439b), *megkísérel/katsetama* (387), *megnyugtat/rahustama* (395), *megújul/uuenema* (401b), *megengesztel/leevendama* (435), *megõrepszik/vananema* (462), *megcsikordul/krigisema* (512).

Eraldi võiks mainida verbi *megbeszél*, mille eestikeelseks vasteks on paaril juhul antud *arutama* (412b, 413b). Ungarikeelse verbi tähendus muutub teatud määral *meg-*verbiprefiksi lisamisega (*beszél=rääkima*). Eestikeelse verbi *arutama* puhul on aga tegu duratiivse tegusõnaga, kus ei kajastu konkreetset *meg-*prefiksi tähendus (see kajastuks juhul kui vasteks oleks nt *läbi arutama*, *läbi rääkima*) ning seega paigutatud siia rühma.

Eraldi tooks välja järgmised sõnad:

- *Megszáll/õõbima* (40) – eestikeelses vastes ei kajastu tõesti prefiksi roll, ei taju, et lause oleks perfektivsem. Siin on aga tähelepanuväärne see, et *megszáll* 'okupeerima, haarama, õõbima' ja *száll* 'lendama, tõusma, laskuma' on piisavalt erineva tähendusega. Seega tuleb veel kord rõhutada, et teadma peaks nii prefiksiga kui prefiksita sõna tähendust, et neid osata õigesti kasutada.
- *megkövetel/jälgima* (141b) – siin võib vaielda tõlke vastavuse üle, mis küll pikemalt käsitlusele ei tule, kuid sõna vasteks võiks sobida *nõudma*, mis annaks ka *meg-*prefiksi rolli paremini edasi.

141. ... **megkövetelte** (b), hogy az inasok korabeli öltözékben **jelenjenek meg**...
...**jälgis** (b) ta, et toapoisid **ilmuksid kohale**...

- *megköt/siduma* (177a) – kui vasteks oleks *kinni siduma*, siis oleks prefiksi roll täidetud afiksaaladverbiga *kinni*. Kuid duratiivne verb *siduma* ei väljenda kuidagi *meg*-prefiksi perfektiivsust. Seega antud tõlke põhjal kuulub verb siia sõnadegruppi.
- *megvitat/vaidlema* (192) – Sõnaraamatu järgi on just prefiksita verb *vitat* see, mille vasteks on *vaidlema*, *megvitat* vasteks on *läbi arutama*. Siinkohal tunduks ka paslik seda sõna vastavalt tõlkida:

192. Arra a napra vagy órára, amikor mindazt, ami a magányba kényszerítette, még egyszer **megvitathatja** mindazokkal, vagy azzal, akik idejuttatták. (61)
Seda päeva või tundi, kui ta **võib** kõige selle üle, mis on teda üksildusele sundinud, veel kord **vaielda** kõigi nendega või sellega, kes teda niikaugele on viinud. (75)

Kui vasteks oleks ...**võib** veel kord **läbi arutada** kõigi nendega, või sellega..., siis oleks *meg*-prefiksi rolli edastajaks orientatsiooniadverb. Vaadeldud tõlkes aga mitte.

- *megtud/teadma* (215, 419a, 447b) – nagu ka sõnaraamatu kirjeldused ütlevad, siis *megtud* vasteks võiks olla *teada saama*, mis sobiks mitmel juhul ka siin tõlkes vasteks, nt:

419. Látom, azt hiszed, **szeretném megtudni** (a), nem tévedek-e...
Ma näen, et ma **soovin** sinu arust **teada** (a), kas ma ei eksi...

Eesti keeles tajume lauses tihti ka ilma lisamata, kui tahame midagi teada saada. Samas ei ole see alati nii ja verbiprefiksi roll võib jääda täiesti märkamatuks. Kui selles näitelauseis oleks vasteks ...*ma soovin sinu arust teada saada*, kas ma ei eksi..., siis oleks prefiksi roll selge.

- *megkeres/otsima* (342) – siinses tõlkes ei saa eristada *meg*-prefiksi rolli, ka *keres* verb oleks sama vastega. Küll aga (nagu UES ütleb) võiks *megkeres* vasteks olla *üles otsima, välja otsima*. Ka siin tõlkes oleks sobilik selline vastavus:

342. ... és **megkeresem** a sárga bársonyba kötött naplót.

...ja **otsin** kollasesse sametisse köidetud päevikut.

Selles lauses tundub, just kui *meg*-prefiks tahaks väga enda vasteks seda orientatsiooniadverbi *üles* (nt...**otsin** kollasesse sametisse köidetud päeviku **üles**).

- *megkísérel/katsetama* (387) – see verb esineb UESis vaid *meg*-prefiksiga koos (täendus – *vmit* katsuma, proovima, üritama). Verbi *kísérel* ei esine (ka ÉKsz-is mitte) ja seega tõenäoliselt ka ei kasutata. Keelekasutaja peab aga teadma, et sellist verbi ei esine, muidu võib prefiksverbi eeskujul seda ekslikult kasutada.
- *meglobogtat/lehvitama* (93), *megengesztel/leevendama* (435), *megcsikordul/krigisema* (512) – need verbid esinevad ungari-eesti sõnaraamatus vaid *meg*-prefiksita kujul, tähendades just seda, mis on ka käesolevas tekstis vasteks toodud. ÉKsz-is on need verbid olemas:

meglobogtat – *lobogtatva megmozgat* 'lehvitades liigutama'. *~ta a szél a zászlót 'tuul lehvitas lippu'*.

Meg-prefiksiga verbi kasutatakse enamasti siis, kui keegi teine lehvitab midagi (nt tuul lehvitab lippu). Raamatu lause:

93. Mintha a zene lázadása felemelte volna a bútorokat, mintha a súlyos selyemfüggönyöket **meglobogtatná** egy erő az ablak mögött, ... (31)

Nagu oleks muusika mäslemine mööbli üles tõstnud, nagu **oleks** üks jõud akna taga **lehvitanud** raskeid siidkardinaid,... (36)

megengesztel = *kiengesztel* – ära lepitama (UES vaste). Verb *kiengesztel* on olemas seega ungari-eesti sõnaraamatus. See verb näitab selgesti ka seda, et erinevaid prefikseid pole keeruline omavahel segi ajada. Nad võivad teinekord üksteist isegi asendada (ka nii erinevad prefiksids nagu *ki-* ja *meg-*).

megcsikordul – *egyet csikordul* 'korraks/ühe korra kiuksuma', ~ *a kulcs a zárban* 'võti kriuksatas/kiuksatas lukuaugus'. Siin sobiks *meg*-prefiksi vastena hästi kasutada kausatiivset tuletusliidet *-ata*.

Nagu ülaltoodud näidetest selgub, erinevad need verbid küll prefiksita verbist, kuid selle töö raames jäävad need omale kohale siia rühma, kuna käesoleva allikmaterjali põhjal *meg*-prefiksi erinevust välja tuua ei saa.

Töös toodud eestikeelsete vastete koguarvu vaatlemisel jääb prefiksi tähendus kajastumata peaaegu 15% juhtudest, mis on võrdlemisi suur osa kogu materjalist (vt joonis 1). Selle üheks põhjuseks on kindlasti *meg*-prefiksi sageli abstraktne roll, mis ei kajastu eestikeelses tekstis. Perfektiivne *meg*-prefiks jääb eestikeelses tekstis tihti kajastumata partitiivverbide (ehk piirivõimaluseta tegevust väljendavate verbide) puhul. Eesti keel ei pea vajalikuks neil juhtudel perfektiivsust väljendada ja tegevuse piiritletus/piiritlematus jääb lahtiseks (nt *megcéloz/sihtima*, *megkeres/otsima*). *Meg*-prefiks muudab mõne intransitiivse tegusõna ka transitiivseks, mis samuti ei kajastu kuidagi eestikeelses tähenduses (nt *megközelít valamit/láhenema*). Sõnaraamatu(te) vasteid eraldi uurides võib täheldada, et mõnel sõnal, mis asetatud siia rühma, on *meg*-prefiksi lisamisega tähendus muutunud. Aga sõnu rühmitades jäid need siia rühma, kuna selline erinevus pelgalt tekstis/tõlkes kuidagi ei kajastu ja keeleõppijale võib see olla parajaks pähkliks. Samuti tuli just selle rühma verbide puhul selgelt välja tõsiasi, et palju sõltub tõlkija eelistustest, nii mõnegi sõna puhul oleks prefiksi ülesanne kajastunud teistsuguse tõlke korral.

3.2. Ungari *meg*-prefiksiga verbile vastab eesti keeles ühendverb

Ühendverbid on perifrastilised verbid, mis koosnevad verbist ja orientatsiooni, seisundit või perfektiivsust väljendavast afiksaaladverbist. Ühendverbid jagatakse veel ainukordseteks, mis koosnevad piiratud kombinatsioonivõimalustega osistest (nt *üles*

ütlemä) ja korrapärasteks, mis kujunevad suhteliselt regulaarsel kombineerimisel (nt *kohale minema*). (EKG 1993: 20–21)

Sageli ongi ungari verbiprefiksite vastetena räägitud just abimäärsõnadest. Afiksaaladverbid kuuluvad lauses verbi juurde ja annavad sellele mingi uue tähendusvarjundi, moodustades koos tegusõnaga uue tähendusliku terviku (EKK 2000: 140). Abimäärsõnu on eesti keeles peetud võõrmõjulisteks elementideks ning kirjakeeles on neid püütud kasutada vähem kui kõnekeeles. See on kindlasti üheks põhjuseks, miks tekstis esineb ühendverbe ka tunduvalt vähem kui ungarikeelses tekstis prefiksilisi verbe. (Rüütmaa 1998b: 15)

Vaadeldavas tekstis oli ühendverb ungari *meg*-prefiksiga verbi vasteks 69 korral, esines 34 erinevat ungarikeelset ja 37 erinevat eestikeelset verbi.

3.2.1. Perfektiivsusust väljendavad afiksaaladverbid

ära:

Kõige sagedasem perfektiivsusadverb on *ära* (EKG 1993: 21). See afiksaaladverb esineb ka käesolevas tekstis *meg*-prefiksiliste verbide vastena ühendverbide koosseisus kõige rohkem, 27 korral:

megmos/ära pesema (5), *megbeszél/ära rääkima* (174, 449a/b, 495), *megmond/ära rääkima* (431, 436b, 464a), *megismer/ära tundma* (2, 31, 55, 102, 116), *megöll/ära tapma* (130, 275a, 284, 285), *megszokik/ära harjuma* (127, 133, 134), *megvár/ära ootama* (199, 477a), *meghall/ära surema* (143), *megtörténik/ära toimuma* (214), *megfertőz/ära mürgitama* (281), *megtörténik/ära juhtuma* (391a/b).

Kuna *meg*-verbiprefiksil on suures osas just perfektiveeriv ülesanne, siis on üsna ootuspärane, et just *ära* oma perfektiivse iseloomuga esineb afiksaaladverbidest kõige sagedamini, moodustades koguni 40% kõikidest ühendverbides esinenud afiksaaladverbidest kokku. Mitme verbi puhul, kus ka lihtverbi semantikas tuleb välja *meg*-prefiksi perfektiivne roll, on seda veelgi rõhutatud afiksaaladverbiga *ära* (nt *megöll/ära tapma*, *meghall/ära surema*).

Siinkohal võib võrdlusena tuua näiteid ka *el*-prefiksist, mille vastena samuti sagedasti afiksaaladverbi *ära* kasutatakse. Tiina Rüütmaa on oma magistritöös välja

toonud, et *ära el*-prefiksi vastena toob sagedasti perfektivsuse kõrval kaasa ka mingi orientatsioonitähenduse (*elmegy/ära minema, ära sõitma; eldob/ära viskama*) või omandisuhte muutuse (*elvesz/ära võtma*) (Rüütmaa 1998b: 28). Siinse materjali põhjal nähtub, et selliseid tähendusi *meg*-prefiksi vastena ei kajastu. Olulisim on ikkagi ainult perfektivsuse väljendamine ja enamasti saab lausest ka *ära* lihtsalt välja jätta. Erandiks on siin *megismer/ära tundma* – seal on prefiksil ka tähendust muutev roll ja ilma afiksaaladverbita samas kontekstis seda sõna kasutada ei saa (kuid väljendab ja rõhutab ikka perfektivsust).

läbi:

Ka afiksaaladverb *läbi* märgib ühendverbi koosseisus *meg*-verbiprefiksi vastena perfektivsust:

megél/läbi elama (426, 508, 510), *megrág/läbi närima* (180), *meggondol/läbi mõtlema* (188), *megvizsgál/läbi kaaluma* (217), *megvitat/läbi vaidlema* (350), *megbeszél/läbi arutama* (412c).

Just afiksaaladverb on siin konkreetset prefiksi vasteks, ilma milleta oleks verbil teine tähendus (ja samuti enamasti ka ungarikeelsel verbil ilma prefiksita), nt *megrág/läbi närima*, kus ilma prefiksita verb *rág* – purema, närima, prefiksiga verb *megrág* – peeneks närima, puruks närima, läbi närima. Nendes lausetes ei ole võimalik ka afiksaaladverbi *ära* jätta, nagu seda sai *ära* puhul teha, lause tähendus muutuks enamik juhtudel vaele (nt *megél/läbi elama*, vastena ei saa kasutada verbi *él/elama*).

maha:

Perfektivne afiksaaladverb *maha* esineb tekstis ühes ühendverbis viiel korral, sõnapaaris *megöl/maha lööma* (33, 81, 368, 369, 446b). Ungarikeelsel verbil *megöl* on tekstis erinevaid vasteid, siin on konkreetne sõnavalik tõlkija teha (*tapma, hukkama, maha lööma*).

üle:

Vaadeldavas tekstis esineb afiksaaladverb *üle* perfektiveerivana ühendverbis kahel juhul *megél/üle elama* (137, 149).

Verbi *megél* vastena saab eestikeelses verbis kasutada mitut erinevat afiksaaladverbi, *üle* kõrval ka eelnevalt nimetatud *ära* (*megél/läbi elama*). Konkreetne vaste sõltub kontekstist ja tõlkija eelistusest.

välja:

Afiksaaladverb *välja* vastab ühendverbi koosseisus *meg*-prefiksiga ungari verbile ühel korral *megtúr/välja kannatama* (274c).

Siinses kontekstis ei saa aga prefiksi ja afiksaaladverbi vahele võrdusmärki panna, kuna ka verbi *túr* vasteks on UES-is (*vkit/vmit*) (*välja*) kannatama. Seega ei ole muukeelse kasutaja jaoks väga selge, millist rolli mängib siin verbiprefiks *meg*. Lähtuda tuleks taas lause konkreetsusest ja teadmisest, et prefiksita verb väljendab midagi üldisemat, enamasti ülekantud tähenduses, nt *az ügy nem túr halasztást* 'asi ei kannata edasilükkamist'; *ez a növény nem túri a szárazságot* 'see taim ei talu kuivust'.

üles:

Afiksaaladverb *üles* esineb tekstis *meg*-prefiksi vastena neli korda. Enamasti märgib afiksaaladverb *üles* suunda. *Meg*-verbiprefiksilise verbi vastena esinenud ühendverbis *megkeres/üles otsima* (146, 195, 375a, 445) märgib *üles* aga perfektivset aspekti. Siin on afiksaaladverb üsna üheselt mõistetavalt ungari *meg*-prefiksi vasteks, andes verbile teise tähenduse, samuti nagu *meg*: *megkeres – vmit/vkit üles* otsima; *keres – vkit/vmit* otsima.

lahti:

Tavaliselt esineb ka afiksaaladverb *lahti* orientatsiooniadverbina. Tekstis esinenud kontekstis *megszabadul/lahti saama* (506) on adverbi *lahti* roll ka selgelt perfektivsuse näitamine. Afiksaaladverb *lahti* muudab oluliselt verbi tähendust, mida ei saa aga *meg*-prefiksi kohta öelda. Laias laastus jääb verbi tähendus samaks.

UES vasted:

megszabadul – *vkitől/vmitől* vabanema;

szabadul – 1. vabanema, vabaks saama, lahti pääsema; 2. *vkitől/vmitől* vabanema, lahti saama.

Siin on taas keeruline koht ungari keelt võõrkeelena rääkijal/õppijal. Ei saa mingitele kindlatele reeglitele toetuda, et kasutada just õiget verbi, prefiksiga või ilma. Peab vaatama konkreetset lauset ja lähtuma taas sellest, et prefiksita verb on laiahaardelisem ja üldisem, prefiksiga verb on määratum ja konkreetsem.

3.2.2. Orientatsiooniadverbid

Neid ei esine prefiksverbi vastena küll väga palju, kuid kuna ka orientatsiooniadverbe peetakse sagedasti just ungari prefiksitate vasteteks, siis mõnda verbi on vaadeldud koos sõnaraamatu vastetega eraldi, et näha, mis tulemuse see *meg*-prefiksi juures ja käesoleva materjaliga annab. *Meg*-prefiksi puhul ei näita orientatsiooniadverb koos verbiga suunda, nagu enamiku teiste prefiksitate puhul. Tekstis esines seitse erinevat orientatsiooniadverbi sisaldavat ühendverbi:

külge:

megfertőz/külge hakkama (131);

UES vasted:

megfertőz – 1. *vkit* nakatama; 2. *vmit* saastama, mürgitama

fertőz – nakatama

Lähtuda tuleb jälle lause kontekstist ja grammatikast. Kui räägitakse mingist konkreetsest haigusest, mis nakatab, siis tõenäoline on prefiksiga verbi kasutus. Kui vaadata tõlget, siis võib olla, et prefiksverbid tingivad teatud määral ka adverbide kasutuse eestikeelses tõlkes. Siinses tekstis oleks teistsuguse lauseehituse puhul saanud *megfertőz* vasteks olla ka lihtsalt *nakatama*.

mööda:

megkerül/mööda hiilima (472b);

Mööda annab siin üsna hästi edasi prefiksi tähendust, kui ka *hiilima* verbi asemel kasutada mõnda muud sõna (nt *minema*).

sisse:

megsért/sisse lööma (välk on sisse löönud) (186);

Seda verbi (*megsért*) käsitleti lähemalt peatükis 3.1.1 juures. Siin on tegu väga konkreetse väljendiga. *Meg*-prefiksi tähendus tuleb ilusti välja orientatsiooniverbiga *sisse*, kuigi väljendab perfektivsust pigem kui orientatsiooni.

kohale:

megjelenik/kohale ilmuma (141c);

UES vasted:

megjelenik – 1. *vhol* ilmuma; 2. (trükis) ilmuma

Verbi **jelenik* sõnaraamatus ei esine. Seega kasutajal eelistusküsimusi ei teki, taas peab aga teadma, et seda verbi kasutatakse vaid *meg*-prefiksiga koos. *Kohale* asemel sobib kasutada ka *välja*, eelistus oleneb tõlkijast. Siin vastabki *meg*-prefiksile orientatsiooniadverb, kuigi ei näita otseselt suunda või kohta, vaid on ülekantud tähenduses. Adverbi ei saa ka lausest välja jätta. Kui verbi kasutada sõnaraamatus antud teises tähenduses '(trükis) ilmuma', siis aga orientatsiooniadverbi ei kasutata.

alt:

megbukik/alt vedama (208);

Sõnaraamat annab vasteks 'ebaõnnestuma, läbi kukkuma'. Kuid orientatsiooniadverb on siin üsna selgelt *meg*-prefiksi vasteks, väljendades küll mitte suunda vaid esinedes ülekantud tähenduses.

ringi:

megfordul/ringi pöörduma (364);

Ka siin on orientatsiooniadverb omal kohal ja samas ülesandes nagu *meg*-prefiks. Ilma prefiksita verb *fordul* omab teist tähendust (pöörama, keerama). Vaid selle ühendverbi puhul on *meg*-prefiksilise verbi vastena primaarne just orientatsioonitähendus.

esile:

megkeres/esile tooma (115);

Perfektiivsuse väljendajana on sõna *esile meg*-prefiksi vasteks. Siin võib arutleda ka tõlke vastavuse üle, kas poleks õigem/parem tõlkida seda kui *välja otsima*, kuid samasse tähendusgruppki jääks sõna igal juhul ja tõlkeprobleeme käesolevas töös pikemalt ei käsitleta.

Ka vaadeldud orientatsiooniadverbide puhul võib tõdeda, et enamik neist väljendavad antud kontekstis siiski perfektiivset aspekti, erandiks vaid ühendverbi *ringi pöörduma*, kus on primaarne orientatsioonitähendus. Kui aga vaadelda selle grupi ungarikeelseid verbe prefiksiga ja ilma, siis pelgalt sõnaraamatu vastete põhjal on kohati keeruline vahet teha ja aru saada, kumba tuleks kasutada.

Verbide *alt vedama* ning *esile tooma* puhul võiks arutleda ka tõlke vastavuse üle (kas poleks parem/õigem tõlkida neid vastavalt *ebaõnnestuma* ja *välja otsima* vms), kuid jäägu see edaspidiste uurimuste tarbeks.

3.2.3. Seisundiadverbid

Eestikeelses tekstis leidub *meg*-prefiksilise verbi vastena neli erinevat seisundiadverbi, mis on ühendverbi koosseisus:

kokku:

megszámol/kokku lugema (108), *megragaszt/kokku kleepima* (177b), *megegyezik/kokku langema* (203b), *megbeszél/kokku leppima* (485).

kinni:

megáll/kinni pidama (259), *megtart/kinni pidama* (273), *megragad/kinni haarama* (366).

alles:

megmarad/alles jääma (30, 258, 400, 401), *meghagy/alles jätma* (9), *megvan/alles olema* (117, 120).

Nende ühendverbide juures on üsna ilmne, et seisundiadverb vastab *meg*-prefiksile ja väljendab perfektivset aspekti.

Üldiselt võib vaadeldud materjali põhjal öelda, et ühendverb esines *meg*-prefiksilise ungarikeelse verbi vastena verbide koguarvu vaadates suhteliselt vähestel juhtudel. Selle põhjuseks võiks pidada *meg*-prefiksi sagedasti abstraktset tähendust, mis eesti keeles jääb kajastumata. Ungari verbiprefiksitate vasteks, mis märgivad tihti suunda (nt *ki-*, *be-*, *fel*) on tunduvalt sagedamini eesti keeles ühendverb. Kui vaadelda kõiki *meg*-prefiksiliste verbide eestikeelseid vasteid konkreetse tekstis, siis on ühendverbe protsentuaalselt (11%) peaaegu võrdselt väljend- ja ahelverbidega (vt joonis 1), kuid adekvaatsema pildi annab ehk erinevate eestikeelsete vastete vaatlemine (vt joonis 2), kus ühendverbe esineb protsentuaalselt suuremal määral (13,5%). See näitab siiski, et prefiksilistele verbidele, mida on sageli kõrvutatud eesti ühendverbidega, võib ühendverbide seast leida rohkem erinevaid vasteid eesti keeles.

3.3. Ungari *meg*-prefiksiga verbile vastab eesti keeles väljendverb

Väljendverbid on verbid, mis koosnevad noomeni- või pronoomenivormist ja verbist, moodustades idiomaatilise tähendusterviku, nt *tähele panema*, *jutule võtma* (EKG 1993: 20; EKK 2000: 125).

Vaadeldava materjali hulgas leidus väljendverbe kokku 70, kusjuures erinevaid verbe esines ungari keeles 20 ning eesti keeles 22.

Kõige sagedamini esinev sõnapaar, kus ungarikeelse verbi vasteks on väljendverb, on aluseks võetud tekstis *megért/aru saama* (12a, 19, 94, 148, 150, 151, 204, 241, 242, 243, 278, 297b, 330, 345a, 383, 386a, 457, 459a/b, 460, 465a, 466, 470b, 477c, 505a/b), esinedes kokku 26 korral. Ühel juhul on verbi *megismer* vasteks samuti *aru saama* (461b). Sageduse põhjuseks on kindlasti ungarikeelse verbi *megért* väga rohke kasutus konkreetsetes ungarikeelses tekstis. Kokku esines sõna *megért* tekstis 46 korda, eesti keeles olid selle verbi vasteks veel juba eelpool käsitletud tegusõnad *mõistma* ja *taipama*. Väljendverb *aru saama* esineb teistest tunduvalt enam ilmselt seetõttu, et annab oma kinnistunud vormiga kõige paremini edasi perfektivset aspekti (või selle võimalikkust). Ühel juhul oli verbi *megért* vasteks ka järgmises peatükis käsitletav ahelverb.

Sagedaseks väljendverbiks tekstis on veel *andeks andma* (79, 88, 110, 175, 202, 222b, 229, 232, 233, 234, 274b/d, 276, 436, 441, 481, 486), esinedes 15 korral ungarikeelse verbi *megbocsát* vastena. Konkreetne vaste (andeks andma või andestama) sõltub juba lausest ja tõlkija eelistustest. See verb oli pikemalt vaatluse all juba lihtverbide juures, peatükis 3.1.1.

Ülejäänud väljendverbid ei esine eestikeelses tekstis väga sageli *meg*-prefiksilise verbi vastena. Sageduselt järgmine verbipaar on *megismer/tuttavaks saama* (36, 64, 267, 373, 432b). Ungarikeelsele verbile *megismer* on eesti keeles olenevalt kontekstist erinevaid vasteid, mitmed neist käsitletud ka eelnevates peatükkides.

Veel leitud tekstis verbid *megzavarodik/jänni jääma* (7), *megtántorodik/tasakaalu kaotama* (12b), *megnősül/naist võtma* (20), *meghal/surma minema* (51b), *megmarad/ellu jääma* (57), *megpillant/pilku heitma* (114), *megjegyez/kirja panema* (135), *megízlel/maiku katsuma* (181), *megszökik/jalga laskma* (223) *megörül/aru kaotama* (224), *megbosszul/kätte maksma* (248b), *megvet/pahaks panema* (271a/b), *megtesz/kihla vedama* (300b), *megérez/haisu ninna saama* (306), *megítél/kohut mõistma* (307), *megörül/hulluks minema* (319, 336), *megkap/kätte saama* (357), *megbeszél/sirgeks rääkima* (429a), *megjegyez/tähele panema* (450).

Paljudel juhtudel, kus on kasutatud väljendverbi, on tegemist tõlkijapoolse stilistilise valikuga, muutmaks teksti värvikamaks (nt *megszökik/jalga laskma* – vrd *põgenema, megízlel/maiku katsuma* – vrd *maitsma*). Mõnel juhul võib aga rääkida konkreetsest eestikeelsest vastest mingile ungari verbile (nt *megbosszul/kätte maksma*). Ühekordselt esinevad vasted on üsna juhuslikud ja stilistiliselt konteksti valitud. Neid ei ole eraldi selle töö raames prefiksita verbiga võrreldud. Enamik neid verbe on väga väljendusrikkad ja seega sobivad prefiksverbi vasteks. Mõne siinse verbi puhul on aga kindlasti raske tajuda *meg*-prefiksiga ja prefiksita verbi erienuvst.

Väljendverbide osakaal ungari *meg*-prefiksilise verbi vastena (11,5% vastetest) on enam-vähem samaväärne ühend- ja ahelverbidega, kui aga arvestada erinevaid eestikeelseid vasteid, siis jääb väljendverbide osakaal võrreldes ühendverbidega tunduvalt väiksemaks (vt joonised 1,2).

3.4. Ungari *meg*-prefiksiga verbile vastab eesti keeles ahelverb

“Ahelverbid on perifrastilised verbid, mille sisuliseks tuumaks on infiniit. Finiitverb väljendab infiniidiga tähistatud situatsiooni modaalsust, aspekti, kausatiivsust või viisi” (EKG 1993: 19).

Vaadeldud tekstis esineb ahelverb *meg*-prefiksilise verbi vastena 64 korral (s.o 10,5% kõikidest vastetest). Nii erinevaid ungarikeelseid *meg*-prefiksilisi verbe kui ka eestikeelseid ahelverbe on sealjuures 17.

Kõige enam esineb tegevuse faase (algust ja lõppu) väljendavaid ahelverbe, eelkõige algust väljendava verbiga *hakkama*:

megfájdul/valutama hakkama (60), *megmozdul/kõikuma hakkama* (185), *megindul/minema hakkama* (311), *megszólal/kõnelema hakkama* (423a), *megért/aru saama hakkama* (392).

Verb *megfájdul* esinebki vaid koos prefiksiga (olemas ka verb *belefájdul* 'valutama hakkama' teatud kontekstis). Verb *hakkama* märgib tegevuse algust, samuti nagu ungarikeelses verbis prefiks *meg*-.

Ka verb *megszólal* esineb UES-is vaid prefiksiga kujul. Verb *szólal* leiab küll vaste ÉKsz-is: 1. *Szól, mond vmit* 'ütleva, lausuma midagi'; 2. *Megszólal* 'rääkima, ütleva'.

Kuid verbi juures on märked, et seda kasutatakse harva, see on pigem vanamoodne ja ilukirjanduses kasutatav sõna. Tähenduselt on ta samaväärne *megszólal* verbiga.

Ahelverbi *aru saama hakkama* koosseisus on ka väljendverb (*aru saama*). Kuna tegu on siiski ahelverbiga, on see paigutatud siia rühma. *Hakkama* täidab selles ühendis aga siiski pigem ungari mäarsõna *lassan* (*lassan megértetem*) ülesannet ning *meg*-prefiksi tähenduse annab edasi väljendverb *aru saama*.

Üldiselt annavad ülaltoodud verbid, mille koosseisus on verb *hakkama*, väga hästi edasi *meg*-prefiksiliste verbide tähenduse – millegi alustamine, algamine.

Eestikeelses tekstis leidub *meg*-prefiksilise verbi vastena veel teisigi algust väljendavaid ahelverbe: *megáll/seisma jääma* (43, 99, 101a, 260a, 288, 289, 290, 359), *meggyullad/põlema süttima* (408, 409), *megkeres/otsima minema* (194), *megtelepedik/elama asuma* (254). Verbi *otsima minema* asemel sobiks antud kontekstis hästi kasutada ka ühendverbi *üles otsima*:

194. Ha nem tudom, hogy visszajössz egy napon, valószínűleg én indulok el, tegnap vagy húsz év előtt, hogy **megkeresselek...**

Kui ma ei oleks teadnud, et sa ühel päeval tagasi tuled, siis **oleksin** ilmselt **läinud** sind **otsima**, eile või kakskümmend aastat tagasi...

Siin võiks lause tõlkes olla ka: ...*siis oleksin ilmselt (läinud ja) sind üles otsinud...*Mõlemal juhul oleks selge, milline sõna täidab *meg*-prefiksi rolli: *otsima minema*; *üles otsima*.

Tekstis esineb ka tegevuse põhjustamist väljendavaid ahelverbe, peamiselt kausatiivverbi *panema* koosseisus: *meggyújt/põlema panema* (6, 121), *megmozgat/liikuma panema* (95), aga ka *megesket/töötada laskma* (74), *megállít/seisatama sundima* (514). Viimane näide on veidi erandlik, kuna *meg*-prefiksile vastab ahelverbis tuletusliide *-ata*, mitte aga finiiitverb *sundima*. Viimane märgib hoopis ungari verbiliite *-ít* tähendust. Kuna konkreetse verbi vasteks on siiski ahelverb, on sõnapaar käesolevasse peatükki paigutatud.

Seitsmel korral esineb sõnapaar *megismer/tundma õppima* (111a, 142, 198, 211, 291b, 353, 354a, 413a). Verb *megismer* näitab selgelt kui erinevaid nüansse võib märkida verbiprefiks *meg*- ühes verbis. Vaadeldud tekstis esines sellele verbile 8

erinevat eestikeelset vastet, *tundma õppima* kõrval veel *selgeks saama, tutvuma, tuttavaks saama, tunnistama, aru saama, tundma, ära tundma*.

Väga sagedaseks ungarikeelseks verbiks on *megtud*, mille vastena esineb enamasti perifrastiline verb, kus *da*-infinitiiv kuulub verbi *saama* juurde: *teada saama* (49, 152, 153, 154, 155, 156, 176, 213, 220, 245, 246, 247, 283b, 309, 316, 318, 325b, 333, 334, 346, 348, 356, 381, 427, 449c/d, 458a, 464b/c, 470a, 484). Ühes lauses esineb ka sõnapaar *megérez/tunda saama* (321).

Ühel juhul on verbi *megért(het)* vasteks *mõista saama* (365). See on perifrastiline verb ja seega siia rühma paigutatav. *Saama* märgib nimetatud verbi koosseisus aga tegelikult ungari verbiliite *-het* funktsiooni.

Kõiki erinevaid eestikeelseid vasteid arvestades on ahelverbe protsentuaalselt vaid 6% (vt joonis 2). Esinevad just sagedases kasutuses olevad ahelverbid, mida on raske ka mingi muu verbi või sõnaühendiga eesti keeles asendada. Finiitverb on enamasti ungarikeelse põhiverbi vasteks ning infiniitverb märgib neis ühendites just *meg*-prefiksi rolli (nt *megismer/tundma õppima, megérez/tunda saama*). Eranditeks sellise ülesehituse puhul olid uuritud tekstis juba mainitud sõnapaarid *megállit/seisatama sundima* ja *megérthet/mõista saama*. Raskusi võib mõne sõna puhul aga valmistada just see, kui ka prefiksita verb on sama tähendusega, mis prefiksverb, nt: *meggyullad/põlema süttima* – ka verb *gyullad* võib samuti tähendada *põlema süttima*; *megtelepedik/elama asuma* – ka *telepedik* võib olla samatähenduslik *megtelepedik* verbiga. Ungari keeles leiavad prefiksverbid aga sel juhul sagedasemat kasutust.

3.5. Ungari *meg*-verbiprefiksiga verbile vastab eesti keeles vaba sõnaühend või antud tekstis vaste puudub

Siia rühma kuulub kokku 57 verbi, millest 50 juhul on *meg*-prefiksi vasteks vaba sõnaühend ning seitsmel korral antud tekstis prefiksilisele verbile vaste puudub.

3.5.1. Ungari *meg*-prefiksiga verbile vastab eesti keeles vaba sõnaühend

50 ungarikeelse verbi seas on 26 erinevat tegusõna, eestikeelses tekstis leitud 29 erinevat sõnaühendit. Vabad sõnaühendid, mis vastavad *meg*-prefiksilisele verbile, võivad olla erineva ülesehitusega, ning on käesolevas töös jagatud rühmadesse, võttes aluseks Tiina Rütmaa (1998a) jaotuse:

- 1) verbi ja translatiivis adjektiiv ühend (lause tasandil öeldis ja seisundimäärus):
megõregedik/vanaks jääma (25), *megõregszik/vanaks jääma* (461a),
megmos/puhtaks pesema (52), *megbetegedik/haigeks jääma* (58, 226b, 377b),
megfiatalodik/nooreks muutuma (251), *megérik/küpseks saama* (298, 331),
megfeketedik/mustaks tõmbuma (370), *meghűvösödik/jahedaks tõmbuma* (496),
megtanit/selgeks tegema (378), *megtanul/selgeks õppima* (467),
megismer/selgeks saama (477d).

Verbi ja translatiivis adjektiiv ühend väljendab *meg*-prefiksi perfektiveerivat funktsiooni. Enamasti lisandub ka seisundimuutus, kus verbi finiiivorm viitab omadusele, mille suunas muutus toimub. Sii rühma kuuluvate ungarikeelsete verbide puhul võib märgata sarnast ülesehitust. Szili (2001) on enamiku neist verbidest paigutanud rühma, mis väljendavad kehalist või füüsilist muutust, mingisse seisundisse jõudmist. Sinna tähendusrühma kuuluvatel verbidel on ka sarnane ülesehitus:

meg + adjektiiv + *-odik/-edik/-ödik, -ul/-ül/, -ít* (nt *meg* + *beteg* + *-edik* → *megbetegedik*) (Szili 2001: 274).

Sellise ülesehitusega ungariliste verbide vasteid saab sagedasti eesti keeles sõnaühendi asemel asendada ka *ne*-liiteliste tuletistega (nt *nooreks muutuma* ~ *noorenema*). Kuid kõikide verbide puhul sellist asendusvõimalust ei olegi, sellistel juhtudel on eriti juhuslik just konkreetse teksti tõlkevariant (nt *mustaks tõmbuma*). Käesolevas sõnaloendis leidub ka teistsuguse ülesehitusega ungarikeelseid verbe, kus verbi üheks osiseks ei ole adjektiiv (nt *megmos*, *megérik*, *megtanul*). Eesti keeles näitab translatiivis adjektiiv ka nende verbide

vastena just seisundisse jõudmist. Sõnaühendid, kus esineb adjektiiv *selgeks*, märgivad väga ilmekalt *meg*-prefiksi perfektiveerivat rolli – tulemusena on midagi selge. Samas võib neid kolme ungarikeelset verbi (*megtanít, megtanul, megismer*), kus eestikeelses vastes esineb adjektiiv *selgeks*, tõlkida olenevalt kontekstist suhteliselt erinevalt.

Kui vaadata selle rühma verbe ka ilma *meg*-prefiksita, siis on tajutav tähenduserinevus (neil verbidel, kus prefiksita vairant üldse esineb), nt verb *megöregedik* on tõlgitud kui *vanaks jääma*, verbil *öregedik (=öregszik)* on sarnane tähendus, kuid pigem tuleks see tõlkida *vananema*. Siin on väike tähenduserinevus – verbi *vanaks jääma* tajume perfektivsemana, *vananema* märgib just kui jätkuvat protsessi. Sarnaselt saab läheneda kõigile selle grupi verbidele, translatiiv annab verbile perfektivse mõõte. Verbi **betegedik/betegszik* ei ole ilma prefiksita olemas. Siin esinenud verbid *megfeketedik, meghűvösödik* ei ole UES-is esindatud, ÉKsz annab neile vasted, mis on tähenduselt samad kui prefiksita verbid (ja omavad käesolevas tekstis ka sama tähendust).

2) verbi ja nominatiivis adjektiivi ühend (öeldis ja predikatiiv):

megköszön/tánulik olema (269), *megkönnyebbül/kegsem hakkama* (339), *megérik/küps olema* (475a).

Ka sellised sõnaühendid annavad edasi perfektivse *meg*-prefiksi tähendust. Eestikeelses tekstis esinevad ühendid *oleme tänulikud* ja *on küps* on semantikalt staatilised, märkides mingit seisundit, ungarikeelne verb märgib aga seisundi muutumist. Mõlemas lauses mängib ilmselt rolli ka see, et sündmused, millest (olevikuvormis verbiga) räägitakse, on tegelikult juba minevikus toimunud, nt:

475. S egy napon, mikor a pillanat **megérett**...

Ja ühel päeval, kui moment **on küps**...

Sõnaühend *hakkab kegem* märgib aga ka eesti keeles seisundi muutumist, samuti nagu ungari keeles.

3) verbi ja nud-partitsiibi ühend (öeldis ja predikatiiv):

megszokott/on harjunud (11), *megszúnt/on kadunud* (167, 173), *meghalt/on surnud* (16, 61, 159, 170, 172, 374, 375b, 385, 397, 398, 415, 437, 452, 453, 454, 504b, 507), *megváltozott/oleks muutunud* (129), *megfagyott/oli jäätunud* (62), *megdagadtak/on paisunud* (183), *nem olvadt meg/pole sulanud* (265).

Ühendid viitavad *meg*-prefiksi perfektivsusele, kusjuures eestikeelses vastes on situatsioon staatiline. Võib tekkida küsimus, miks ei kuulu antud rühma sõnad samasse gruppi eespool 3.1.3. peatükis käsitletud sõnadega, kus *meg*-prefiksilisele verbile vastab eesti keele minevikuvorm. Siin rühmas märgivad eestikeelsed sõnaühendid aga mingit seisundit ning on lause seisukohalt predikatiiviks. Enamasti saab neile vormidele esitada mingi määratleva küsimuse – *Milline? (nt jäätunud) Kus? (nt kadunud)*. Seega on antud töö juures peetud kõige otstarbekamaks need eraldi rühmana välja tuua.

Nende verbide puhul tuleb keelekasutajal lähtuda keeletajust, millal kasutada *meg*-prefiksiga verbi, millal prefiksita verbi. Selle sõnadegrupi puhul ei ole see nii keeruline. Siinsete eestikeelsete vastete puhul on ungarikeelne verb kasutatud ka alati minevikuvormis. See muudab ülesande lihtsamaks, tajume olukorda perfektivsena ja kasutada tuleb enamasti prefiksiga verbivarianti. Mõnes teises kontekstis/olukorras on vahetegemine ehk keerulisem.

4) verbi ja seisundiadverbi ühend (öeldis ja seisundimäärus):

megfeszüll/pingule tõmbuma (260b), *megáll/rippu jääma* (86), *megérik/valmis saama* (412a).

Verbid *tõmbuma*, *jääma* ja *saama* väljendavad seisundimuutust. Antud ühendites tuleb taas esile perfektivne aspekt. Verbile *megérik* on mitmeid erinevaid vasteid ja nagu näha, on need enamik just siin vabade sõnaühendite juures. *Meg*-prefiks võib näidata seal mitmeid tähendusvarjundeid, mida siis eesti keeles tuleb erinevate sõnadega (vastavalt kontekstile) edasi anda. Samuti võib verbil *megáll* olla mitmeid tähendusi, sõltuvalt kontekstist. Kui tegusõna *megáll* puhul on üheselt selge prefiksiga ja prefiksita verbi tähenduserinevus,

siis ülejäänud kahe sõna puhul peab, nagu ka varasemate alarühmade juures kirjeldatud, lähtuma tajust ja kontekstist.

5) verbi ja illatiivis või allatiivis substantiivi ühend (öeldis ja kohamäärus):

meglátogat/külla minema (230), megmarkol/pihku võtma (250).

6) verbi ja substantiivi ühend (öeldis ja objekt):

megvigasztal/lohutust pakkuma (42), megörül/rõõmu pakkuma (203a), megszáll/hotellituba võtma (376), megkönnyebbül/kergendust tundma (428).

Vabade sõnaühendite esinemine tõlkes on sageli tõlkija poolt suhteliselt stilistiliselt markeeritud, kuna mitmetele ungarikeelsetele *meg*-prefiksilistele verbidele ei olegi eesti keeles konkreetset vastet (nt *megfeketedik*) ja tõlkija läheneb lausele oma tunnetuse järgi. Kõiki eesti keeles esinenud ungarikeelsete verbide vasteid arvestades moodustasid vabad sõnaühendid 8% vastetest, erinevaid vasteid vaadeldes aga 11% (vt joonised 1, 2). Seda pole sugugi vähe, kui kõrvutada seda protsenti väljend- ja ahelverbidega, mis moodustasid erinevate vastete puhul vastavalt 8% ja 6% (vt joonis 2). Seega võib järeldada, et *meg*-prefiksilistel verbidel on väga erinevaid tähendusi ning nende tähenduste edastamiseks on eesti keeles küllalt mitmekesised väljendusvahendid.

3.5.2. Ungari *meg*-verbiprefiksiga verbil antud eestikeelses tekstis vaste puudub

Vaadeldud materjali hulgas on seitse lauset, kus *meg*-prefiksiga verbil ei ole eestikeelses tekstis vastet (23, 24, 26, 187, 312, 317, 429b). Neis lausetes on tõlkija poolt kasutatud sedavõrd erinevaid lausekonstruktsioone originaaltekstist, et ei ole võimalik rääkida konkreetse verbi vastest.

4. Kokkuvõte

Käesolev töö annab ülevaate sellest, millised on ungari *meg*-prefiksiliste verbide võimalikud vasted eesti keeles. Uuritud on (prefiksiga ja prefiksita) verbide vastavusi ka ungari-eesti sõnaraamatu (UES) vasteid kõrvutades. Magistritöö oluliseks märksõnaks on õppijakesksus – vaadeldud on *meg*-prefiksilisi verbe prefiksiga ja ilma, mis on nende erinevus ning kuidas aidata õppijal seda tajuda ning valida õige verb. Tööst selgub, millised on võimalikud eestikeelsed vasted *meg*-prefiksilistele verbidele, millised on *meg*-prefiksiga ja prefiksita verbi erinevused, kuidas neid verbe kasutada ning millised on olulisemad grammatikareeglid prefiksverbe kasutades. Uurimuslikus osas on kasutatud kontrastiivanalüüsi, kus originaalteksti kõrvutatakse selle tõlkega.

Verbiprefiksitate uurimisega on ungari keeles tegeletud põhjalikult. Siiski pole siiani selge, kui palju neid arvuliselt on (~70–100) ning millisesse sõnadegruppi nad kuuluvad. Prefiksitud ei ole päris iseseisvad sõnad, kuna ei oma päris üksinda tähendust. Siiski saavad nad lauses üksikult esineda. Kõige sagedasemad verbiprefiksitud on *meg-*, *el-*, *ki-*, *be-*, *fel-*, *le-* (MMNyR 1961: 265). Prefiksitud võib olla väga erinevaid tähendusi ja funktsioone.

Meg-prefiks on ungari keeles üks vanimaid prefiksitud, esinedes juba XII sajandist pärit kirjalikus tekstis. Kuid esialgne tähendus *mögé* 'tagasi, taha' on säilinud praeguseks vaid üksikute verbidega koos, nt *megad* 'tagasi andma'. Peamiseks *meg*-prefiksitud ülesandeks peetakse perfektivsuse väljendamist, kuid sellel prefiksitud võib olla väga erinevaid ülesandeid ning eesti keeles võib neid samuti väga mitmeti väljendada (nt momentaansuse väljendamine: *megrázza a fejét* 'pead raputama'; tulemuslikkuse rõhutamine: *megmondja a titkót* 'saladust välja ütleva'). Oluline on ka süntaktiline roll: võib muuta intransitiivse verbi transitiivseks (*ül*; *megüli a lovat* 'istuma; istuma hobuse selga' (Keresztes 1995: 88) või ka verbi rektsiooni (nt *néz valakire* vs *megnéz valakit* 'vaatama kedagi').

Võõrkeelt õppima asudes on oluline roll lähtekeelele (milline on selle mõju sihtkeele õppimisel) ning ka keeleõppija individuaalsetel omadustel (keeletaju, erinevate keelte

tundmine jne). See kehtib ka *meg*-prefiksit käsitledes. Eestlasel on üsna raske tajuda paljude prefiksverbide erinevust prefiksita variandist, kuna eesti keeles selliseid verbiprefikseid ei eksisteeri. Esmalt saab ära õppida olulisemad grammatikareeglid. Enamasti kirjutatakse prefiks verbiga, mille juurde ta kuulub, kokku. On aga rida põhjuseid, millal prefiks läheb verbist lahku (nt käskiva kõneviisi korral: *Edd meg a palacsintát!* 'Söö see pannkook ära! ; eituse korral: *nem várja meg* 'ta ei oota teda ära'; küsilausestes: *Ki ette meg a palacsintát?* 'Kes sõi pannkoogi ära?'). Mõnikord on vaja väga põhjalikult lause sisusse süveneda, et selgust saada, kas kirjutada prefiks verbist lahku või sellega kokku.

Meg-prefiksiga verbe esines allikmaterjalis 611. Sõnad on jäetud samadesse gruppidesse (lähtudes eesti keele grammatikast), kuhu nad said jaotatud bakalaureusetöös (Reemann-Arro 2007). Lisaks on uuritud vasteid ungari-eesti sõnaraamatust (UES), ning vajadusel ungari seletavast sõnaraamatust (ÉKsz). Uurimuse eesmärgiks ei ole tõlke analüüs, ning tõlke vastavusi on vaadeldud vaid mõne sõna puhul. Töös on vaadeldud aspekte, mis on olulised eelkõige ungari keele õppijale.

Kõige rohkem, 352 korral, on ungari *meg*-prefiksilise verbi eestikeelseks vasteks lihtverb (s.o 58%). Selles rühmas oli kõige enam verbe, kus *meg*-prefiksi tähendus kajastus eestikeelse lihtverbi semantikas, kokku 211 korral (34,5%), nt *megöl/tapma*. Prefiksiga ja prefiksita verbe vaadeldes selgub, et peamiseks erinevuseks on see, et prefiksita verbidel esineb palju ülekantud tähendusega vasteid ja need on tihti üldisema sisuga. Mitmeid siia rühma kuuluvaid verbe ilma prefiksita peaaegu ei kasutatagi (nt *meghal/surema*). 27 korral on *meg*-prefiksi tähendus eesti keeles edasi antud täisobjekti- või adverbialiga, nt *megtudom a választ/saan vastuse, megkérdem holnap/homme küsin*. Selles rühmas väljendub eriti selgelt *meg*-prefiksi perfektiiivsust väljendav roll. Erinevaid eestikeelseid vasteid arvestades kuulub siia rühma koguni 10% eestikeelsetest vastetest (vt joonis 2). 22 korral (4%) väljendatakse *meg*-prefiksi ülesannet perfektis või pluskvamperfektis minevikuvormiga, nt *éltem meg/olen näinud, megmaradt/oli jäänud*. 90 korral jääb ungarikeelse *meg*-prefiksi roll eesti keeles kajastumata, see on peaaegu 15% juhtudest ja seega üsna suur osa kogu materjalist (vt joonis 1). Selle põhjuseks on *meg*-prefiksi sagedasti abstraktne tähendus. *Meg*-prefiks muudab mõne intransitiivse tegusõna ka transitiivseks, mis samuti ei kajastu kuidagi eestikeelses tähenduses (nt

megközelít valamit/láhenema). Sõnavasteid sõnaraamatust uurides nähtub, et mitmel sõnal on prefiksita küll erinev tähendus, kuid selle teadmise peab keeleõppija eraldi omandama (ning prefiksi tähendus konkrreeses tekstis siiski ei kajastu) ja sõnad on jäetud samasse gruppi, kus paiknesid bakalaureusetöös.

Ungari verbiprefikseid on eesti keeles sagedasti võrreldud afiksaaladverbidega. Afiksaaladverb on ühendverbi osaks ning tekstis esines kokku 69 korral *meg*-prefiksiga verb, mille vasteks oli eestikeelne ühendverb. Esinesid järgmised afiksaaladverbid: perfektivsust väljendavad – *ära* (esines kõige enam, 27 korral), *läbi, maha, üle, välja, üles, lahti*; orientatsiooniadverbid – *külge, mööda, sisse, kohale, alt, ringi, esile*; seisundniadverbid – *kokku, kinni, alles*. Ühendverbid märgivad *meg*-prefiksi vastena eelkõige siiski perfektivset aspekti. Sõnaraamatu vasteid vaadeldes on aga prefiksiga ja prefiksita verbil tihti raske vahet teha.

Väljendverb on *meg*-prefiksiga verbi vasteks kokku 70 korral. Paljudel juhtudel, kus on kasutatud väljendverbi, on tegemist tõlkijapoolse stilistilise valikuga. Seega on just selline arv seotud konkreetse algtekstiga ja mingit põhjanevat järeldust nende kohta teha ei saa. Mõni verb esineb ka väga mitmel korral (nt esines verb *megért* 'aru saada' kokku 26 korral ja *megbocsát* 'andeks andma' 15 korral). Väljendverbide osakaal ungari *meg*-prefiksilise verbi vastena on enam-vähem samaväärne ühend- ja ahelverbidega, kui aga arvestada erinevaid eestikeelseid vasteid, siis jääb väljendverbide osakaal võrreldes ühendverbidega tunduvalt väiksemaks (vt joonised 1,2).

Eestikeelne ahelverb on *meg*-prefiksilise verbi vasteks 64 korral (s.o 10,5% kõikidest vastetest), nt *megfájdul/valutama hakkama*. Esinevad just sagedases kasutuses olevad ahelverbid, mida on raske ka mingi muu verbi või sõnaühendiga eesti keeles asendada. Finiitverb on enamasti ungarikeelse põhiverbi vasteks ning infiniitverb märgib neis ühendites just *meg*-prefiksi rolli (nt *megismer/tundma õppima, megérez/tunda saama*).

50 ungarikeelsele verbile vastab eesti keeles vaba sõnaühend (s.o 8%): nt *megöregedik/vanaks jääma, megköszön/tánulik olema; megszokott/on harjunud; megfeszül/pingule tõmbuma*. Vabade sõnaühendite esinemine tõlkes on sageli tõlkija poolt suhteliselt stilistiliselt markeeritud. Erinevaid vasteid vaadeldes on vaba sõnaühend *meg*-prefiksiga verbi vasteks koguni 11% (vt joonis 2). See näitab selgesti, et

eesti keeles võib *meg*-prefiksilisele verbile leida väga erinevaid vasteid ning (nt tõlkijal) on võimalik väga loovalt läheneda.

Tööst selgub, et eestikeelsete vastete skaala ungari *meg*-prefiksilise verbi vastena on väga lai. Vastete hulgas on verbe, mille puhul on lihtne teha vahet prefiksiga ja prefiksita variandil. Samas peab oleme tähelepanelik, et mitte eksida vale kasutusega. Väga sageli on eesti keeles *meg*-prefiksi funktsioonist raske aru saada või see võib suisa kajastumata jääda. Tihti ei ole suurt erinevust ka (*meg*-)prefiksiga ja prefiksita verbi vahel, mis põhjustab keele kasutamise raskusi keeleõppijale. Seega on *meg*-prefiksi uurimine valdkond, millega võiks tegeleda veel väga palju ja süvitsi (vaadeldes ka tõlkeküsimusi, uurides kõnekeelt, kaasates psühholingvistilisi aspekte jne). Uurimisse võiks kaasata erinevaid tõlkeid nii ungari keelde kui ungari keelest ning kindlasti ka mitme erineva keele võrdluses (lisaks eesti keelele).

Kirjandus

- Bárczi G., Benkő L., Berrár J.* 1967. A magyar nyelv története. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Beöthy E., Altmann G.* 1985. The Diversification of Meaning of Hungarian Verbal Prefix *meg*. – Nyelvtudomány Közlemények 87. Budapest, lk 187–196.
- Budenz, József* 1863. A magyar *meg* igekötőről. Bevezetésül: az árja nyelvek néhány állítólagos hatásáról a magyar nyelvre. Nyelvtudományi Közlemények 2. Budapest, lk 161–188.
- EKG 1993 = *Erelt, Mati, Tiiu Erelt, Henn Saari, Ülle Viks.* Eesti keele grammatika II. Süntaks. Eesti Teaduste Akadeemia Keele ja Kirjanduse Instituut. Tallinn.
- EKK 2000 = *Erelt, Mati, Tiiu Erelt, Kristiina Ross* 2000. Eesti keele käsiraamat. Teine trükk. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus.
- Kaivapalu, Annekatrin* 2008. Lähtekeele mõju korpuspõhine uurimine. – Öppijakeele analüüs: võimalused, probleemid, vajadused. Toim. P. Elson. Tallinn: TLÜ Kirjastus, lk 93–120; http://evkk.tlu.ee/pdfs/kogumik2_2008.pdf
- Keresztes László* 1997. Praktiline ungari keele grammatika. Debrecen: Debreceni Nyári Egyetem.
- Kiefer Ferenc* 2003. A kétféle igemódosítóról. – Nyelvtudományi Közlemények 100: lk 177–186.
- É. Kiss Katalin* 2004. Egy igekötőelmélet vázolata. – Magyar Nyelv 1. Budapest, lk 15–43
- M. Korchmáros Valéria* 2006. Lépésenként magyarul. Magyar nyelvtani kézikönyv. Szeged: Szegedi Tudományegyetem.
- Kreinin, Lea* 2004. Ungari partikkelverbid ja nende vasted eesti keeles. Ungari-eesti partikkelverbide sõnaraamat. – Magistritöö. Tartu; <http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/1179/Kreinin.pdf;jsessionid=B172F9D5F8E7D575A3FEBC4E5D8312C0?sequence=5>

- MG 2000 = *Balogh Judit, Haader Lea, Keszler Borbála, Kugler Nóra, Laczkó Krisztina, Lengyel Klára*. Magyar Grammatika. Szerk. Keszler Borbála. Budapest: Egyetemi Tankönyvkiadó.
- MMNyR 1961 = *Deme László* jt. A mai magyar nyelv rendszere. Szerk. Tompa József. Budapest: Akadémiai Kiadó
- MNyK 1994 = A magyar nyelv könyve. Szerk. A. Jászó Anna. Budapest: Trezor Kiadó, lk 228–229.
- Nurk, Anu* 1996. On Hungarian, Finnish and German Equivalents to the Estonian Affixal Adverb *ära* – SCLOMB und Mittel-Europa. Bernsteinstrasse. Szombathely: Savaria University Press, lk 63–81.
- Pátrovics Péter* 2002. Néhány gondolat a magyar igekötők eredetéről, valamint aspektus- és akcióminőség-jelölő funkciójuk (ki)alakulásáról. – Magyar Nyelvőr 4. Budapest, lk 481–489.
- Perrot, Jean* 1966. Adalékok a meg igekötő funkciójának vizsgálatához a mai magyar nyelvben. Nyelvtudományi értekezések 52.
- Pléh Csaba – Juhász Levente Zsolt* 2001. Az igekötők pszicholingvisztikájáról. – Újabb tanulmányok a strukturális magyar nyelvtan és a nyelvtörténet köréből. Bakró-Nagy Marianne, Bánréti Zoltán, É. Kiss Katalin (toim.). Budapest: Osiris Kiadó, lk 199–211.
- Reemann-Arro* 2007. Ungari meg-verbiprefiksi vastetest eesti keeles – Bakalaureusetöö. Tartu.
- Rätsep, Huno* 1957. Aspektikategooriast eesti keeles. – Emakeele Seltsi aastaraamat III. Toim. Paul Ariste. Tallinn: Eesti Riiklik Kirjastus, lk 72–79.
- Rüütmaa, Tiina* 1996. Ungari prefiksiga verbide vastetest eesti keeles. – Észtl-magyar összevetés. Folia Estonica IV. Colloquia Contrastiva III. Savariae, lk 103–111.
- Rüütmaa, Tiina* 1998a. Ungari *el*-verbiprefiksi vastetest eesti keeles. Magistritöö uurali keelte erialal. Tartu. (Käsikiri Uurali keelte õppetoolis)
- Rüütmaa, Tiina* 1998b. Ungari *el*-verbiprefiksi vasteid eesti ja kõrvutavalt soome keeles. Szentendre: Savariae.

- Seilenthal, Tõnu* 1988. Aspektist ja muust eesti ja soome keeles. – Lähivertailuja 3. Turun yliopiston suomalaisen ja yleisen kielitieteen laitoksen julkaisuja 34. Turku, lk 52–59.
- Szarka Péter* 2002. Az igekötő és szórendi helyének tanítása a magyarban mint idegen nyelvben *. – Hungarológiai Évkönyv 3, lk 31–37.
- Szili Katalin* 1985. Az igekötő és az igekötős ige mibenlétéről. – Dolgozatok a magyar mint idegen nyelv és hungarológia köréből 7. Budapest: ELTE BTK Központi Magyar Nyelvi Lektorátus.
- Szili Katalin* 1989. Imperfektív - perfektív igepárok a *meg*-igekötő kapcsán. – Folia Hungarica 4. Esitelmiä unkarin kielestä. Toim. Márta Csepregi. Helsinki: Yliopistopaino, lk 51–61.
- Szili Katalin* 2001. A perfektivitas mibenlétéről a magyar nyelvben a *meg* igekötő funkciói kapcsán. – Magyar Nyelv 3. Budapest, lk 262–282.
- Szili Katalin* 2006. Vezérkönyv a magyar grammatika tanításához. Budapest: Enciklopédia Kiadó.
- J. Soltész Katalin* 1959. Az ősi magyar igekötők. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Sulkala, Helena* 1996. Expression of Aspectual Meanings in Finnish and Estonian. – Estonian Typological Studies I. Tartu Ülikooli Eesti Keele Õpetooli Toimetised. Ed. Mati Erelt. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastuse trükikoda, lk 165–225.
- Sőrés Anna* 2014. On the borders of neglected word classes From preverbs to “satellites” via adverbs and particles*. – Word Classes. Nature, typology and representations. Toim. Raffaele Simone, Francesca Masini. John Benjamins Publishing Company, lk 181–203.
- TESz 1970 = A Magyar nyelv történeti–etimológiai szótára II. H-O. Szerk. Benkő Loránd. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Veskis, Leidi* 1996. Adverbi ära vastetest ungari keeles. – Észtl–magyar össevetés. Folia Estonica IV. Colloquia Contrastiva III. Savariae, lk 125–134.
- Waseda, Mika* 2007. A *meg* igekötő használatáról pragmatikai szempontból. – A VI. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszus. Debrecen, 2006. augusztus 22–26. nyelvészeti előadásai II. Nemzetközi Magyarságtudományi Társaság, Debrecen – Budapest, lk 295–300

Materjali allikad ja lühendid

ÉKsz = Magyar Értelmező Kéziszótár 2006. Főszerk. Pusztai Ferenc. Budapest:

Akadémiai Kiadó

Márai Sándor 1942/2003. A gyertyák csonkig égnek. Budapest: Helikon Kiadó.

Márai Sándor 1942/2002. Küünlad põlevad lõpuni. Tlk Sander Liivak. Tallinn: Varrak.

UES = Ungari-eesti sõnaraamat 2010. Peatoim. Tõnu Seilenthal, Anu Nurk. Tallinn:

Eesti Keele Sihtasutus; <http://www.eki.ee/dict/ues/>

Összefoglalás

A magyar *meg* igekötős igék észt megfelelőiről. Fordítás- és szótáralapú vizsgálat

Jelen mesterképzési szakdolgozat a 2007-ben megvédett alapképzési diplomamunkám folytatása (Reemann-Arro 2007). A magyar igekötőkről (és azok észt megfelelőiről) eddig mindössze néhány mesterképzési szakdolgozat született (például Kreinin 2004; Rüütmaa 1998). Jelen diplomamunka azt tekinti át, milyen megfelelői lehetnek a magyar *meg* igekötős igéknek az észt nyelvben, illetve azt vizsgálja, hogy a magyar–észt szótár (Seilenthal, Nurk 2010 = UES) és szükség esetén az Értelmező Kéziszótár (ÉKsz.) adatait összevetve milyen szómegfeleléseket találhatunk a két nyelvben. Szakdolgozatomban fontos szempont a tanulóközpontúság – megvizsgálom, mi a különbség a *meg* igekötős igék és igekötő nélküli alakjaik között, illetve azt elemzem, hogyan lehet hozzásegíteni a nyelvtanulót ahhoz, hogy ezt a különbséget érzékelje, és a megfelelő igét válassza. A szakdolgozat igyekszik választ adni a következő kérdésekre: melyek a *meg* igekötős igék lehetséges észt megfelelői, milyen különbségek vannak a *meg* igekötős és az igekötő nélküli igék között, hogyan kell ezeket az igéket használni, illetve melyek az igekötős igékre vonatkozó fontosabb nyelvtani szabályok. Dolgozatomban az összehasonlító módszert alkalmazom az adatok elemzésére, amelynek segítségével az eredeti művet összevetem az észt fordítással.

A magyar nyelvészeti kutatások nagy figyelmet szentelnek az igekötők kutatásának. Mégsem sikerült mindezidáig tisztázni, összesen hány igekötőt tarthatunk számon (~70–100), illetve hogy azok milyen szófajba tartoznak. Az igekötőket nem tekinthetjük teljesen önálló szavaknak, mivel nem rendelkeznek önálló jelentéssel. Ennek ellenére a mondatban állhatnak magukban. A leggyakoribb igekötők *meg-*, *el-*, *ki-*, *be-*, *fel-*, *le-* (MMNyR 1961: 265). Az igekötők nagyon különböző jelentéssel és funkciókkal bírhatnak.

A *meg* igekötő az egyik legősibb igekötő a magyar nyelvben, már egy 12. századból származó írott szövegben is előfordul. Ugyanakkor az eredeti *mögé* ‘vissza, hátra’ jelentése mára csak kevés igében őrződött meg, például *megad* ‘visszaad’. A *meg*

igekötő legfontosabb feladatának a perfektiválást tartják, pedig ennek az igekötőnek nagyon különböző feladatai lehetnek, és ezeket az észti nyelvben is sokféleképpen lehet kifejezni (például a pillanatnyiség kifejezése: *megrázza a fejét*; az eredmény hangsúlyozása: *megmondja a titkot*). Lényeges a mondattani szerepe is: képezhet tárgyatlan igéből tárgyas igét (*ül; megüli a lovat* (Keresztes 1995: 88)) vagy megváltoztathatja az ige vonzatát is (például *néz valakire* vs *megnéz valakit*).

Az észtek számára sok esetben meglehetősen nehéz felismerni a különbséget a *meg* igekötős és az igekötő nélküli alakok között, mivel az észti nyelvben ilyen igekötő nem létezik. A legfontosabb nyelvtani szabályokat szintén meg kell tanulni (mikor írjuk egybe az igekötőt az igével, mikor írjuk külön, hol helyezkedik el a mondatban). Olykor nagyon alaposan el kell mélyedni a mondat tartalmában, hogy világossá váljon, melyik igét kell használni, és az hol helyezkedik el a mondatban.

A szakdolgozat elemző részéhez Márai Sándor *A gyertyák csonkig égnek* (Budapest: Helikon Kiadó, 2003) című művéből és annak *Küünlad põlevad lõpuni* című észti fordításából (fordította Sander Liivak, 2002) gyűjtöttem anyagot. Kiírtam a könyvben található összes *meg* igekötős igét tartalmazó mondatot, azok észti fordításával együtt (ld. 2. melléklet). A regényben 611 *meg* igekötős ige fordult elő. A szavakat most is ugyanazokba a csoportokba soroltam (az észti nyelvtanból kiindulva), mint az alapképzési szakdolgozatomban (Reemann-Arro 2007). A kutatásom célja nem a fordítás elemzése volt, és a fordítás pontosságát csak néhány szó esetében vizsgáltam. A dolgozatban azokat a szempontokat tekintettem át, amelyek elsősorban a magyarul tanulók számára fontosak.

A legtöbb alkalommal, 352 esetben, a magyar *meg* igekötős ige az észti egyszerű ige felel meg (58%). Ebben a csoportban a legtöbb ige olyan, amelyben a *meg* igekötő jelentése az észti egyszerű ige szemantikájában tükröződött, összesen 211 esetben (34,5%), például *megöl/tapma*. Az igekötős és az igekötő nélküli igeiket összevetve láthatjuk, hogy a legfőbb különbség, hogy az igekötő nélküli igeeknek sok átvitt értelmű megfelelőjük van, és gyakran általánosabb jelentésűek. Az ebbe a csoportba tartozó igeik közül sok igét igekötő nélkül szinte egyáltalán nem használunk (például *meghal/surema*). 27 esetben a *meg* igekötő jelentését észtiül teljes tárgy vagy határozószó adja vissza, például *megtudom a választ/saan vastuse, megkérdem*

holnap/homme küsin. Ebben a csoportban különösen tisztán látható, hogy a *meg* igekötő befejezettséget fejez ki. A különböző észti megfelelőket figyelembe véve ebbe a csoportba tartozik az észti megfelelők tíz százaléka (ld. 2. ábra). 22 esetben (4%) a *meg* igekötős alaknak az észben befejezett jelen (perfekt) vagy régmúlt (pluskvamperfekt) idejű ige felel meg, például *éltem meg/olen näinud, megmaradt/oli jäänud*. 90 esetben az észti megfelelőben nem tükröződik a magyar *meg* igekötő jelentése, ez az esetek csaknem 15%-át teszi ki, ez a teljes anyag meglehetősen nagy része (ld. 1. ábra). Ennek az az oka, hogy a *meg* igekötőnek gyakran absztrakt jelentése van. A *meg* igekötő néhány intranszitiv igtét tranzitívá is alakít, ez szintén sehogyan nem tükröződik az észti nyelvi jelentésben (például *megközelít valamit/lähenema*). A szómegfelelések szótári vizsgálata azt mutatja, hogy bár több szónak igekötő nélkül eltérő jelentése van, ezt a nyelvtanulónak külön meg kell tanulnia, valamint a szavak ugyanazokban a csoportokban maradtak, amelyekbe az alapképzési szakdolgozatomban kerültek.

A magyar igekötőket az észti nyelvben gyakran az ún. affixális határozószókhöz szokták hasonlítani. Az affixális határozószók az összetett igék részei. A szövegben összesen 69 esetben fordult elő igekötős ige, amelyeknek az észti megfelelője összetett ige volt: befejezettséget kifejező affixális határozószók – *ära* (ez fordult elő a leggyakrabban, 27 esetben), *läbi, maha, üle, välja, üles, lahti*; irányhatározószók – *külge, mööda, sisse, kohale, alt, ringi, esile*; állapothatározószók – *kokku, kinni, alles*. A *meg* igekötős igék megfelelőjeként az összetett igék is elsősorban mégis befejezett aspektust jelölnek. A szótári formák vizsgálata alapján azonban gyakran nehéz különbséget tenni az igekötős és az igekötő nélküli alakok közt.

Névszó és ige kapcsolata 70 esetben volt a *meg* igekötős ige megfelelője. Több esetben a fordító stilisztikai választásáról van szó, ezért nem szabad ezekkel kapcsolatban messzemenő következtetéseket levonni. Néhány ige meglehetősen gyakran előfordul (például a *megért* ige összesen 26-szor és a *megbocsát* 15-ször). A névszó és ige kapcsolatának aránya a magyar *meg* igekötős igék megfelelőjeként többé-kevésbé egyenértékű az összetett igékkel és két igéből álló igei kapcsolatokkal, ha viszont figyelembe vesszük a különböző észti megfelelőket, akkor a névszó és ige kapcsolatának aránya az összetett igékhez mérve sokkal kisebb lesz (ld. 1. és 2. ábra).

64 esetben pedig a *meg* igekötős ige észt megfelelője két ige (egy ragozott ige és egy főnévi igenévi alakban álló ige) kapcsolata volt (10,5% az összes megfelelő közül), például *megfájdul/valutama hakkama*. A leggyakoribb igei kapcsolatok fordulnak itt elő, amelyeket nehéz lenne az észtben más igével vagy igei kapcsolattal helyettesíteni.

50 magyar igének szabad szókapcsolat felel meg az észtben (8%): például *megöregedik/vanaks jääma*, *megköszön/tänulik olema*. A szabad szókapcsolatok viszonylag magas számú megjelenése is a fordító stilisztikai jelöltségre való törekvéséről árulkodik. A különböző megfelelőket összevetve láthatjuk, hogy a *meg* igekötős igék megfelelőinek 11%-át teszik ki a szabad szókapcsolatok (ld. 2. ábra).

A dolgozatból kiderül, hogy a magyar *meg* igekötős igék észt megfelelőinek skálája nagyon széles. Számos esetben nehéz felfedezni az észt megfelelőben a *meg* igekötő funkcióját, de az is előfordulhat, hogy az észt szó egyáltalán nem tükrözi azt. Gyakran nincs nagy különbség a *meg* igekötős és az igekötő nélküli igealakok között, amely nyelvhasználati nehézségeket okoz a nyelvtanulónak. A *meg* igekötő kutatása olyan tudományterület tehát, amellyel nagyon sokat és behatóan lehet foglalkozni (lehetne fordítási kérdéseket is vizsgálni, beszélt nyelvi formákat elemezni, pszicholingvisztikai szempontokat figyelembe venni stb.). A további kutatásokba érdemes lenne bevonni különböző, magyarról észtre és észtről magyarra fordított műveket, valamint az észt mellett más nyelveket is.

Summary

About the Estonian equivalents of the Hungarian verbal prefix *meg-*. A translation- and dictionary-based analysis

This master's thesis is a continuation of the bachelor's thesis completed in 2007 (Reemann-Arro 2007). Not many master's theses have been written about Hungarian preverbs (and their equivalents in Estonian): Kreinin 2004, Rütmaa 1998. This thesis provides an overview of the potential equivalents of Hungarian *meg*-prefixed verbs in Estonian; the correspondence of words has also been researched by comparing the equivalents in the Hungarian-Estonian Dictionary (Seilenthal, Nurk 2010 = UES) and in the Hungarian Explanatory Dictionary (ÉKsz), if necessary. An important keyword of this master's thesis is learner-centeredness – both *meg*-prefixed verbs and the same verbs without a prefix have been examined: how they differ and how to help the learner perceive that and choose the right verb. By reading this thesis one will find out what are the possible Estonian equivalents of *meg*-prefixed verbs, what are the differences between *meg*-prefixed verbs and verbs without prefixes, how to use such verbs and what are the most important rules of grammar when using prefixed verbs. Contrastive analysis, where the original text is compared to its translation, has been used in the research part.

Verbal prefixes have been thoroughly researched in Hungarian. However it is still not clear how many such prefixes there are (~70–100) and to what word groups they belong. Prefixes are not entirely autonomous words, since they do not have a meaning on their own. But they still can appear in a sentence on their own. The most common verbal prefixes are *meg-*, *el-*, *ki-*, *be-*, *fel-*, *le-* (MMNyR 1961: 265). Prefixes may have very different meanings and functions.

Meg-prefix is one of the oldest prefixes in Hungarian, already appearing in a written text from the 12th century. But its initial meaning *mögé* ('back, behind') has only survived in few verbs: e.g. *megad* 'to give back'. The main function of *meg*-prefix is considered to be expressing perfectivity, but the function of that prefix may vary greatly and they can also be expressed in very different ways in Estonian (e.g. expressing

momentary action: *megrázza a fejét* 'to shake one's head'; emphasizing resultativeness: *megmondja a titkot* 'to tell the secret'). The syntactic role is also important: it can change an intransitive verb to a transitive one (*ül; megüli a lovat* 'to sit; to sit on a horse' (Keresztes 1995: 88)) or change the verb's argument (e.g. *néz valakire* vs *megnéz valakit* 'to look at someone').

For an Estonian it is quite difficult to sense the difference between many *meg*-prefixed verbs and their unprefixed variants since such verbal prefixes are not present in Estonian. The most important rules of grammar have also to be learned (when is the prefix written as one word together with the verb and when not; position in a sentence). But sometimes it is necessary to delve into the content of the sentence very thoroughly to find what verb exactly to use and how it will be positioned in the sentence.

The material for the practical part of this study was gathered from Sándor Márai's book "A gyertyák csonkig égnek" ("Embers") (Budapest: Helikon Kiadó, 2003) and its translation into Estonian: „Küünlad põlevad lõpuni” (translated by Sander Liivak, 2002). All sentences containing *meg*-prefixed verbs appearing in the book have been collected together with their translations into Estonian (see appendix 2). There were 611 *meg*-prefixed verbs present in the book. The words have been left in the same groups (on the basis of Estonian grammar) they were distributed to in the bachelor's thesis (Reemann-Arro 2007). The purpose of the study is not to analyze the translation and thus the concordance of the translation has been examined for just a few words. The aspects primarily important for the learner of Hungarian language have been examined in the thesis.

Most often (352 times) the Estonian equivalent of a Hungarian *meg*-prefixed verb is a simple verb (i.e. 58%). Most of the verbs in this group are verbs in which the meaning of the *meg*-prefix is reflected in the semantics of the simple verb: 211 in total (34,5%), e.g. *megöl/tapma* ('to kill'). When comparing verbs with and without prefixes the main difference seems to be that verbs without prefixes have many equivalents with abstract meaning and these are often more general. Several verbs belonging to this group are almost never used without a prefix (e.g. *meghal/surema* 'to die'). In 27 cases the meaning of a *meg*-prefix has in Estonian been conveyed by total object or adverbial, e.g. *megtudom a választ/saan vastuse* ('I'll get an answer'), *megkérdem holnap/homme*

küsin ('I'll ask tomorrow'). In this group the *meg*-prefix's role of expressing perfectivity is particularly evident. Taking into account the different equivalents in Estonian a total of 10% of Estonian equivalents belong to this group (see figure 2). In 22 cases (4%) the function of the *meg*-prefix is expressed with a past form (perfect or past perfect), e.g. *éltém meg/olen näinud* ('I've seen'), *megmaradt/oli jäänud* ('had remained'). On 90 occasions the role of Hungarian *meg*-prefix is not reflected in Estonian; that is almost 15% of cases and thus quite a big portion of the material (see figure 1). The reason for this is the often abstract meaning of the *meg*-prefix. The *meg*-prefix also changes some intransitive verbs to transitive ones and this too is not in any way reflected in the Estonian meaning (e.g. *megközelít valamit/lähenema* 'to approach'). When studying the word equivalents from dictionaries it can be seen that several words have a different meaning with the prefix; the language learner has to acquire this knowledge separately and these words were left in the same group as in the bachelor's thesis.

In Estonian the Hungarian verbal prefixes are often compared with affixal adverbs. Affixal adverb is part of a phrasal verb and in the text there were a total of 69 prefixed verbs the Estonian equivalent of which was a phrasal verb: affixal adverbs expressing perfectivity – *ära* (occurred the most: 27 times), *läbi, maha, üle, välja, üles, lahti*; orientational adverbs – *külge, mööda, sisse, kohale, alt, ringi, esile*; adverbs of state – *kokku, kinni, alles*. Phrasal verbs still primarily mark the perfective aspect of *meg*-prefix. When examining the equivalents in the dictionaries it is often difficult to distinguish between the prefixed and unprefixed verb.

A phraseological verb was the *meg*-prefix's equivalent in 70 occasions. In many cases it is the translator's stylistic choice and no fundamental conclusions can be made about them. Some verbs appear very often (for example the verb *megért/aru saama* 'to understand' appeared 26 times and *megbocsát/andeks andma* 'to forgive' 15 times). The percentage of phraseological verbs as equivalents of *meg*-prefixed verbs is more or less the same as for phrasal verbs and catenative verbs; when considering the different Estonian equivalents, the percentage of phraseological verbs will be considerably smaller comparing to phrasal verbs (see figures 1, 2).

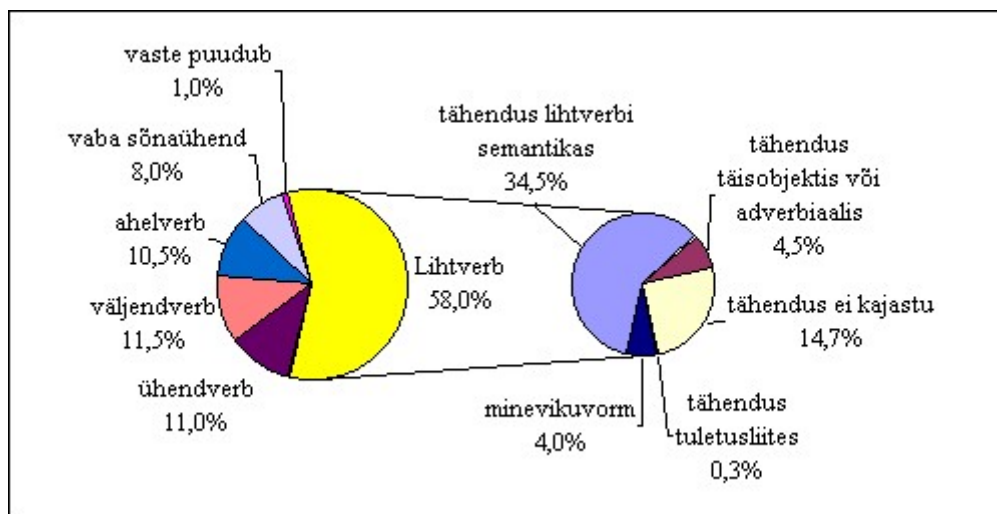
The Estonian catenative verb is a *meg*-prefixed verb's equivalent in 64 cases (that is 10.5% of all equivalents), e.g. *megfájdul/valutama hakkama* 'start to ache'. The

catenative verbs in frequent use appear in particular and they are difficult to replace with another verb or word combination in Estonian.

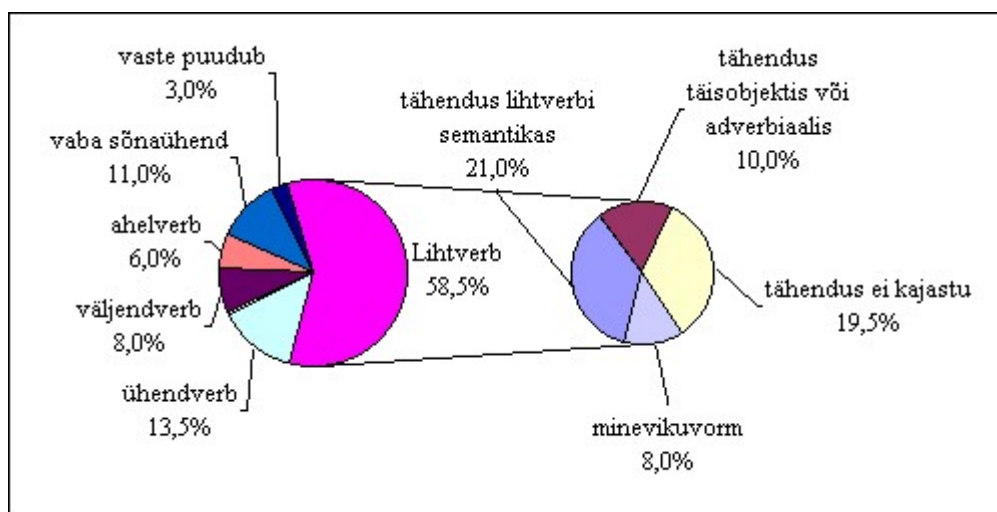
For 50 Hungarian verbs the Estonian equivalent is a free word combination (i.e. 8%): e.g. *megöregedik/vanaks jääma* 'to get old', *megköszön/tänulik olema* 'to be grateful'. The appearance of free word combinations in the translated text is also marked relatively stylistically by the translator. When examining the different equivalents, a free word combination is the *meg*-prefixed verb's equivalent in 11% of cases (see figure 2).

This master's thesis reveals that the spectrum of Estonian equivalents to *meg*-prefixed verbs is very broad. It is often either very difficult to understand the function of the *meg*-prefix in Estonian or it can even be left unreflected. There is not often a big difference between a (*meg*-)prefixed verb and an unprefixed verb and for the language learner this causes difficulties in using the language. Researching *meg*-prefixes is thus a field which could be dealt with much more and in depth (also looking at translation issues, researching spoken language, incorporating the psycholinguistic aspects, etc). Different translations to Hungarian and from Hungarian should be incorporated into the research. That should be done by comparing texts in several other languages (in addition to Estonian).

Lisa 1. Joonised

Joonis 1. *Meg*-verbiprefiksiliste verbide eestikeelsete vastete koguarvu (611 vastet) jaotumine (vaadeldud tekstis) protsentides. (Kõrval lihtverbi jaotumine koguarvust lähtudes).

Joonis 2. *Meg*-verbiprefiksiliste verbide erinevate eestikeelsete vastete (270 vastet) jaotumine (vaadeldud tekstis) protsentides. (Lihtverbi jaotumine koguarvust lähtudes).

Lisa 2. *Meg*-prefiksilisi verbe sisaldavad laused ja nende vasted eesti keeles

1. – Mit akarsz? – mondta, és sértődötten **megállott**. (5)
„Mis sa tahad?” küsis ta ja **seisatas** pahaselt. (5)
2. **Megismerte** az írást, átvette a levelet és zsebébe tette. (5)
Kindral **tundis** käekirja **ära**, võttis kirja ning pistis taskusse. (5)
3. Te is – mondta, váratlan nyomatékkal, mintha **megdühödött volna** valamiért. (5)
„Sina ka,” ütles ta ootamatu rõhuga, nagu **oleks** millegi peale **vihastanud**. (5)
4. A vadász, feszes vigyázzállásban, üveges szemmel nézett utána, **megvárta**, amíg a tömzsi, széles vállú alak eltűnik az emelet fordulójának faragott kökorlátja mögött. (6)
Jääger, ikka veel valvewiseisangus, vaatas talle klaasjal pilgul järele, **oodates**, kuni turske laiaõlgne kogu kaob trepikäänakul nikerdistega kivibalustraadi taha. (6)
5. Szobájába ment, **megmosta** kezét, a magas, keskeny, tintafoltos zöld posztóval borított állványhoz lépett, ahol toll, tinta, s gondosan, milliméteres rendben egymásra helyezett, pepita mintájú viaszosvászon fedélbe kötött füzetek sorakoztak, amilyenbe iskolás gyermekek írják dolgozataikat. (6)
Kindral läks oma tuppa, **pesi** käed **ära** ja astus kõrge, kitsa, tindiplekilise rohelise kaleviga kaetud kirjutuspuldi juurde, millel seisid reas sulepea, tindipott ja hoolega, millimeetrise täpsusega ülestikku laotud ruuduliste vahariidest kaantega vihikud, niisugused, kuhu koolilapsed harilikult oma harjutusi kirjutavad. (6)
6. Zöldernyős lámpa állott a pulpitus közepén; ezt **meggyújtotta**, mert a szobában sötét volt. (6)
Keset pulti seisis rohelise kupliga lamp; kindral **pani** selle **põlema**, sest toas oli pime. (6)
7. Mint az iskolás tanuló, aki **megzavarodik** a váratlan lecke bonyodalmai közepette, elvörösödött, fejét hátrahajtotta, enyves szemeit behunyta. (6)
Ta läks näost punaseks nagu koolipoiss, kes **on** õppetüki ülesütlemisel korruga **jänni jäänud**, ajas pea kuklasse ja pani rähmast kleepuvad silmad kinni. (7)
8. Sok év előtt – már csak évtizedekben gondolkozott, nem szerette a pontos számokat, mintha minden szám emlékeztetné valamire, amit jobb elfeledni – **megparancsolta**, hogy bontsák le a két szoba között a falat. (7)
Paljude aastate eest – ta mõtles nüüd vaid aastakümnetes, ei hoolinud täpsetest arvudest, otsekuu iga arv meenutaks midagi, mida tahaks parem unustada – **oli** ta **käskinud** kahe toa vahelt seina maha lõhkuda. (7)
9. Csak az oszlopot **hagyták meg**, mely a középső boltívet tartotta. (7)
Ainult keskmine sammas **jäeti alles**, sest see kandis võlvi. (7)
10. Sokszor **megszámolta**, pontosan tudta. (7)
Ta **oli** seda korduvalt **mõõtnud** ja teadis täpselt. (7)
11. Mint aki **megszokja** a betegség térfogatát, úgy élt ebben a szobában. (7)
Ta oli selles toas elanud nagu haige, kes **on** oma tõvega **harjunud**. (8)

12. S mintha elfáradt volna, mikor kimondta e szavakat, mintha most **értené meg** (a), milyen sok idő negyvenegy év és negyvenhárom nap, **megtántorodott** (b). (7-8)
 Otsekui nende sõnade väljaütlemisest väsinud, otsekui **saaks** ta alles nüüd **aru** (a), kui pikk aeg on nelikümmend üks aastat ja nelikümmend kolm päeva, **kaotas** ta **tasakaalu** (b). (8)
13. Itt volt a szobában, mikor a tábornok **megszületett**. (8)
 Ta oli siin toas, kui kindral **sündis**. (9)
14. Mintha rejtegene valamit, csontjaiban, vérében, húsában, az idő vagy az élet titkát, s ezt **nem lehet** másoknak **megmondani**, nem lehet idegen nyelvre lefordítani, a szavak nem bírják el ezt a titkot. (8)
 Ta oleks nagu midagi peitnud, oma luudes, veres ja lihas, aja või elu saladust, mida **ei saa** teistele **ütelda** ega ühtegi võõrkeelde tõlkida, sõnad ei kannata seda saladust välja. (9)
15. A falubeli postás leánya volt, gyermeket szült tizenhat éves korában, és nem **mondta meg** soha, senkinek, kitől volt a gyermek. (8)
 Ta oli külapostimehe tütar, kuuteistkümmeselt oli ta sünnitanud poja **ega öelnud** mitte kunagi mitte kellelegi, kelle laps see oli. (9)
16. S mert mindig jókedvű volt, soha nem kérdezték, hogyan lehet jókedvű, mikor elment a férfi, akit szeretett, s **meghalt** a gyermek, akinek a teje készült. (8)
 Ja et ta oli alati heas tujus, ei küsitud kunagi, kuidas ta saab olla heas tujus, kui tema mees, keda ta armastas, oli minema läinud, ja laps, kellel ta piim oli valminud, **oli surnud**. (9)
17. **Megszoptatta** és felnevelte a tábornokot, s aztán elmúlt hetvenöt esztendő. (8)
 Ta **oli** kindralit **imetanud** ja tema üles kasvatanud, ja siis oli möödunud seitsekümmend viis aastat. (9)
18. Aztán **meghalt** a grófnő, a tábornok édesanyja, s Nini ecetes ruhával mosta a halott fehér, hideg, nyálkás izzadsággal belepert homlokát. (9)
 Siis **suri** krahvinna, kindrali ema, ja Nini pesi äädikase lapiga surnu valget, külma, limaja higiga kateud otsaesist. (10)
19. De a beteg **megértette** így is. (9)
 Aga haige **sai** ka nii **aru**. (10)
20. S aztán **megnósuult** a tábornok, és mikor hazatértek a nászútról, Nini várta őket a kastély kapujában. (9)
 Siis **võttis** kindral **naise**, ja kui nad pulmareisilt koju jõudsid, ootas Nini neid lossi väravas. (10)
21. Aztán **meghalt** az asszony, sokkal később, húsz év múltán, s Nini ápolta a sírt és a halott asszony ruháit. (9)
 Siis **suri** proua, palju hiljem, ja Nini kandis hoolt haua ja surnud proua riiete eest. (10)
22. Néha úgy érezték, a ház, a tárgyak összeomlanak, ha Nini ereje nem tartja együtt mindezt, ahogy a nagyon régi anyagok **megsemmisülnek** (a), szétesnek, ha váratlanul **megérinti** (b) valaki. (9)
 Vahel tundus, et maja nong asjad kukuvad kokku, kui Nini vägi neid enam koos ei hoiaks, nii **lagunevad** (a) ja pudenevad laiali väga vanad kangad, kui keegi neid ootamatult **puudutab** (b). (10)
23. Mikor felesége **meghalt**, a tábornok elutazott. (9)
 Pärast naise surma sõitis kindral ära. ? (10)
24. Harminckét éve, mikor az asszony **meghalt**, és a tábornok hazajött külföldi útjáról, csak Nini járt e szobákban és a cselédség, mikor – minden második hónapban – tisztogattak. (9)

Kolmekümne kahe aasta jooksul, mis oli möödunud naise surmast ja kindrali tagasitulekust välismaalt, olid neis tubades kõndinud ainult Nini ja toatüdrukud, kes neid iga kuu tagant koristasid. (11)

25. Utolsó évben **megöregedett**. (10)
Ta **oli** viimase aastaga **vanaks jäänud**. (11)
26. Talán, mert Nini volt az első élőlény, aki látta a tábornokot, mikor **megszületett**, látta, a születés pillanatában, a vérben és a szennyben, ahogyan az emberek születnek. (11)
Võib-olla sellepärast, et Nini oli esimene elusolend, kes kindralit pärast sündi nägi, nägi teda sünnihetkel keset verd ja liga, nagu inimesed ikka sünnivad. (13)
27. A tábornokhoz ment, lehajolt és **megsókolta** a gyűrűs, eres, májfoltos aggastyánkezet. (11)
Ta läks kindrali juurde, kummardus ja **suudles** tema sörmustatud, soonilist, plekilist raugakätt. (13)
28. – **Megigérem** – mondta a tábornok csendesen, engedelmesen. (11)
„**Luban**,” ütles kindral vaikselt ja leplikult. (13)
29. Először **megsértődik**. (12)
Alguses **solvub**. (14)
30. Az időben minden **megmarad**, de olyan színtelen lesz, mint azok a nagyon régi fényképek, melyeket még fémlemezre rögzítettek. (12)
Aja jooksul **jääb** kõik **alles**, aga muutub nii värvituks nagu need vanad päevapildid, mida salvestati veel metallplaadile. (14)
31. Forgatni kell a képet, s a világítás bizonyos fénytörése szükséges hozzá, hogy a vak fémlemezen **megismerjük** azt, kinek arcvonásait egyszer magába szívta a tükörlap. (12)
Pilti tuleb keerata ja teatud nurga alt valgustada, et **tunda** pimedalt metallplaadilt **ära** seda, kelle näjooned on plaat kord peeglina endasse imenud. (14)
32. Soha nem említette, hol **sértették meg** és miért. (12)
Ta ei olnud kunagi öelnud, kus ja mispärast teda **oli solvatud**. (14)
33. Mintha **meg akarna ölni** valakit, s folytonosan erre a bosszúra készül. (12)
Nagu **tahaks** ta kedagi **maha lüüa** ja valmistuks alatasa selleks kättemaksuks. (14)
34. Arra gondolt, hogy a szülők **nem értették meg** egymást. (13)
Ta pidas silmas seda, et tema vanemad **ei mõistnud** teineteist. (15)
35. És fázott, mert örökké szél járt az erdőben, nyáron is, szél, melyiknek olyan íze volt, mint a hegyi patakoknak, mikor tavasszal **megdagadnak** az olvadó hólétől és áradni kezdenek. (13)
Ja külmetas, sest metsas puhus alalõpmata tuul, isegi suvel, tuul, millel oli selline maitse nagu mägiojadel, kui nad talvel sulavast lumemahlast **paisuvad** ja voolama hakkavad. (16)
36. A testőr követi szolgálatban **ismerte meg**: futár volt a párizsi követségnél az ötvenes években. (13)
Ihukaitsja **oli** temaga **tuttavaks saanud** diplomaatilises teenistuses: ta oli viiekümnendatel aastatel olnud Pariisi saatkonnas kulleriks. (16)
37. Egy bálon **ismerte meg**, és nem tehettek semmit e találkozás ellen. (14)
Ta **tutvus** naiseiga ühel ballil, ega saanud nad selle kohtumise vastu midagi parata. (16)
38. Mind **meghajoltak**. (14)
Kõik **kummardasid**. (16)

39. A testőr **megmondta** hazája nevét. (14)
Ihukaitsja **ütles** oma kodumaa nime. (16)
40. Az alacsony, zöld zsalus, fehér tornácok házakat nézte, ahol **megszálltak**, a fajtabeli emerek házait, a mély kertek alján, a hűvös szobákat, ahol minden bútor olyan ismerős volt, s a szekrények szaga is. (15)
Ta vaatas madalaid, roheliste aknaluukide ja valgete sammaspalkonitega maju, kus nad **ööbisid**, puhasvert inimeste maju aedade sügavuses, jahedaide tube, kus iga mööblitükk oli nii tuttav, isegi kappide lõhn. (17)
41. A tájat nézte, melynek magánya és szomorúsága most úgy **érintette meg** szívét, mint soha azelőtt: ... (15)
Ta vaatas maastikku, mille üksildus ja nukrus **puudutasid** ta südant nii nagu mitte kunagi varem: ... (17)
42. A kastély első időben **megvigasztalta**. (15)
Loss **pakkus** talle alguses **lohutust**. (18)
43. Éjjel özek és szarvasok léptek elő az erdőből, **megálltak** a hóban és a holdfényben, a kastély fényes ablakai felé figyeltek, oldalt hajtott fejjel, csodálatos, kéken tükröző, sötét és komoly állatszemekkel, s hallgatták a kastélyból szivárgó zenét. (15)
Öösiti tulid metsast põdrad ja kitsed, **jäid** kuuvalgel lumme **seisma**, vaatasid, pea viltu, oma ilusate, sinakasläikeliste, tumedate ning tõsiste loomasilmadega lossi valgustatud aknaid ja kuulatsid lossist immitsevat muusikat. (18)
44. Bécsi festő műve volt a kép, a császárné arcképét is **megfestette**, leomló hajfonattal; a testőr látta a képet a császár dolgozószobájában, a Burgban. (15-16)
See pilt oli Viini kunstniku töö, kes **oli maalinud** ka keisrinna portree vallandatud juustega; ihukaitsja oli seda pilti näinud Hofburgis, keisri kabinetis. (18)
45. Szavak nélkül harcoltak egymással, zenével és vadászattal, utazással és estélyekkel, mikor kigyulladt a kastély, mintha tűzvész lángolna a termekben, s az istállók **megettek** (a) a vendégfogatok lovaival és kocsisaival, a nagy feljáró minden negyedik lépcsőfokán, mint a kitömött viaszemberek a panoptikumban, merev hajdúk állottak, tizenkét ágas ezüst gyertyatartókat emeltek maguk elé, s a fény, a zene, az emberi szó és a testek illata úgy keringett a termekben, mintha az élet valamilyen kétségbeesett ünnepély lenne, valamilyen tragikus és fenséges ünnepség, melynek végeztével a kürtösök **megfújják** (b) hangszerüket és az estély résztvevői számára kihirdetnek egy baljós parancsot. (16)
Nad pidasid teineteisega sõnatut võitlust, muusika ja jahiga, reisimise ja piduõhtutega, kui loss puhkes särama, nagu oleks saalides lõõmanud tulekahi, tallid **täitusid** (a) külaliste hobustest ja kutsaritest, suure trepi igal neljandal astmel seisid sirged haidukid nagu vahakujud panoptikumis, hoides käes kaheteistkümneme haruga hõbeküünlajalgu, ja saalidest tulvas valgust, muusikat, kõnesuminat ja kehade lõhna, otsekui elu oleks mingi pöörane pillerkaar, mingi traagiline majesteetlik pidu, mille lõppedes **puhuvad** (b) pasunamehed pille ning annavad pidulistele teada pahaendelise sõnumi. (19)
46. Tánc közben beszéltek, és az asszony szeme **megett** könnyekkel. (16)
Tantsu ajal nad vestlesid ja proua silmad **täitusid** pisaratega. (18)
47. **Meghajolt** és kezét csókolt, a háziasszonyt visszavezette a másik terembe, ahol a kíséret félkörben állt. (16)
Ta **kummardas** ja suudles daami kätt, juhtis majaproua tagasi teise saali, kus seisis poolkaares saatjaskond. (19)
48. De az asszony **nem mondta meg**. (17)

- Aga naine **ei ütelnud**. (19)
49. Senki **nem tudta meg**, mit mondott a király az asszonynak, aki idegenből jött, és tánc közben elsírta magát. (17)
Keegi **ei saanud teada**, mida kuningas oli lausunud võõrsilt päris prouale, kes oli tantsu ajal pisaraid valanud. (19)
50. Minden ház, ahol az embereket teljes erejével **érintette meg** (a) a szenvedély, **megtelik** (b) ezzel a homályos tartalommal. (17)
Iga maja, kus kannatus **on** inimesi täie jõuga **puudutanud** (a), **täitub** (b) selle hämara sisuga. (20)
51. A szemek álmos és szomorú megvetéssel néztek az időbe; régi nők léptek ezzel a pillantással a vérpadra, egyszerre **megvetve** (a) azokat, akikért **meghalnak** (b) s azokat is, akik **megölik** (c) őket. (17)
Silmad vaatasid aega unise ja nukra põlgusega; selle pilguga astusid tapalavale muistsed naised, **põlates** (a) korraga nii neid, kelle eest nad **surma läksid** (b), kui ka neid, kes nad **hukkasid** (c). (20)
52. Szürke szeme volt és kis, keskeny, fekete bajsza; haját, mely valamikor vörös lehetett, s most szennyes-rőt volt, mintha az idő elfelejtette volna **megmosni** ezt a hajzatot, magasan feltűzve viselte. (18)
Tal olid hallid silmad ja väikesed, kitsad, mudtud vuntsid; juuksed, mis kunagi võisid olla punased ja praegu olid määrdunudrudksed, otsekui aeg oleks unustanud nad **puhtaks pesta**, kandis ta kõrgele üles kuhjatult. (21)
53. **Megcsókolta** a gyermeket, két fehér, csontos kezével kissé hátrahajtotta a jövevény fejét, s így nézte a magasból. (18)
Ta **suudles** last, surus kahe valge, kondise käega tulija pea veidi kuklasse ja vaatas seda ülevalt alla. (21)
54. A gyerek úgy érezte, **meghal**, ha ez a szag nem múlik el. (18)
Laps tundis, et ta **sureb**, kui see lehk ei kao. (22)
55. A pofaszakállas *major domus* **nem ismerte meg** a pályaudvaron, Nini gyalog állított be a palotába, kezében egy horgolt szatyorral. (19)
Põskhabemega majordoomus **ei tundnud** teda jaamas **ära**, Nini läkspaleesse jalgsi, heegeldatud kott käes. (22)
56. Úgy jött, mint ahogy a madarak költöznek; franciául nem tudott, az utcákat nem ismerte, soha nem tudott felelni a kérdésre, hogyan **találta meg** az idegen városban a házat, mely a beteg gyermeket rejtegette. (19)
Ta tuli nagu rändlind; prantsuse keelt ta ei osanud, tänavaid ei tundnud, ta ei osanud kunagi vastata küsimusele, kuidas ta **oli leidnud** võõras linnas maja, mis varjas haiget last. (22)
57. Azt hiszem, **megmarad**. (19)
Ma arvan, et ta **jääb ellu**. (22)
58. Természetesen **nem mondta meg** (a) senki, miért **betegedett meg** (b) a gyermek? (19)
Muidugi **ei olnud** keegi **ütelnud** (a), miks laps **oli haigeks jäänud** (b). (22)
59. A tábornok szeretetet akart, s mikor az idegenek fölėje hajoltak, s az a türhetetlen szag áradt mindenből, elhatározta, hogy inkább **meghal**. (19)
Kindral oli tahtnud armastust, ja kui võõrad tema kohale kummardusid ja igalt poolt tuli seda väljakannatamatut lehka, oli ta otsustanud parem **surra**. (22)
60. **Megfájdul** a fejed. (20)

Sul **hakkab** pea **valutama**. (23)

61. Évtizedek múlnak el, átmennek egy sötét szobán, melyben **meghalt** valaki, s egyszerre hallják a tenger zúgását, a régi szavakat. (20)
Mööduvad aastakümned, sa lähed läbi pimedada toa, kus keegi **on surnud**, ning kuuled äkki mere kohinat ja ammuseid sõnu. (24)
62. Reggel kürtszóra ébredtek; télen néha **megfagyott** a mosdóvíz a bádógtálakban. (21)
Hommiikul ärgati pasunahüüu peale; talvel **oli** pesuvesi plekk-kaussides mõnikord **jäätunud**. (25)
63. Egy szökőkútból, melynek köveit **megmarta** a zöld moha, és penész, a víz arany színűen cseregdedzett, mert reásütött a nap. (21)
Ühest purskkaevust, mille kive **oli purenud** roheline sammal ja halliuts, purskas kullakarva vett, sest päike paistis talle peale. (25)
64. Tízévesek voltak, mikor **megismerték** egymást. (22)
Nad olid kümneaastased, kui teineteisega **tuttavaks said**. (26)
65. Ha nevetett, szája körül **megjelent** egy széles, gyermekes, szláv vonás. (22)
Kui ta naeris, **tekkis** tal suu ümber üks lai, lapsik, slaavipärane joon. (26)
66. A testőr Szent István templomának árnyékában **szállott meg**, egy sötét mellékutcában, a „Magyar királyhoz” címzett fogadóban, ahol már nagyapja is lakott. (23)
Ihukaitsja **peatus** Sankt Stephani kiriku varjus, ühes häämaras kõrvaltänavas võõrastemajas nomega Ungari Kuninga Juures, kus oli elanud juba ta vanaisa. (27)
67. A gyermek szótlantul és öreges udvariassággal élt apja mellett, mintha elviselne, és **megbocsátana** valamit. (23)
Poiss järgis isa sõnatult vanameheliku viisakusega, otsekui taluks ja **andestaks** talle midagi. (27)
68. A fiú **megértette**, hogy valami történt közöttük. (24)
Poiss **mõistis**, et nende vahel oli midagi juhtunud. (28)
69. Talán a francia nő hozta a családba a vágyat, hogy az ember **megmutassa** valakinek érzéseit. (24)
Vahest oli prantslanna toonud perekonda iha, et **peab** kellelegi oma tundeid **näitama**. (28-29)
70. Valaki kellett, akit szeretni lehetett: Nini vagy Konrád, s akkor nem volt láza, nem köhécselt, sápadt, sovány fiúarca **megettelt** rózsaszín lelkesedéssel és bizalommal. (24-25)
Oli vaja kedagi, keda saaks armastada: Nini või Konrád, ja siis ei olnud tal palavikku, ta ei köhinud, kõhn ja kahvatu poisinägu **täitus** roosa vaimustuse ja usaldusega. (29)
71. A tábornok dicsekedett Konráddal, legszívesebben mindenkinek **megmutatta volna**, mint egy alkotást, mint egy remekművet, s ugyanakkor féltette mindenkitől, félt, hogy elveszik tőle azt, akit szeret. (25)
Kindral uhkeldas Konrádiga, kõige meelsamini **oleks** ta teda kõigile **näidanud** nagu mõnd kunstiteost, nagu šedöövrit, ja samas kartis ta Konrádi pärast kõiki, kartis, et temalt võetakse ära see, keda ta armastab. (29)
72. Az intézetben nem sokáig gúnyolták ezt a barátságot; **megszokták**, mint egy természeti tüneményt. (25)
Õppeasutuses ei pilgatud seda sõprust kuigi kaua; sellega **harjuti** nagu loodusnähtusega. (30)
73. Minden emberi közösségen belül féltékenyen **megérik** az ilyen kapcsolatokat. (26)
Igas inimkollektiivis **tuntakse** selliste suhete vastu kadedust. (30)

74. Mikor a fiúk kamaszodni és malackodni kezdek, s szomorú hetvenkedéssel feszegették a felnőttek életének titkait, Konrád **megeskette** Henriket, hogy tisztán élnek. (26)
Kui poisid hakkasid küpsema ja ropendama ning arutasid vinge hooplemisega täiskasvanute elu saladusi, **laskis** Konrád Henrikul **töotada**, et nemad elavad puhtalt. (30)
75. Ezt az esküt sokáig **megtartották**. (26)
Seda töotust **pidasid** nad kaua. (30)
76. Henrik könnyen tanult, Konrád nehézkesen, de amit tanult, kapzsian **megtartotta**, görcsös ragaszkodással, mint aki tudja, hogy ez minden vagyona a világban. (27)
Henrik õppis kergesti, Konrád raskelt, aga seda, mida ta oli õppinud, **hoidis** ta ahnelt, krampliku kiindumusega, nagu teades, et see on maailmas kogu tema varandus. (31)
77. A báró – öreg, kopasz és alázatos ember, akit **megörölt** negyvenévi galíciai szolgálat s egy lengyel nemes nő kielégítetlen társadalmi becsvágya – zavartszolgálatkészséggel sietett a fiatal urak mulattatására. (27)
Parun – vana, kiilaspäine ja alandlik mees, keda **oli kulutanud** neljakümneaastane teenistus Galiitsias ja poola aadli soost naise täitmatu seltskondlik auahnus – ruttas kohmetu teenistusvalmidusega noorhärassid löbustama. (31)
78. – Minden pár kesztyű – mondta Konrád –, amelyet **meg kell vennem**, ha kivonulunk együtt a Várszínházba, innen érkezik. (28)
“Iga kindapaar”, ütles Konrád, “mille ma **pean ostma**, kui me läheme koos Lossiteatrisse, tuleb siit. (32)
79. – **Bocsáss meg** – mondta a tábornok izgatottan és fehéren. (28)
“**Anna andeks**,” ütles kindral erutunult, näost valge. (33)
80. Mikor a bajor kivont karddal nekemjött és eszelősen vagdalkozott, nagyon jókedvűen, mintha valamilyen kitűnő tréfa lenne ez, hogy hiúságból nyomorékká aprítjuk egymást, eszembe jutott anyám arca, amint minden reggel a piacra megy, hogy a szakácsné **ne csalja meg** két fillérrel, mert a két fillér az év végén öt forint, s azt elküldheti levélben nekem... (28)
Kui baierlane tuli mulle lähemale ja vehkis meeletult välja tõmmatud mõõgaga, ise väga heas tujus, otsekui oleks see kena nali, kui me teineteist ülbelt sandiks raiuksime, tuli mulle meelde ema nägu, kui ta igal hommikul turule läheb, et virtin **ei petaks** teda kahe filleriga, sest kaks fillerit teeb aasta lõpuks viis forinti, ja selle võiks ta kirja sees minule saata ... (33)
81. S akkor csakugyan **meg tudtam volna ölni** a bajort, aki hiúságból kárt akart tenni bennem, s nem tudta, hogy minden karcolás, amit rajtam ejt, halálos bűn két ember ellen, akik Galiciában szótlanul feláldozták érettem az életüket. (28)
Ja siis **oleksin** ma tõesti **võinud** baierlase **maha lüüa**, kes oli tahtnud mulle ülbelt haiget teha ega teadnud, et iga kriim, mis ta mulle teeb, on surmapatt kahe inimese vastu, kes Galiitsias minu eest sõnatult oma elu ohverdavad. (33)
82. Katona vagyok, azért neveltek, hogy ölni tudjak, és **megöllessem** magam. (29)
Ma olen sõdur, selleks on mind kasvatatud, et ma suudaksin tappa ning ennast **tappa lasta**. (33)
83. **Megesküdtem** erre. (29)
Olen seda **töotanud**. (33)
84. De ők miért viselték el mindezt, ha engem **megölnék**? (29)
Aga miks on nemad seda kõike kannatama pidanud, kui mind **tapetaks**. (34)

85. Huszonkét éve élek ebben a városban, ahol mindennek olyan fülledt szaga van, mint egy tisztátalan lakásban, ahol átutazó karavánok **aludtak meg**... ételszag és olcsó illatszerek és szellőzetlen ágyak. (29)
Nad elavad kakskümmend kaks aastat selles linnas, kus kõigel on nii läppunud hais nagu räpases korteris, kus **on maganud** läbisõitvad karavanid... toidulõhn ja odavad parfüümid ja tuulutamata voodid. (34)
86. Néha, mikor cselekedni akarok, **megáll** a levegőben a kezem. (29)
Vahel, kui ma tahan tegutseda, **jääb** mu käsi õhku **rippu**. (34)
87. **Nem lehetett** ezt szavakkal **megmondani**. (29)
Seda **ei saanud** sõnadega **seletada**. (34)
88. A zenéről az intézetben nem beszéltek, inkább csak eltúrték és **megbocsátották**, nevelők és diákok, mint afféle ifjúkori hóbortot. (30)
Muusikast õppeasutuses ei räägitud, kasvatajad ja õpilased kannatasid selle lihtalt välja ja **andsid andeks** nagu mõne nooruskapriisi. (35)
89. A fegyelem, amelyben élt, nevelkedett, amelynek árán rangot szerzett a világban, amelyet önként vállalt, mint a hívő a büntetést és a vezeklést, ilyen pillanatokban **meglazult**, mintha görcsös, merev tartás engedne testében. (30)
Distsipliin, milles ta elas ja oli üles kasvanud, mille hinnaga saavutas siin ilmas positsiooni, mille ta oli vabatahtlikult endale võtnud nagu usklik karistuse ja patukahetsuse, **lõdvenes** taolistel hetkedel, nagu laseks kramplik, kindel hoiak keha lahti. (35-36)
90. A zene felbontotta körülötte a világot, pillanatokra **megváltoztatta** a mesterséges megegyezés törvényeit, ilyen pillanatokban Konrád nem volt katona. (30-31)
Muusika avas tema ümber maailma, **tühistas** hetkeks kunstliku kuuletumise seaduse, taolistel hetkedel ei olnud Konrád sõdur. (36)
91. Mintha minden **megmozdult volna** a szobában. (31)
Kõik toas **oleks** nagu **liikunud**. (36)
92. Apa és fia is **megéreztek** a terem sarkában, a karosszékekben, az udvarias és türelmes várakozásban, hogy a két testben, az anya és Konrád testében történik most valami. (31)
Isegi isa ja poeg **tundsid** saalinurgas tugitoolis viisakalt ja kannatlikult oodates, et kahes kehas, ema ja Konrádi kehas, toimub parasjagu midagi. (36)
93. Mintha a zene lázadása felemelte volna a bútorokat, mintha a súlyos selyemfüggönyöket **meglobogtatná** egy erő az ablak mögött, ... (31)
Nagu oleks muusika máslemine mööbli üles tõstnud, nagu **oleks** üks jõud akna taga **lehvitanud** raskeid siidkardinaid,... (36)
94. **Megértették** az udvarias hallgatók, hogy a zene veszélyes. (31)
Viisakad kuulajad **said aru**, et muusika on ohtlik. (36)
95. A “polonézfantázia” csak ürügy volt, hogy elszabaduljanak az erők a világban, melyek **megmozgatnak** és felrobbantanak mindent, amit az emberi rend olyan gondosan rejteget. (31)
Polonees-fantaasia oli ainult ettekääne, et vabastada maailmas need jõud, mis **panevad liikuma** ja plahvatama kõik, mida inimlik kord nii hoolikalt varjab. (37)
96. Mind felfigyeltek, mert hangjában olyan szomorúság **szólalt meg**, mint a száműzöttek hanglejtésében, mikor a honvágyról és az otthonról beszélnek. (32)
Kõik märkasid, et tema hääles **kõlas** selline nukrus nagu pagulastel, kui nad kõnelevad oma kodust ja koduigatsusest. (37)

97. Az apa már nem élt, sok év múlt el, mikor a tábornok **megértette** ezt a mondatot. (32)
Isa ei elanud enam, palju aastaid oli mööda läinud, kui kindral **taipas** selle lause tähendust. (37)
98. Konrád „másféle ember” volt, s titkát **nem lehetett** kérdésekkel **megközelíteni**. (32)
Konrád oli “teistmoodi mees” ja tema saladustele **ei saanud** küsimustega **läheneda**. (38)
99. A testőr fia pénzdarabot nyújtott át a kocsisnak, **megállt** a csendes utcán, a régi kapu előtt, lehúzta kesztyűit, előkereste a kapukulcsot, s úgy érezte, kissé elárulta ez este is a barátot. (33)
Ihukaitsja poeg andis voorimehele mündi, **jäi** vaikselt tänavale vana värava ette **seisma**, tõmbas kindad käest, otsis taskust väravavõtiti ja tundis, et on sellel õhtul oma sõbra natuke reetnud. (39)
100. De a zene, melyet Konrád szeretett, nem feledkezést akart nyújtani, hanem **megérintette** az emberekben a szenvedélyeket, a büntudatot, azt akarta, hogy az élet az emberi szívekben és öntudatokban valóságosabb legyen. (33)
Aga see muusika, mida armastas Konrád, ei tahtnud pakkuda unustust, vaid **puudutas** inimeste kirgi ja patutunnet, tahtis, et elu oleks inimeste südames ja eneseteadvuses tõepärasem. (39)
101. Előkereste a kapukulcsot, felnyitotta a lassan és nehézkesen táruló, sok száz éves kaput, végigment a dohos, boltíves lépcsőház hályogos olajlámpással világított öblös alagsorán, egy pillanatra **megállt** (a) és **megnézte** (b) a kertet, mely fehéren feküdt a havas holdfényben, mintha krétával rajzolták volna ki helyét a tárgyak és jelenségek fekete határvonalai között. (34)
Ta võttis väravavõtme välja, tegi aeglaselt ja raskelt avaneva mitmesaja-aastase värava lahti ja kõndis tuhmide õililampide valgel mööda umbse võlvitud trepikoja alumist korrust, **jäi** hetkeks **seisma** (a) ja **vaatas** (b) aeda, mis lebas valgena lumises kuuvalguses, otsekui oleks selle koht asjade ja nähtuste mustade piirjoonte vahele kriidiga joonistatud. (39-40)
102. A belváros üzletei előtt álldogált, a majomszigeten, s öreg fiákeresek és pincérek **megismerték**, mert hasonlított apjára. (35)
Ta seisatas kesklinna poodide ees, ahvide saarel, ja vanad voorimehed ja kelnerid **tundsid ta ära**, sest ta oli isa sarnane. (41)
103. Délután négykor a kávéházakban **meggyújtották** a gázlángokat és felszolgálták a habos kávé, tábornokok és hivatalnokok ültek a törzsasztalok mellett, a nők piros arccal lapultak a bérkocsik mélyében és a fafűtéssel melegített legénylakások felé siettek, mert farsang volt, a szerelem úgy lázongott és kerített a városban, mintha egy óriási, minden társadalmi osztályt behálózó összeesküvés ügynökei tüzelnék és nyugtalanítanák a lelkeket. (35)
Õhtupoolikul kell neli **süüdati** kohvikutes gaasilambid ja serveeriti vahust kohvi, kindralid ja ametnikud istusid oma lemmiklaudades, õhetava näoga naised varjusid voorimehetroskade sügavusse ja ruttasid puudega soojaks köetud poissmehekorterite poole, sest olid vastlad, armastus möllas ja varitses linnas, nagu oleksid tohutu, kõiki ühiskonnakihte hõlmava vandenõu korraldajad hinged kuumaks kütnud ja rahutuks muutnud. (41)
104. Az előszobában **megérintette** a cserépkályha melege, mint egy rokoni kézfogás. (36)
Eestoas **puudutas** teda pottahju soojus nagu sugulase käepigistus. (42)
105. A testőr fia érezte, hogy barátságukat és szövetségüket, mely bonyolult volt és törékeny, mint minden vezetes emberi kapcsolat **meg kell menteni** (a) a pénztől, **meg kell szabadítani** (b) az irigység vagy a tapatlanság árnyékától is. (36)
Ihukaitsja poeg tundis, et nende sõprus ja liit, mis oli keeruline ja habras nagu iga saatuslik inimsuhe, **tuli** raha käest **päästa** (a), kadeduse võitaktituse varjustki **vabastada** (b). (42)
106. A testőr fia halkan könyörgött, **ossza meg** vele Konrád vagyonát, mellyel igazában nem tudott mit elkezdeni. (36)

- Ihukaitsja poeg palus vaikselt, et Konrád **jagaks** temaga vara, millega ta õigupoolest ei oska midagi peale hakata. (42)
107. Konrád **megmagyarázta** , hogy egyetlen fillért sem fogadhat el. (36)
Konrád **seletas** , et ta ei või filleritki vastu võtta. (42)
108. S mindketten tudták, hogy ennyi az igazság: a testőr fia nem adhatott pénzt Konrádnak, s el kellett viselni, hogy jár a világban, rangjához és nevéhez méltó módon él, s Konrád odahaza, a hietzingi lakásban rántottát vacsorázik a hét öt estéjén, és személyesen **számolja meg** a mosásból érkező fehérnéműt. (36-37)
Ja mõlemad teadsid, et see on õige: ihukaitsja poeg ei tohtinud anda nKonrädile raha ja pidi välja kannatama, et tema liigub seltskonnas, elab oma auastme ja nime vääriliselt, ja Konrád sõõb kodus, Hietzingi korteris, viiel õhtul nädalas munaputru ja **loeb** isiklikult **kokku** pesust saabuva aluspesu. (43)
109. Ami félelmesebb volt, hogy a pénzén túl **meg kellett menteni** ezt a barátságot az életre. (37)
Hirmsam oli see, et sõprus **tuli** eluks ajaks **päästa** rahast hoolimata. (43)
110. S mert szerették egymást, mindegyik **megbocsátotta** a másiknak az eredendő bünt: Konrád a barátnak a vagyont, a testőr fia Konrádnak a szegénységet. (37)
Ja et nad teineteist armastasid, **andis** kumbki neist teisele pärispatu **andeks** : Konrád sõbrale varanduse, ihukaitsja poeg Konrädile vaesuse. (43)
111. Emberi lelkek fölött csak akkor tudunk teljesen uralkodni, ha **megismerjük** (a), **megértjük** (b) és nagyon tapintatosan **megvetjük** (c) azokat, akik kénytelenek **megadni** (d) magukat. (37)
Me suudame ainult siis täielikult valitseda inimhingede üle, kui me **õpime tundma** (a), **mõistame** (b), ja väga taktitundeliselt **vihkame** (c) neid, kes on sunnitud meile **alistuma** (d). (43)
112. Ezek az éjszakai beszélgetések a hietzingi házban idővel olyan hangot **ütöttek meg** és vertek vissza, mintha a nevelő és a tanítvány beszélgetnének. (37)
Need õised jutujamised Hietzingi majas **tekitasid** aja jooksul sellise heli ja kajasid vastu, nagu oleksid vestlenud kasvataja ja kasvandik. (43)
113. Így kopogtatott egy napon Veronika – a táncosnő – a tábornok e név emlékére **megdörzsöli** most szemét, mint aki mély álomból ocsúdik és szórakozottan emlékezik. (38)
Nii koputas ühel päeval tantsijanna Veronika – kindral **hõõrub** praegu tema nime meenutades hajameelselt silmi nagu sügavast unest ärganu. (44)
114. Mikor hazaértek, a holdfényes éjszakában, s egy domboldalról, a kocsí mélyéből **megpillantották** a fehér fényben tündöklő várost, Veronika önfeledten átölelte mindkettejüket. (39)
Kui kuupaistesel õõl koju sõideti ja ühelt künkanõlvalt, troskasügavusest, **heideti pilk** valges kumas helendavale linnale, embas Veronika ennastunustavalt mõlemat noormeest. (45)
115. Egy fiókot felnyitott, **megkereste** kitüntetéseit, nézegette a vörös, zöld, fehér selyemmel bélelt tokban őrzött érdemrendeket. (39)
Ta avas ühe sahtli, **tõi esile** oma autasud, silmitses punase, rohelise ja valge siidiga vooderdatud karpides hoitud ordeneid. (46)
116. Távolsgához szokott szeme **megismerte** az úton poroszkáló kocsit. (40)
Kaugusega harjunud silm **tundis** teel **ära** tolmu keerutava hobusõiduki. (47)
- 117.– **Megvan még?** – kérdezte a tábornok. (41)
“Kas see **on** veel **alles?** ” küsis kindral. (49)
118. Valamit **meg kell** neked **mondanom** . (44)

- Ma **pean** sulle midagi **ütlema**. (52)
119. A felső lépcsőfokon egy pillanatra **megállott**. (44)
Ülemisel astmel ta korraks **seisatas**. (52)
120. **Megvannak** még? (44)
Kas need **on** veel **alles**. (52)
121. **Gyújtások** **meg** vacsorához, hadd égjenek. (44)
Pange need õhtusõogi ajaks **põlema**, las nad põlevad. (52)
122. A társalgó ajtaja felnyílt, s a nagy üvegajtó kivágásában, az inas nyomában, **megjelent** egy öregember. (45)
Külalistetoa suur klaasuks paiskus lahti ja uksele **ilmus** toapoisi kannul vana mees. (52-53)
123. A kandalló elé léptek és egy falikar égőinek hideg, szikrázó fényében, vaksian pislogó szemekkel, figyelmesen és szakszerűen **megnézték** egymást. (45)
Nad istusid kamina ette ja **vaatasid** teineteist ühe seinalühtri pirnide külmas, sädelevas valguses tähelepanelikult ning asjalikult, ähmaselt pilkuvate silmadega. (54)
124. Felemelte fehér kezét, bizonytalanul mutatott egy pontot a levegőben, mintha **megjelölné** a világűrben a helyet, ahol valamikor élt. (46)
Ta tõstis valge käe, näitas ebamääraselt õhus üht punkti, otsekui **näitaks** kohta maailmaruumis, kus ta kunagi oli elanud. (55)
125. Valamit **megöl** az emberben. (47)
Tapab midagi inimese sees. (56)
- 126.– Azért mentél oda – kérdezte, mellékesen, hangsúly nélkül a tábornok –, hogy valamit **megölj** magadban? (47)
“Kas läksid sinna sellepärast,” küsis kindral möödaminnes, rõhuta, “et endas midagi **tappa**?” (56)
127. Először azt hiszed, **megszokod**. (47)
Kõigepealt arvad, et **harjud ära**. (57)
128. Még fiatal voltam, mikor **megérkeztem**, hiszen emlékszel. (47)
Olin alles noor, kui sinna **jõudsin**, mäletad küll. (57)
129. Harmadik évben érzed, nem vagy többé a régi, mintha életed üteme **megváltozott volna**. (47)
Kolmandal aastal tunned, et sa ei ole enam endine, et sinu elurütm **oleks** nagu **muutunud**. (57)
130. Sokan gyilkolnak ilyenkor, vagy **megölik** magukat. (47)
Paljud **tapavad** siis enda või kellegi teise **ära**. (57)
131. De őket is **megfertőzi** ez a láz, ez a düh, melynek nincs kórokozó bacilusa. (48)
Aga neilegi **hakkab külge** see palavik, see raev, millel ei ole haigusetekitajat batsilli. (57)
132. Szentül hiszem, hogy betegség, csak **nem tudják megtalálni** az okát. (48)
Nad usuvad kindlalt, et see on haigus, ainult nad **ei suuda leida** selle põhjust. (57)
133. **Nem lehet megszokni** ezeket a nőket. (48)
Nende naistega **ei saa ära harjuda**. (57)
134. Mosolyuk van, s egyfajta simaság lappang bőrükben, mozdulataikban, mosolyukban, szokásaikban, ahogy kiszolgálják, ágyban és asztalnál... s **mégsem lehet megszokni**. (48)

- Neil on naeratus näol ja nende nahas, liigutustes, naeratuses, kommetes, kuidas nad sind teenivad, voodis ja lauas, peitub mingi sundimatus... ja ikka **ei saa** nendega **ära harjuda**. (57)
135. Egészen biztos, hogy a titkos nyilvántartólapon **megjegyzik**: „Trópus.” (48)
Täiesti kindel, et salajasele registreerimislehele **pannakse kirja**: “Troopika.” (58)
136. Mindenki gyanús, aki hosszabb időt töltött a trópuson, mert hasztalan golfozott és teniszezett, itta a whiskyt a singapore-i társaskörökben és hiába **jelent meg** időről időre, szmokingban, egyenruhában és érdemrendekkel mellén, a kormányzó estélyein: gyanús. (48)
Igaüks, kes on olnud pikemat aega troopikas, on kahtlane, sest **olgu** ta pealegi golfi ja tennist tagunud ja Singapuri seltskondades viskit visanud ja aeg-ajalt, smoking või munder seljas, ordenid rinnas, kubernerist vastuvõttudel **käinud**: ikka on kahtlane. (58)
137. Mert **megélte** a trópust. (48)
Sest ta **on** troopika **üle elanud**. (58)
138. Te is **megkaptad**? (48)
Kas sina ka selle haiguse **said**? (58)
139. Mindenki **megkapja**. (48)
Kõik **saavad**. (58)
140. Hiába **őrizte meg** azt a különös, kínos-gondos modort, melyre a trópusi ember a magaszőrű fehér emberek között úgy vigyáz, ahogy az iszákos vigyáz társaságban modorára: túlságosan mereven viselkedik, hogy ne észleljék rajta szendvedélyét, egészen sima, korrekt és jól nevelt... (49)
Asjata **on** ta **säilitanud** selle erilise, piinlikult hoolika maneerid, mida troopikaelanik jälgib endasuguste valgete inimeste hulgas, nii nagu jooonu jälgib seltskonnas oma maneerid: ta käitub ülearu rangelt, et tema kirge tähele ei pandaks, ta on täiesti sundimatu, korrektne ja hästikasvatatud... (59)
141. Ezt a szokást még a tábornok anyja **honosította meg** (a), s valahányszor ebben a teremben étkeztek – melynek minden egyes bútordarabját, még a tányérokat, az arany evőeszközöket, a kristálüvegeket, poharakat s a falak burkolatát is hazájából hozta az idegen asszony –, **megkövetelte** (b), hogy az inasok korabeli öltözékben **jelenjenek meg** (c) és szolgáljanak fel. (50)
Selle kombe **oli juurutanud** (a) kindrali ema, ja iga kord, kui nad olid sõõnud selles saalis – mille viimase kui ühe mööblitüki, samuti taldrikud, kullatud sõõgiriistad, kristallpudelid, klaasid ja isegi seinakatted oli võõras proua toonud oma kodumaalt –, **jälgis** (b) ta, et toapoisid **ilmuksid kohale** (c) ja teeniksid endisaegses riietuses. (60)
142. Ez nagy élmény lehetett számodra, aki **megismerted** a trópust és a szendvedélyt. (50)
See võis sulle olla suur elamus, sulle, kes sa **oled tundma õppinud** troopikat ja kirge. (61)
143. Nemsokára **meghalok**. (51)
Varsti **suren ära**. (61)
144. Kimondani ezt a szót – Bécs –, annyi volt, mint **megszólatatni** egy hangvillát, s aztán figyelni, mit hall ebből a hangból a másik, akivel éppen beszéltem. (51)
Ütelda seda nime – Viin – oli nagu **lüüa** heliharki ja siis jälgida, mida kuuleb sellest helist see teine, kellega ma äsja olin juttu ajanud. (62)
145. Csak amennyire a szolgálat **megköveltelte**. (52)
Ainult niipalju, kui teenistus **nõudis**. (62)
146. S elutazom én is a világba, nézelődni, keresni, **megkeresni** valamit vagy valakit. (52)
Tahtsin sõita laia ilma, ringi vaadata, otsida, millegi või kellegi **üles otsida**. (62)

147. **Megígértem** apámnak, hogy végigszolgálom időmet. (52)
Ma **olin** isale **lubanud** oma aja lõpuni teenida. (63)
148. **Megértették** és elfogadták. (52)
Nad **said aru** ja lasid mul minna. (63)
- 149.– Csak hallottad? Mi **megéltük** – mondja szigorúan. (52)
“Ainult kuulnud? Meie **elasime** selle **üle**,” ütleb ta karmilt. (63)
150. Akkor én már angol állampolgár voltam, de **megértették**, hogy nem harcolhatok szülőhazám ellen. (53)
Siis olin ma juba Inglise kodanik, aga nad **said aru**, et ma ei saa sõdida oma sünnimaa vastu. (63)
151. Ilyesmit õk **megértenek**. (53)
Nad **saavad** sellistest asjadest **aru**. (63)
152. Ott **meatudtam**. (53)
Seal **sain** siis **teada**. (64)
153. Az első egyike voltam, aki a félszigeten **meatudta**. (53)
Ma olin üks esimesi, kes sellest poolsaarel **teada sai**. (64)
154. Mit **tudtal meg** a félszigeten? (53)
Millest sa poolsaarel **teada said**? (64)
155. **Meadutam**, hogy Oroszországban kitört a forradalom. (53)
Ma **sain teada**, et Venemaal oli puhkenud revolutsioon. (64)
156. Londonban is aznap **tudtak meg**, mikor az én kulijaim, telefon és rádió nélkül, az öserdőben, a mocsár közepén. (53)
Isegi London **oli** sellest samal päeval **teada saanud** kui minu kulid ilma telefoni ja raadiota, džunglia keset sood. (64)
157. Aztán **megértettem**. (53)
Siis **taipasin**. (64)
158. Mikor **halt meg** Krisztina?(53)
Millal Krisztina **suri**? (64)
159. Honnan tudod, hogy **meghalt** Krisztina? (53)
Kust sa tead, et Krisztina **on surnud**? (64)
160. **Megérezted**, mint a kulik a forradalmat? (53)
„...Kas sa **tundsid** seda nagu kulid revolutsiooni?” (64)
- 161.– **Megéreztem?** – kérdi a vendég. (54)
“Kas **tundsin**?” küsib külaline. (64)
162. Régen **halt meg**? (54)
Suri ta ammu? (64)
163. Azt mondták, vészes vérszegénységben **halt meg**. (54)
Õeldi, et ta **suri** ohtlikku verevaesusesse. (65)
164. Az ember életfeltételei **megváltoznak**, s a vérkép felel erre. (54)

- Inimese elutingimused **muutuvad** ja verepilt koos nendega. (65)
165. Lehet, hogy elég gyakori Európában is, ha az ember életfeltételei **megváltoznak**. (54)
Võib-olla tuleb seda ka Euroopas päris sageli ette, kui inimese elutingimused **muutuvad**. (65)
166. Tehát ezerkilencszáznyolcban **halt meg** – mondja végre, hangsúly nélkül, mint aki mind ez ideig törte fejét, s kiszámította a végeredményt. (54)
“(…) Nii et ta **suri** siis tuhande üheksasaja kaheksandal,” ütleb ta lõpuks kõlatult nagu inimene, kes on rehkenduse kallal pead murdnud ja lõpuks tulemuse kätte saanud. (65)
- 167.– Az én hazám – mondja a vendég – **megszűnt**, felbomlott. (55)
“Minu kodumaa,” ütleb külaline, “**on kadunud**, purunenud. (...)”, (66)
168. Ezt az érzést **megsértették**. (55)
Seda tunnet **solvati**. (66)
169. Apám **megtöltötte** a pince egyik szárnyát e nap emlékére ezzel a borral. (55)
Isa **täitis** ühe keldritiiva selle päeva mälestuseks selle veiniga. (66)
170. Mind **meghaltak**, elmentek, feladták azt, amire felesküdtünk. (55)
Kõik **on surnud**, lahkunud, reetnud selle, mille nimel me vandusime. (66)
171. Volt egy világ, amelyért érdemes volt élni és **meghalni**. (55)
Oli üks maailm, mille eest tasus elada ja **surra**. (66)
172. Ez a világ **meghalt**. (55)
See maailm **on surnud**. (66)
173. Ez a világ számomra él, akkor is, ha a valóságban **megszűnt**. (55)
Minu jaoks elab see maailm edasi, isegi siis, kui see tegelikult **on kadunud**. (67)
- 174.– Mikor elmentél – mondja barátságosan a tábornok, mintha a legfontosabbat, a veszélyezőt már **megbeszélték volna**, s most már csak társalognak –, sokáig azt hittük, visszatérsz még. (56)
“Kui sa ära läksid,” ütleb kindral sõbralikult, nagu **oleksid** nad kõige tähtsama ja piinlikuma juba **ära rääkinud** ning ajaksid nüüd niisama juttu, “uskusime kaua, et sa tuled veel tagasi. (68)
175. **Megbocsátottuk** ezt, mert tudtuk, hogy a zene fontosabb neked. (56)
Me **andsime** selle sulle **andeks**, sest teadsime, et muusika on sulle tähtsam. (68)
176. Ezt csak később **tudtam meg**, mikor már öregedtem. (56)
Seda ma **sain** alles hiljem **teada**, kui hakkasin juba vanaks jääma. (68)
177. Mintegy **megkötik** (a) az egészet, **megragasztják** (b) az emlék alapanyagát. (57)
Nad nagu **seovad** (a) tervikut, **kleebivad kokku** (b) mälu põhimaterjali. (69)
178. Aztán ideges leszel, **megparancsolod**, menjen ki a szobából. (57)
Siis lähed närvi, **käsid** tal toast välja minna. (69)
179. Ha **megütöd**, néz és mosolyog. (57)
Kui sa teda **lööd**, siis ta vaatab sind ja naeratab. (69-70)
180. Úgy esznek, kissé csemecsegeve, azzal az áhítatos és komor odaadással, mint mikor az ember már nem ér rá szépen enni, fontosabb, hogy a hús minden rostját alaposan **megragadják**, kiszívják a hús anyagából az életerőt, melyre szükségük van. (58)

- Nad söövad kergelt matsutades sellise siira ja tõsise andumusega nagu siis, kui inimestel pole enam aega ilusasti süüa, tähtsam on iga lihakiud hoolikalt **läbi närida**, imeda liha materiasst välja elujõud, mida ta vajab. (70)
- 181.A tábornok **megízleli** és eltolja a pezsgőspoharat. (58)
Kindral **katsub maiku** ja lükkab šampanjaklaasi kõrvale. (71)
- 182.Tudod, sok mindent **megérint** bennem ez a zene. (59)
Tead, see muusika **puudutab** minus kõike nii palju. (72)
- 183.A vér melegebben áramlik meszes ereikben, az erek **megdagadtak** homlokujkon és a halántékon. (59)
Veri voolab soojemalt nende lubjastes soontes, sooned nende otsaesisel ja meeukohtadel **on paisunud**. (72)
- 184.A terem átmelegedett, a félig nyitott szárnyas ablakok szürke selyemfüggőnyeit **megemeli** a nyáreste légjárata. (59)
Saal on soojaks läinud, suveõhtute tuulepuhang **paisutab** halle siidkardinaid poollahtiste tiibakende ees. (72)
- 185.A nehéz, szürke selyemfüggönyök lebegni kezdenek, a súlyos kristálycsillár is **megmozdul**, mint a nagy hajókon, mikor kitör a vihar. (59)
Rasked hallid siidkardinad hakkavad lehvima, kogukas kristall-lühtergi **hakkab kõikumama** nagu suurtel laevadel tormi ajal. (72)
- 186.A villámcsapás a városi villanytelepet **sértette meg**. (59)
Väik **on** linna elektrijaama **sisse löönud**. (72)
- 187.A lakáj kis asztalon feketét, szivart, pálinkát állít kezük ügyébe, s egy ezüst gyertyatartót, **meztüzdelve** gyermekkar vastagságú templomi gyertyával, a kályha peremére állít. (60)
Teener seab musta kohvi, sigarid ja viina nende käeulatusse väikesele lauale ning lapsekäsivarre paksuste kirikuküünaldega hõbeküünlajala ahjusimsile. (73)
- 188.Jól **meggondoltad**, igaz? (60)
Oled selle hästi **läbi mõelnud**, eks? (74)
- 189.S én **megvártalak**, mert nem tehettem másként. (60)
Ja mina **olin** sind **oodanud**, sest ma ei saanud teisiti. (74)
- 190.**Megmondom** neked, mit tapasztaltam egyedül az erdőben, negyvenegy évben, amíg te a trópuson és a világban jártál. (61)
Ma **ütlen** sulle, mida ma tundsin üksi metsas, möödunud neljakümne ühe aasta jooksul, kui sina käisid troopikas ja laias ilmas. (74)
- 191.**Nem öl meg** senkit. (61)
Ei tapa kedagi. (75)
- 192.Arra a napra vagy órára, amikor mindazt, ami a magányba kényszerítette, még egyszer **megvitathatja** mindazokkal, vagy azzal, akik idejuttatták. (61)
Seda päeva või tundi, kui ta **võib** kõige selle üle, mis on teda üksildusele sundinud, veel kord **vaielda** kõigi nendega või sellega, kes teda niikaugale on viinud. (75)
- 193.Emlékeivel, azzal, hogy a magány, az idő révülete **ne engeszteljen meg** lelkében és szívében semmit. (61)
Mälestustega, et üksildus ja aja uim **ei lepitaks** tema hinges ja südames midagi. (75)

194. Ha nem tudom, hogy visszajössz egy napon, valószínűleg én indulok el, tegnap vagy húsz év előtt, hogy **megkeresselek**, London mellett, a házadban vagy a trópuson, a malájok között vagy a pokol fenekén. (62)
Kui ma ei oleks teadnud, et sa ühel päeval tagasi tuled, siis **oleksin** ilmselt **läinud** sind **otsima**, eile või kaksikümmend aastat tagasi, sinu poole Londoni kanti või troopikasse malailaste keskele või põrgu põhja. (76)
195. Mert **megkerestelek volna**, ezt tudod jól. (62)
Sest ma **oleksin** su **üles otsinud**, tead küll. (76)
196. Az én házamban nincsen telefon, csak lenn, az intéző irodájában, s nincs rádióm, mert **megtiltottam**, hogy a világ szennyes és ostoba zörejét beengedjék a szobákba, ahol lakom. (62)
Minu majas ei ole telefoni, ainult all, valitseja kontoris, ega raadiot, sest ma **olen keelanud** lasta maailma rāpast ja tobedat kāra tubadesse, kus ma elan. (76)
197. Új világrendek **megsemmisíthetik** (a) az életformát, melyben születtem, s amelyben éltem, forrongó és támadó erők **megölhetnek** (b), elvehetik szabadságomat és életemet. (62)
Uued maailmakorrad **võivad hävitada** (a) eluvormi, milles ma olen sündinud ja elanud, mässavad ja ründavad jõud **võivad** mind **tappa** (b), minult vabaduse ja elu ära võtta. (76)
198. Ami fontos, hogy én nem alkuszom a világgal, melyet **megismertem** és kizártam életemből. (62)
Tāhtis on see, et ma ei kauple maailmaga, mida ma **olen tundma õppinud** ja oma elust välja lülitanud. (76)
199. **Meg akartam várni**, ahogy minden dolog rendjét és idejét várja az ember. (62)
Ma **tahtsin** selle **ära oodata**, nagu inimene ootab iga asja korda ja aega. (76)
- 200.– „**Becsüljétek meg** ezt a barátságot” – mondta még, komolyan. (63)
“**Austage** seda sõprust,” lisas ta tõsiselt. (77)
- 201.– **Meghallgatlak** – mondja a vendég. (63)
“Ma **kuulan** sind,” ütleb külaline. (77)
202. **Bocsáss meg**, ha talán kényelmetlen számodra, amit most mondok – mondja csendesen, csaknem melegen. (63)
„(...) **Anna andeks**, kui see, mida ma praegu räägin, on sulle ebameeldiv,” ütleb ta vaikselt, peaaegu soojalt. (78)
203. Most nem arra az alkalmi örvendezésre gondolok, mellyel két ember **megörül** (a) egymásnak, mert találkoztak, mert életük egyik szakában bizonyos kérdésekről egyformán gondolkoznak, mert hasonló ízlésük, **megegyeznek** (b) kedvteléseik. (64)
Ma ei mõtle praegu seda juhuslikku **rõõmu**, mida kaks inimest teineteisele **pakuvad** (a), kuna nad on kokku saanud, kuna nad on teatud elujärgus teatud küsimustest ühtemoodi mõelnud, kuna neil on sarnane maitse, nende ajaviited **langevad kokku** (b). (78)
204. Itt a magányban és az erdőben, mikor az élet minden dolgát iparkodtam **megérteni**, mert nem volt más dolgom, néha gondoltam erre. (64)
Siin, üksilduses ja metsas, kus ma olen proovinud kõikidest elu asjadest **aru saada**, sest mul ei ole olnud midagi muud teha, olen ma vahel selle peale mõelnud. (78)
205. Az élőlények **megszervezik** a kölcsönös segítséget... néha nehezen küzdik le a segítségnyújtás akadályait, de mindig akadnak erős, segítő hajlamú lények, minden eleven közösségben. (64-65)
Elajad **korraldav** vastastikust abi... vahel on neil raskusi abipakkumise takistustega, aga alati tuleb ette tugevaid, abivalmis loomuga olendeid, igas elavas kogukonnas. (79)

206. A közös érdekek néha **megteremtene**k emberi helyzeteket, melyek hasonlítanak a barátságra. (65)
Ühised huvid **loovad** vahel olukordi, mis sarnanevad sõprusega. (79)
207. Aztán a magány elől is szívesen elmenekülnek az emberek mindenféle bizalmasságba, melyet legtöbbször **megbánnak** ugyan, de ideig-óráig azt hihetik, ez a bizalmasság már a barátság egy válfaja. (65)
Edasi põgenevad inimesed meelsasti ka üksilduse eest kõiksugu tutvustesse, mida nad enamasti veel **kahetsevad**, aga mõnda aega arvavad nad, et see tutvus on juba üks sõpruse alaliik. (79)
208. S ha egy barát **megbukik**, mert nem igazi barát, vádolhatjuk-e őt, jellemét, gyengeségét? (65)
Ja kui üks sõber **alt veab**, kuna ta ei ole õige sõber, kas me võime siis teda, tema iseloomu ja nõrkust süüdistada? (79-80)
209. S ha odaadja egy ifjúkor minden bizalmát, egy férfikor minden áldozatkészségét, s végül **megajandékozza** (a) a másikat a legtöbbel, amit ember adhat embernek, a vak, a föltétlen, a szendvedélyes bizalommal, s aztán látnia kell, hogy a másik hütlen és aljas, van-e joga **megsértõdni** (b), bosszút követelni? (65)
Ja kui ta annab talle nooruse kogu usalduse, meheea kogu ohvrivalmiduse ja lõpuks **kingib** (a) teisele kõige kallima, mida inimene võib inimesele anda, pimedat, tingimusteta ja kirgliku usaldusega, ja peab siis nägema, et teine on alatu ja truudusetu, – kas tal on siis õigust **solvuda** (b), kätte maksta? (80)
210. S ha **megsértõdik** (a), ha bosszúért kiált, barát volt-e ő, a megcsalt (b) és elhagyott? (65)
Ja kui **solvub** (a) ja kätte maksab, kas ta on siin olnud sõber, petetu ja mahajäetu? (80)
211. S minden könyvben volt egy szemernyi az igazságból, s minden emlék azt felelte, hogy az ember hasztalan **ismeri meg** az emberi kapcsolatok igazi természetét, nem lesz bölsebb semmiféle ismerettől. (66)
Ja igas raamatus oli kübeke tõtt ja iga mälestus vastas, et inimene **õpib** asjata **tundma** inimsuhete tõelist olemust, ei mingid teadmised tee teda targemaks. (80)
212. S ezért nincs is jogunk föltétlen igazságot és hüséget követelni attól, akit egyszer barátunknak fogadtunk, akkor sem, ha az események **megmutatták**, hogy ez a barát hütlen volt. (66)
Ja sellepärast ei olegi meil õigust nõuda tingimusteta tõtt ja truudust sellelt, kelle me oleme kunagi sõbraks võtnud, isegi mitte siis, kui sündmused **on näidanud**, et see sõber oli truudusetu. (80)
213. Ezt nem nehéz **megtudni**. (66)
Seda pole raske **teada saada**. (81)
214. A végén minden **megtörtént**, s ezt nem lehet félreérteni. (66)
Lõpus **on** kõik **ära toimunud** ja seda ei saa valessti mõista. (81)
215. Mindig csak következmény, s ha az ember egy napon bíró és ítélni akar, nem érheti be a rendõri jelentés tényeivel, **meg kell tudnia** azt, amit a jogászok indítóoknak neveznek. (66-67)
See on ikka ainult tagajärg, ja kui inimene on üks päev kohtunik ja tahab kohut mõista, ei saa ta piirduda politseiteate faktidega, ta **peab teadma** seda, mida juristid nimetavad motiiviks. (81)
216. Szökésed tényét könnyű **megérteni**. (67)
Sinu põgenemise fakti on kerge **mõista**. (81)
217. Elhiheted, hogy az elmúlt negyvenegy évben minden lehetőséget fölvettem és **megvizsgáltam**, ami ezt az érthetetlen lépést magyarázza. (67)
Usu mind, ma **olen** mõõdunud neljakümne ühe aastaga tõstatanud ja **läbi kaalunud** kõik võimalused, millega seda arusaamatut sammu seletada. (81)

218. Nem maradtak utánam piszkos adósságok, nem ígértem senkinek olyasmit, amit **nem tartottam volna meg**. (67)
 Minust ei jäänud maha rāpaseid võlgu, ma polnud kellelegi andnud mingit lubadust, mida ma **poleks täitnud**. (82)
219. De ha messsesēgbōl nēzed azt, ami történt, **meg kell vallanod**, hogy nehéz enyhēbb, szelīdebb szót találni. (67)
 Aga kui sa kaugelt seda vaatud, mis juhtus, **pead tunnistama**, et raske on leida pehmemat, leebemat sõna. (82)
220. Alkonyatkor **tudtam meg**, sajátos körülmények között. (67)
 Päikeseloojakul **sain** sellest omapärastel asjaoludel **teada**. (82)
221. **Megkértem**, hagyjon egyedül a szobában, ahol éltél, az utolsó években, mikor itt szolgáltál a városban, közelünkben. (67)
Palusin tal jätta end üksinda tuppä, kus sa olid elanud, viimastel aastatel, kui sa siin linnas teenisid, meie lähedal. (82)
222. Mindent jól **megnéztem** (a)... **bocsásd meg** (b) ezt a tapintatlan kíváncsiságot. (67)
Vaatasin (a) kõike teraselt... **anna andeks** (b) see täitmatu uudishimu. (82)
223. De valahogyan nem hittem el a valóságot, nem hittem, hogy az ember, akivel együtt töltöttem el az élet nagy szakaszát, pontosan huszonkét esztendő, a gyermekkor, az ifjúság és aztán a férfikor legszebb éveit, **megszökhett**. (67-68)
 Aga millegipärast ma ei uskunud tegelikkust, ei uskunud, et mees, kellega koos ma olin veetnud suure osa elust, täpselt kakskümmend kaks aastat, lapsepõlve, nooruse ja seejärgel meheea ilusamad aastad, **võis jalga lasta**. (82)
224. Iparkodtam mentséget taláni, arra gondoltam, talán nagybeteg, vagy reménykedtem, hogy **megörültél**, vagy talán üldöznek, talán kártyáztál, vagy aljasságot követtél el az ezred ellen, a zászló ellen, szavad és becsületed ellen. (68)
 Püüdsin leida sellele õigustust, mõtlesin, et sa olid ehk raskesti haige, või lootsin, et sa **olid** ehk **aru kaotanud**, või äkki aetakse sind taga, äkki oled sa kaarte mänginud või korda saatnud mõne alatu teo oma rügemendi vastu, oma lipu vastu, oma sõna ja au vastu. (82-83)
225. Csak egyet **nem tudtam megmagyarázni**: azt, hogy ellenem vétkeztél. (68)
 Ainult ühte **ei suutnud** ma **seletada**: seda, et sa olid minu vastu patustanud. (83)
226. S valamilyen különös élettani törvény **megparancsolja** (a), hogy egyszerre **betegedjenek meg** (b), egyforma betegségekben szendvedjenek, akkor is, ha egyik Londonban él, s a másik messze valahol, idegen országban. (68)
 Ja mingi imelik bioloogiaseadus **käsib** (a) neil korräga **haigeks jääda** (b) ja samu haigusi põdeda, isegi siis, kui üks elab Londonis ja teine kuskil kaugel, võõral maal. (83)
227. S mégis, harminc- vagy negyvenéves korukban, ugyanabban az órában, egyforma gyógyulási és pusztulási feltételek mellett **kapják meg** ugyanazt a betegséget, például az epeömlést vagy vakbélgyulladást. (68)
 Ja ometi, kolme-neljakümne aastaselt, ühel ja samal tunnil, **saavad** nad samade paranemis- ja surmaväljavaadetega ühe ja sama haiguse, näiteks sapiteedetõve või pimesoolepõletiku. (83)
228. Soha nem akartad, hogy **meglátogassalak**. (69)
 Sa ei tahtnud kunagi, et ma sind **küllastaksin**. (84)

229. Három évvel szökésed előtt bérelted ki ezt a házat – **bocsáss meg**, látom, nem szívesen hallod ezt a szót. (69)
Sa olid selle maja üürinud kolm aastat enne põgenemist – **anna andeks**, ma näen, et sa ei kuula seda sõna heameelega. (84)
230. Te nem hívtál soha ebbe a lakásba, s én **nem látogathattalak meg** kéretlenül. (69)
Sina ei kutsunud mind kunagi sinna korterisse ja mina **ei saanud** sulle kutsumata **külla minna**. (85)
231. Gögös ember voltál, s **nem tudtad megbocsátani** nekem, hogy gazdag vagyok. (70)
Sa olid ülbe mees **ega suutnud** mulle seda **andestada**, et ma olen rikas. (85)
232. Később, mikor múlt az élet, gondoltam arra is, hogy talán **nem lehet** a gazdagságot **megbocsátani**. (70)
Hiljem, kui elu edasi läks, mõtlesin isegi, et äkki **ei saa** rikkust **andeks anda**. (85)
233. Én beleszülettem, s néha még én is úgy éreztem, **nem lehet megbocsátani**. (70)
Mina olin selle sisse sündinud ja vahel tundsin ise ka, et seda **ei saa andeks anda**. (85)
234. A szegények, különösen az úri szegények, **nem bocsátanak meg** – mondja, különös elégedettséggel hangjában. (70)
“ (...) Vaesed, eriti aristokraatlikud vaesed, **ei anna andeks**,” ütleb ta, imelik rahulolematu hääles. (85)
235. Hát egy napon aztán ott álltam a házban, melyet béreltél és berendeztél, s **nem mutattad meg** nekem soha; ott álltam szobádban. (70)
Noh, ühel päeval seisin ma siis seal majas, mille sa olid üüriud ja sisustanud ja mida sa **ei olnud** mulle kunagi **näidanud**; ma seisin seal sinu toas. (85)
236. Akkor **megértettem**, hogy csakugyan művész vagy. (70)
Siis ma **taipasin**, et sa oled tõepoolest kunstnik. (85)
237. S **megértettem** azt is, milyen idegen lehattél közöttünk, másfajta emberek között. (70)
Ja ma **taipasin** ka seda, kui võõras sa võisid olla meie hulgas, teistmoodi meeste hulgas. (85)
238. Nem, te nem voltál katona – s **megértettem** azt a mély magányt, melyben közöttünk éltél. (70)
Ei, sina ei olnud sõdur – ja ma **mõistsin** seda suurt üksildust, milles sa olid meie hulgas elanud. (85)
239. Tudom, azokban az években **halt meg** anyád, s te örököltél családod lengyel rokonaitól is. (70)
Ma tean, et neil aastatel **suri** su ema ja sa said päranduse ka oma perekonna poola sugulastelt. (86)
240. Végigmentem a szobákon, mindent alaposan **megnéztem**. (71)
Kõndisin kõik toad läbi, **vaatasin** kõike teraselt. (86)
241. **Megértettem**, hogy közöttünk éltél, s mégsem tartoztál közénk. (71)
Sain aru, et sa elasisid küll meie hulgas, aga ometi ei kuulunud sa meie hulka. (86)
242. **Megértettem**, hogy titokban építetted ezt a remekművet, a lakást, minden erőddel, dacosan, elrejtve a világ elől ezt a különös otthont, ahol magadnak és művészetednek éltél. (71)
Sain aru, et sa olid ehitanud selle meistriteose, korteri, salaja, kõigest väest, trotsiga, varjates ilmarahva eest seda imelikku kodu, kus sa elasisid iseendale ja oma kunstile. (86)
243. Mindezt **megértettem**, az elhagyott otthon ritka bútorai között. (71)
Ma **sain** keset mahajäetud korteri haruldast mööblit kõigest sellest **aru**. (86)

- 244.S én **megtartottam** (a), utolsó pillanatig, amíg a szolgálát és a világ ezt tőlem **megkövetelte** (b); s én is feleltem. (71)
Ja mina **kandsin** (a) seda viimase silmapilguni, kuni teenistus ja maailm seda minult **nõudsid** (b); ja mina olen samuti vastanud. (87)
- 245.Mit **tudtam meg**, előző napon, a vadászaton? (72)
Mida ma **olin teada saanud**, eelmisel päeval, jahil? (87)
- 246.Igen, a vadászaton **tudtam meg** – mondja emlékező hangon, mintha önmagának felelne egy sokat hánytorgatott kérdésre. (72)
“ (...) Jah, jahil **sain teada**, “ ütleb ta järelemõtlikult, otsekui vastaks iseenda paljukorrutatud küsimusele. (88)
- 247.– Mit **tudtál meg** a vadászaton? – kérdi Konrád. (72)
“Mida sa jahil **teada said?**” küsib Konrád. (88)
- 248.Az ember öl, hogy **megvédjen** (a) valamit, öl, hogy szerezzon valamit, öl, hogy **megbosszuljon** (b) valamit. (73)
Inimene tapab, et midagi **kaitsta** (a), tapab, et midagi hankida, tapab, et millegi eest **kätte maksta** (b). (88)
- 249.Addig csaknem európai módon **vendégeltek meg**, a házigazda bíró volt és csempész, a város egyik legvagyonosabb embere. (74)
Seni **oli** meid **võõrustatud** peaaegu euroopalikult, peremees oli kohtunid ja salakaubavedaja, üks linna rikkamaid mehi. (89)
- 250.Talán ezzel a mozdulattal kezdődött az ember, mikor elvált attól a középhlénytől, aki volt, állat és ember között... az embertudomány szerint az ember azzal a képességgel kezdődött, hogy hüvelykujját keresztbe tudta hajlítani, tehát **megmarkolta** a fegyvert, a szerszámot. (74)
Võib-olla sellest liigutusest algas inimene, kui ta eraldus tollest vahepealsest olendist, kes ta oli, looma ja inimese vahepealne... antropoloogia järgi algas inimene sellest võimest, et ta oskas poidla risti painutada, seega relva ja tööriista **pihku võtta**. (90)
- 251.De szeme csillogott, az ember **megfiatalodott** egy pillanatra, s körös-körül halálos volt a csend. (74)
Aga tema silm säras, mees **oli** hetkeks **nooreks muutunud**, ja ümberringi valitses surmavaikus. (90)
- 252.S akkor **megértettem**, hogy ezek az emberek az ölés tényéhez egészen közel élnek még, a vér ismerős anyag számukra, a kés villanása éppen olyan természetes tünemény számukra, mint egy nő mosolya vagy az eső. (74-75)
Ja siis ma **taipasim**, et need mehed elavad veel õige lähedal tapmise faktile, veri on nende jaoks tuttav aine, noa välkumine on nende jaoks niisama loomulik nähtus nagu naise naeratus või vihm. (90)
- 253.**Megértettük** (a) – s azt hiszem, Krisztina is **megértette** (b), mert különösen hallgatott e pillanatokban, kipirult, aztán elsápadt, nehezen lélegzett, s elfordította fejét, mintha valamilyen szenvedélyes és érzéki jelenet akaratlan szemtanúja lenne – **megértettük** (c), hogy Keleten még ismerik az ölés szent és jelképes értelmet, s ismerik titkos, érzéki értelmét is. (75)
Me **taipasime** (a) – ma arvan, et Krisztina **taipas** (b)ka, sest ta vaikis neil hetkedel imelikult, punastas, siis kahvatas, hingas raskelt ja põõras pea kõrvale, otsekui oleks mingi kirgliku ja meelelise stseeni tahtmatu tunnistaja – me **taipasime** (c), et idamaal tuntakse veel tapmise püha ja sümboolset mõtet ja tuntakse ka selle salajast, meelelist sisu. (90-91)
- 254.Nyugatiak vagyunk legalábbis idevándoroltak és **megtelepedettek**. (75)
Lääne inimesed või vähemalt siia rännanud ja **elama asunud**. (91)
- 255.Mi is ölünk, de bonyolultabban; ölünk, ahogy a törvény előírja és **megengedi**. (75)

- Meie tapame ka, kuid keerulisemalt; me tapame nii, nagu seadus **lubab** ja ette kirjutab, (91)
- 256.Ölünk magasztos eszmények és becses emberi javak védelmében, ölünk, hogy **megőrizzük** az emberi együttélés rendjét. (75)
Me tapame õilsate aadete ja väärtuslike inimhüvede kaitseks, tapame, et **kaitsta** inimliku ühiselu korda. (91)
- 257.Ott is betartunk lovagias és gyakorlati rendszabályokat, kíméljük a vadat, amennyire ezt a helyzet azon a vidéken **megköveteli**, de a vadászat még áldozat, torz és szertartásos maradéka egy nagyon régi, az emberrel egyidős vallásos cselekedetnek. (75)
Sealgi peame kinni rüütellikest ja praktilistest korrareeglitist, säästame loomi, niipalju kui olukord selles kandis **nõuab**, aga jaht on veel ohver, ühe väga vana, inimsooga ühevanuse usulise tegevuse moonutatud ja rituaalne jäänus. (91-92)
- 258.De a szertartások bizonyos sápadt vonatkozásban **megmaradtak**. (76)
Aga rituaalid **on** teatud kahvatul kujul **alles** **jäänud**. (92)
- 259.S aztán **megáll** a kocsí az erdő mentén, leszállsz, kutyád és vadászod csendesen kísérek. (76)
Ja siis **peetakse** metsa veeres **kinni**, sa astud maha, su koer ja su jääger saadavad sind vaikselt. (92-93)
- 260.Az állat **megáll** (a), nem lát, nem szagol semmit, mert szemközt jár a szél, s mégis tudja, hogy közelben a végzet; fejét emeli, gyöngéd nyakát fordítja, teste **megfeszül** (b), abban a csodálatos kötöttségben áll eléd néhány pillanatra, mozdulatlanul, ahogy csak a végzet előtt **hőköl meg** (c) az ember, tehetetlenül, mert tudja, hogy a végzet nem véletlen és nem baleset, hanem kiszámíthatatlan és nehezen érthető összefüggések egyik természetes következtése. (77)
Loom **jääb seisma** (a), ta ei näe ega haista midagi, sest tuul on vastu, ja ometi teab, et löpp on lähedal; ta tõstab pea, pöörab nõtket kaela, tema keha **tõmbub pingule** (b), ta seisab sinu ees selles imelises seotuses mõne hetke, liikumatult, nagu inimene ainult saatuse ees **kohkub** (c), abitud, sest ta teab, et saatuse ei ole juhus ega õnnetus, vaid ettearvamatu ja raskesti mõistetavate seoste üks loomulik tagajärg. (93)
- 261.Te is **meghökölsz**, a sűrűben, te is kötve vagy e pillanathoz, te, a vadász. (77)
Sinagi **kohkud**, tihnikus, sinagi oled seotud selle hetke külge, sina, jahimees. (93)
- 262.Ezt érezted te, talán először életedben, a leshelyen, az erdőben, mikor fölemelted fegyvered és **megcéloztál** (a) engem, hogy **megöljél** (b). (77)
Seda tundsíd sina, võib-olla esimest korda elus, varitsuskohas, metsas, kui sa tõstsid relva ja **sihtsíd** (a), et mind **tappa** (b). (93)
- 263.Ez a pillanat, mikor az éjszakának még nincsen tökéletesen vége, az erdőben még történik valami, a nagy vadászat és készenlét, ami az éjszakai állatok életét kitölti, még nem lankadt el, a vadmacska még lesben áll, a medve utolsót fal a dögből, a szerelmes szarvas még visszaemlékezik a holdfényes éjszaka szendvedélyes pillanataira, **megáll** a tisztás közepén, ahol a szerelem párbaja lezajlott, gőgös és csapzott, tusától sebes fejét emeli, s körülnéz, mint aki örökké emlékezik, izgalomtól véraláfutásos, komoly és szomorú állatszemekkel a szenvedélyre. (78)
See on silmapilk, mil õõ ei ole veel täiesti mõõdas, metsas juhtub veel midagi, suur jaht ja valmisolek, mis täidab õõloomade elu, ei ole veel vaibunud, metskass varitseb veel, karu hammustab raibe küljest viimase suutäie, armunud põder meenutab veel kuuvalge õõ kirglikke hetki, **peatub** keset lagendikku, kus oli toimunud armuueell, tõstab uhke ja pulstunud, võitluses haavata saanud pea ja vaatab ringi nagu igavesti kirge meelde tuletades, pingest verevaeste, tõsiste ja kurbade loomasilmadega. (95)
- 264.S vannak pillanatok, mikor már nincsen éjszaka és még nincsen nappal az emberi szívben, mikor a fenevadak előmásznak a lélek odvas rejtekeiből, mikor **megmozdul** szívünkben és mozdulattá alakul

- át kezünkben egy indulat, melyet hasztalan neveltünk és szelídítettünk éveken át, néha nagyon hosszú időn át... (78-79)
 Ja on hetki, mil enam ei ole ööd ja veel ei ole päeva inimsüdames, kui metsalised hiilivad välja hinge õõnsatest peidikutset, kui meie südames **liigutab** end ja muutub liigutuseks kirg, mida me oleme aastaid asjata kasvatanud ja taltsutanud, vahel väga kaua... (95)
265. És minden hiába volt, reménytelenül tagadtuk önmagunk előtt ennek az indulatnak igazi értelmét: az indulat valóságos tartalma erősebb volt, mint szándékaink, **nem olvadt meg**, tömör maradt. (79)
 Ja kõik on olnud asjata, lootusetult tõrjume selle kire tõelist mõtet: kire tõeline sisu on olnud tugevam kui meie kavatsused, see **pole sulanud**, vaid on jäänud tihkeks. (95)
266. Volt időm, **iparkodtam** ezt az érzést **megeríteni**. (79)
 Mul oli aega, **püüdsin** seda tunnet **mõista**. (96)
267. Gyűlöltél már gyermekkorunkban, az első pillanatban, mikor **megismertelek**, abban a különös házban, ahol a számunkra ismerős világ kiválasztott példányait nemesítették és idomították, gyűlöltél, mert volt bennem valami, ami hiányzott belőled. (79)
 Sa vihkasid mind juba lapsepõlves, esimesel silmapilgul, kui me **tuttavaks saime**, selles ilmlikus majas, kus meile tundud maailma valitud isendid vääristati ja välja õpetati, sa vihkasid mind, sest minus oli midagi sellist, mis sinu puudus. (96)
268. De te nem bírtad mindezt elviselni – mondja csöndesen és megállapító hangon. (80)
 „(...)Aga sina ei suutnud seda kõike välja kannatada”, ütleb ta vaikselt nentides. (97)
269. Gyermekek voltunk és barátok voltunk: nagy ajándék ez, **köszönjük meg** a sorsnak, hogy részünk volt benne. (80)
 Me olime lapsed ja me olime sõbrad: see on suur kingitus, **oleme** saatusele **tänulikud**, et sellest osa saime. (97)
270. De aztán kialakult jellemed, s nem bírtad elviselni, hogy hiányzik belőled valami, amit nekem **megadott** származás, nevelés, valamilyen isteni adottság... (80)
 Aga siis kujunes välja sinu iseloom ja sa ei suutnud välja kannatada, et sinus puudub midagi, mille minule **on andnud** päritolu, kasvatus, mingi jumalik etteantus... (97)
271. Te **megvetted** (a) ezt a bizalmat és barátságot, mely felém sugározott a világból, **megvetted** (b), s ugyanakkor halálosan féltékeny voltál. (81)
 Sina **panid pahaks** (a) seda usaldust ja sõprust, mis maailmast minu poole kiirgas, **panid pahaks** (b) ja samal ajal olid surmikult armukade. (98)
272. A világ csak azoknak **bocsát meg** ideig-óráig, akik szívükben szerények és alázatosak... (82)
 Maailm **andestab** natukeseks ajaks ainult neile, kes on südames tagasihoidlikud ja alandlikud... (99)
273. De férfiak között a barátság mélyebb értelme éppen az önzetlenség, az, hogy nem akarunk a másiktól áldozatot, sem gyöngédséget, nem akarunk semmit, csak **megtartani** egy szótlan szövetség egyességeit. (82)
 Aga meeste vahel on sõpruse sügavam mõte just omakasupüüdmatus, see, et me ei taha teistelt ohvrit ega peenetundelisust, me ei taha midagi, tahame ainult ühe sõnatu liidu kokkulepetest **kinni pidada**. (99)
274. Belenyugodtam, hogy **nem mutatsz meg** (a) magadból mindent, tiszteltem értelmet, azt a különös, keserű fölényt, mely lényedből sugárzott, elhittem, hogy te is **megbocsátsz** (b) nekem, mint a világ, mert van bennem egyfajta képesség, könnyen és derűsen közeledni az emberekhez, kedveltnek lenni ott, ahol téged csak **megtűrnek** (c) – **megbocsátod** (d), hogy tudok tegeződni a világgal. (82)
 Leppisin sellega, et sa **ei näita** (a) mulle endast kõike, austasin sinu arusaamu, seda kummalist kibedat ülbust, mida su olemus kiirgas, uskusin, et ka sina **annad** mulle **andeks** (b) nagu maailm,

- sest minus on mingisugune võime läheneda inimestele kergelt ja rõõmsalt, olla soositud seal, kus sind ainult **välja kannatatakse** (c) – **annad** mulle **andeks** (d), et ma oskan maailmaga sina peal olla. (99)
275. Mikor egy ember **meg akar ölni** (a) egy másik embert, természetesen sok minden történik előbb, s nemcsak az történik, hogy **megölti** (b) és aztán felemeli fegyverét. (82)
Kui inimene **tahab** teise inimese **ära tappa** (a), juhtub loomulikult enne seda palju igasuguseid asju, mitte inult see, et ta **laeb** (b) püssi ja paneb siis palge. (100)
276. Előbb történik az is, amiről beszéltem, az, hogy **nem tudtál megbocsátani** nekem, ... (82-83)
Enne juhtus ka see, millest ma rääkisin, see, et sa **ei suutnud** mulle **andeks anda**, ... (100)
277. Mert egy ember nem föltétlenül abban a pillanatban a legbűnösebb, mikor felemeli a fegyvert, hogy **megöljön** valakit. (83)
Sest inimene ei ole kõige patusem tingimata sellel silmapilgul, kui ta tõstab relva, et kedagi **tappa**. (100)
278. **Értsd meg**, ha nem tudnád. (83)
Saa sellest **aru**, kui sa ehk ei tea. (101)
279. **S meg kell ismerned** most ennek a szónak teljes felelősségét. (83)
Ja sa **pead** endale praegu **tunnistama** selle sõna täit vastutusrikkust. (101)
280. **S az önemésztő szendvedély sem tudja azt az emberi örömet nyújtani, amit egy szótlan és tapintatos barátság ad azoknak, akiket megérint erejével.** (83)
Isegi ennatseediv kannatus ei suuda pakkuda seda inimlikku rõõmu, mida annab üks sõnatu ja käegakatsutav sõprus nendele, keda ta oma jõuga **puudutab**. (101)
281. **S ha nem vagyunk barátok, én nem megyek el másnap a lakásodra, ahová soha nem hívtál, ahol a titkot őrizted, a gonosz és érthetetlen titkot, mely megfertőzte barátságunkat.** (83)
Ja kui me ei ole sõbrad, ei lähe ma järgmine päev sinu korterisse, kuhu sa pole mind kunagi kutsunud, kus sa oled hoidnud saladust, kurja ning arusaamatut saladust, mis **on** meie sõpruse **ära mürgitanud**. (101)
282. **S ha nem vagy barátom, te nem menekülsz másnap ebből a városból, közelemből, a tett színhelyéről, mint a gyilkosok és gonosztevők, hanem itt maradsz, megcsalsz, elárulsz, s ez talán fáj, talán sérti hiúságom és önérzetem, de mindez nem olyan rossz, mint amit tettél, mert barátom voltál.** (84)
Ja kui sa ei ole mu sõber, ei põgene sa järgmine päev siit linnast, minu lähedalt, sündmuskohalt nagu mõrtsukas või kurjategija, vaid jääd siia, **petad** mind, reedad mind, ja vahest teeb see haiget, vahest solvab minu edevust ja enesetunnet, aga kõik see ei oleks nii paha kui see, mida sa tegid, sest sa olid mu sõber. (101)
283. **S most meg kell mondanom** (a) neked, amit nagyon lassan **tudtam meg** (b), nem hittem el, tagadtam önmagam előtt, **meg kell mondanom** (c) neked ezt a félelmes meglepetést és felfedezést: mi most is, még mindig barátok vagyunk. (84)
Ja nüüd **pean** ma sulle **ütleva** (a), mida ma alles ajapikku **teada sain** (b), mida ma ei uskunud, enesele ei tunnistanud, ma **pean** sulle **ütleva** (c) selle hirmsa üllatuse ja avastuse: me oleme ka praegu sõbrad, ikka veel. (101)
284. Te **megöltél** bennem valamit, tönkrettedd életemet, s még mindig barátod vagyok. (84)
Sina **oled** minus midagi **ära tapnud**, minu elu ära rikkunud, ja oled ikka veel minu sõber. (102)
285. **S én megölök** benned ma este valamit, s aztán visszaengedlek Londonba vagy a trópusba, vagy a pokolba, s mindig barátom maradsz. (84)
Ja mina **tapan** täna õhtul sinus midagi **ära** ja lasen sul siis tagasi Londonisse või troopikasse või põrgusse minna ja sa jääd ikka minu sõbraks. (102)

- 286.S erősebb volt, mint a szendvedély, mely a férfiakat és nőket reménytelen indulattal egymás felé hajtja, a barátságot nem érthette csalódás, mert nem akart a másiktól semmit, a barátot **meg lehetett ölni** (a), de a barátságot, mely gyermekkorban szövődött két ember között, talán még a halál **sem öli meg** (b): emléke tovább él az emberek öntudatában, mint egy néma hőstett emléke. (84)
 Ja see oli tugevam kui kirg, mis mehi ja naisi lootusetus innus üksteise poole ajab, sõprust ei saanud tabada pettumus, sest see ei tahtnud teise käest midagi, sõbra **võis tappa** (a), aga sõprust, lapsepõlves kahe inimese vahele põimunud sõprust, **ei tapa** (b) ehk isegi surm: selle mälestus elab inimese eneseteadvuses edasi nagu tumma kangelasteo mälestus. (102)
- 287.S a pillanatban, mikor a fegyvert felemeltem, hogy **megöljél**, ez a barátság talán elevenebb volt közöttünk, mint bármikor elébb, az ifjúság huszonnégy esztendejében. (84)
 Ja sellel silmapilgul, kui sa tõstsid relva, et mind **tappa**, oli see sõprus meie vahle võib-olla elavam kui iial varem, kahekümne kahel noorusaastal. (102)
- 288.Elõtted mentem, és **megálltam**, mert messze, háromszáz lépéssel arrább szarvas lépett ki a fenyők közül. (85)
 Ma kõndisin sinu ees ja **jäin seisma**, sest kaugel, kolmesaja sammuga kaugusel astus kuuskede vahelt välja põder. (102)
- 289.Már világosodott, olyan óvatosan, mintha a nap fénycsápjáival tapogatná zsákmányát, a világot, s a vad **megállt** a csapás szélén, fejt emelte, a sűrűbe nézett, mert érezte a veszélyt. (85)
 Juba hakkas valgeks minema, nii ettevaatlikult, nagu kombiks päev valgustundlatega oma saaki, maailma, ja loom **jäi** raja äärde **seisma**, tõstis pea ja vaatas tihnikusse, sest tundis ohtu. (102)
- 290.Láttam a vadat, és **megálltam**, s te is láttad és tíz lépéssel mögöttem áltál. (85)
 Ma nägin looma ja **jäin seisma**, ja sina nägid ka ja seisid minust kümme sammuga tagapool. (103)
- 291.Mikor a sors valamilyen formában közvetlenül személyiségünkhöz fordul, mintegy néven **szólít meg** (a), a szorongás és a félelem alján mindig sugárzik egyfajta vonzás, mert az ember nemcsak élni akar, mindenáron, nem, az ember teljesen **meg akarja ismerni** (b) és el akarja fogadni sorsát, mindenáron, még a veszély és pusztulás árán is. (85)
 Kui saatus pöördub mingis vormis vahetult meie isiku poole, otsekui **kutsuks** (a) meid nimepidi, kiirgub hirmu ja ahastuse alt alati mingit tõmmet, sest inimene ei taha mitte ainult elada, iga hinna eest, ei, inimene **tahab** oma saatust täielikult **tundma õppida** (b) ja vastu võtta, iga hinna eesti, isegi ohu ja hävingu hinna eest. (103)
- 292.S így éreztél te is, néhány lépéssel mögöttem, mikor – éppen olyan igézetben, mint a vad és én, akik előtted állottunk, lőtávolságban – felhúztad a puska ravaszát, azzal a halk és hideg kattanással, ahogy csak a nagyon nemes fém tud hangot adni, mikor végzetes és emberi feladatra használsz, például a tör, mikor érintkezik egy másik törrel, vagy a nemes angol fegyver, mikor felhúzzák ravaszát, hogy **megöljenek** valakit. (86)
 Ja seda tundsidi ka sina minust mõni samm tagapool, kui sa – samasuguses lummuses nagu loom ja mina, kes me sinu ees seisime, laskekauguses – tõmbasid püssikuke vinna, selle tasase ja külma klõpsakuga, millist häält ainult väga suursugune metall suudab teha, kui teda kasutatakse saatuslikuks, mehiseks ülesandeks, näiteks pistoda, kui ta teise pistodaga kokku puutub, või suursugune inglise relv, kui tal kukk vinna tõmmatakse, et kedagi **tappa**. (103-104)
- 293.Mindössze az, hogy **megéreztem** mozdulataidat, pontosabban érzékelttem azokban a másodpercekben mindent, mintha láttam volna, amit csinálsz. (86)
 Kokkuvõttes see, et ma **tundsin** su liigutusi, täpsemalt, ma aistsin nendel sekunditel kõike, otsekui oleksin näinud, mida sa teed. (104)
- 294.**Megéreztem**, hogy felemeled a fegyvert, válladhoz illesztetted és célzol. (86)
Tundsin, et sa tõstad püssi, sead selle õlale ja sihid. (104)

295. **Megéreztem**, hogy lehunyod fél szemed, s a puska csöve most lassú szögben fordul. (86)
Tundsín, et sa pigistad ühe silma kinni ja püssiraud pöördub aeglase nurga all. (104)
296. **Megéreztem**, hogy a kezed reszket. (86)
Tundsín, et su käed värisevad. (104)
297. S olyan pontosan, ahogy csak a vadász **tud megítélni** (a) egy helyzetet az erdőben, tudtam azt is, hogy ebből az állásból nem célozhatsz a szarvasra: **értsd meg** (b), abban a pillanatban ennek a helyzetnek vadászati jellege csaknem bensőségesebben érdekelt, mint emberi jellege. (86)
 Ja nii täpselt, nagu ainult kütt **oskab** metsas situatsiooni **hinnata** (a), teadsin ka seda, et sellest positsioonist ei saa sa põtra sihtida: **saad aru** (b), sellel silmapilgul pakkus selle situatsiooni jahinduslik külg mule peaaegu sügavamat huvi kui inimlik külg. (104)
298. De tudtam azt is, hogy nincs módom mozdulni, mert sorsom e pillanatban már nem függ elhatározásaimtól: valami **megérett**, valaminek be kell következni, annak rendje és módja szerint. (87)
 Aga ma teadsin ka seda, et minust ei ole liikujat, sest minu saatus ei ole sellel hetkel enam minu teha: miski **oli küpseks saanud**, miski pidi järgnema, nagu kord ja kohus. (105)
299. Így álltam, s vártam a lövést, vártam, hogy lenyomjad a ravaszt, s **megöljön** egy golyó a barátom fegyveréből. (87)
 Nii ma seisin ja ootasin lasku, ootasin, et sa vajutaksid päästikule ja et mind **tapaks** kuul sõbra relvast. (105)
300. Leengedted a fegyvert, nagyon óvatosan, mintha a levegő súrlódása is elárulná szándékaidat, mert a pillanat elmúlt, a szarvas eltűnt a sűrűben – látod, érdekes az, hogy még mindig **megölhettél volna** (a), hiszen nem volt szemtanú a jelenetre, s nincs ember és bíró, aki elítélhet, a világ részvéte ölelt volna körül, ha **megteszed** (b), mert mi voltunk a legendás barátok, Castor és Pollux, huszonnégy éve bajtársak jóban és rosszban, mi voltunk a barátság testet öltött eszményei, s ha **megölsz** (c), felédd nyújtanak minden résztvevő kezét, veled gyászolnak, mert nincs tragikusabb lény a világ szemében, mint az ember, aki valamilyen görög sorsparancs végzetes akaratából véletlenül **megölte** (d) barátját... (87)
 Sa lasid püssi alla, hästi ettevaatlikult, otseku ei oleks isegi õhu hõõrdumine reetnud su kavatsused, sest õige hetk oli möödas, põder oli padrikusse kadunud – näed, huvitav, et sa **oleksid** ikka veel **võinud** mind **tappa** (a), sest tunnistajaid ei olnud ja pole olemas meest ega kohtunikku, kes suudaks sind süüdi mõista, sind oleks ümbritsenud maailma kaastunne, **veame kihla** (b), sest me olime olnud legendaarsed sõbrad, Castor ja Pollux, kakskümmend kaks aastat võitluskaaslased headel ja kurjadel päevadel, me olime sõpruse kehastunud ideaalid, ja kui sa mind **tapad** (c), sirutatakse sinu poole kõik kaastundlikud käed, jagatakse su leina, sest maailma silmis ei ole traagilisemat olendit kui mees, kes **on** mingi kreeka oraakli saatuslikult tahtel juhtumisi **tapnud** (d) oma sõbra... (105-106)
301. Hol az ember, hol a vádhatóság, hol a pimasz, aki vádat mer emelni, világgá meri kiáltani a hihetlent, hogy te szándékosan **öltél meg** engem? (87)
 Kus on see mees, see prokurör, see jõhkard, kes julgeb esitada süüdistuse, hüüda maailmale uskumatu teate, et sa **oled** mind tahtlikult **tapnud**? (106)
302. Pénzzel nem tartozol nekem, családtag vagy házamban, ki gondolhat arra, hogy te **öltél meg**? (88)
 Sa ei ole mulle raha võlgu, sa oled minu majas perekonnaliige; kes võiks mõelda, et sina **oled** mind **tapnud**? (106)
303. S miért is **öltél volna meg**? (88)
 Ja miks sa **oleksidki pidanud** mind **tapma**? (106)

304. Micsoda embertelen és lehetetlen feltevés, hogy te, a barátok barátja, **megöli** (a) a barátok barátját, engem, akitől mindent **megkaphatott** (b) az életben, amire szüksége volt, emberi és anyagi segítséget, aki úgy tekinthette házamat, mint sajátját, vagyonomat, mint testvérek a közös vagyont, családomat, mint a fogadott gyermek nevelőszülei családját? (88)
Milline ebainimlik ja võimatu oletus, et sina, sõrade sõber, **tapad** (a) oma sõprade sõbra, minu, kellelt sa **oleksid võinud saada** (b) kõik, mida sul elus vaja läks, inimlikku ja materiaalist abi, sina, kes sa oleksid võinud minu maja vaadata nagu enda oma, minu varandust nagu vendade ühist varandust, minu perekonda nagu kasulaps kasuvanemate perekonda? (106)
305. S te mégsem **húztad meg** a golyós fegyver ravaszát. (88)
Ja ometi **ei vajutanud** sa päästikule. (106)
306. Talán csak annyi, hogy a szarvas **megérezte** a veszélyt és elszökött helyéről, s az emberi természet olyan, hogy mindig szüksége van tárgyi ürügyre egy rendkívüli cselekedet pillanatában. (88)
Vahest ainult niipalju, et põder **oli** ohust **haisu ninna saanud** ja plehku pannud, ja inimloomus on juba kord selline, et tal on erakordne teo hetkel ikka vaja mingit objektiivset ettekäänet. (106-107)
307. Pillanatkokról volt szó, ki tud itt még osztani, szétválasztani és **megítélni**? (88)
See oli sekundite mäng, kes oskab siin veel asjaolusid jaotada ja lahti harutada ja **kohut mõista**? (107)
308. A tény, hogy **meg akartál ölni** (a), s aztán, mikor a világ egyik váratlan jelensége **megzavarta** (b) a pillanatot, reszketni kezdett a kezed, és **nem öltél meg** (c). (88)
Fakt, et sa **tahtsid** mind **tappa** (a), ja siis, kui üks ootamatu välissündmus seda **segas** (b), hakkasid su käed värisema ja sa **ei tapnud** (c) mind. (107)
309. Talán, ha abban a pillanatban arcodba nézek, **megtudok** mindent. (88)
Võib-olla, kui ma oleksin sulle sellel s ilmapilgul otsa vaadanud, **saanuksin** kõik **teada**. (107)
310. Van egyfajta szégyenérzet, mely mindennél kínosabb, amit az ember **megélhet** az életben, a szégyenérzet, melyet az áldozat érez, mikor gyilkosának arcába kénytelen pillantani. (88-89)
On teatud häbitunne, mis on piinavam kui kõik muu, mida inimene **võib** elus **kogeda**, häbitunne, mida tunneb ohver, kui ta on sunnitud oma mõrtsukale otsa vaatama. (107)
311. Te is **megindultál**, gépiesen. (89)
Sina **hakkasid** ka **minema**, masinlikult. (107)
312. Mintha azt mondtad volna ezzel a hallgatással: „Igen, elmulasztottam, hogy **megöljelek**.” (89)
Otskui oleksid selle vaikumisega ütelnud: „Jah, ma jään sinu tapmisega hiljaks.” (107)
313. Ott várt már a vadász, kutyáink, a völgyben pufogtak a puskák, a vadászat **megkezdődött**. (89)
Seal ootasid meid juba jääger ja meie koerad, orus paukusid püssid, jaht **oli alanud**. (107)
314. Akkor felnézett – emlékszel a szemére? úgy tudott felnézni, mint mikor nappal lesz, teljes világítással –, s talán a gyertyafény okozta, de **megijedtem** arca fehérségétől. (90)
Siis vaatas ta üles – mäletad tema silmi? ta oskas niimoodi üles vaadata, otskui oleks saabunud päev, täia valgusega –, ja võib-olla oli see tingitud küünaldest, aga ma **ehmatasin**, nähes, kui valge on tema nägu. (108)
315. Hosszan nézett, szótlánul kerekre nyitott szemekkel, s ez a pillanat majdnem olyan hosszú volt s egészen olyan beszédes, mint a másik délelőtt, az erdőben, mikor mozdulatlanul álltam és vártam, hogy történjen valami: **megszólalj** (a) vagy **meghúzzad** (b) a fegyver ravaszát. (90)
Ta vaatas pikal pilgul, sõnatult, silmad pärani, ja see viiv oli peaaegu niisama pikk ja just niisama kõnekas nagu üks teine enne lõunat, metsas, kui ma olin liikumatult seisnud ja oodanud, et midagi juhtuks: et sa mind **kõnetaksid** (a) või päästikule **vajutaksid** (b). (109)

316. Arcomba nézett, olyan figyelmesen, olyan kutatóan, mintha az életnél is fontosabb lenne, hogy **megtudja**, mit gondolok e pillanatban, gondolok-e egyáltalán valamit, tudok-e valamit? (90)
Ta vaatas mulle otsa, nii tähelepanelikult, nii uurivalt, nagu oleks talle isegi elust tähtsam **teada saada**, mida ma sellel silmapilgul mõtlen, kas ma üldse midagi mõtlen, kas ma midagi tean? (109)
317. Mindig ez a legfontosabb, a zsákmánynál és az eredménynél is fontosabb: **megtudni**, mit gondol rólunk az áldozat, vagy az, akit áldozatnak kiszemeltünk? (90)
See on ikka kõige tähtsam, isegi saagist ja tulemusest tähtsam: mida mõtleb meist ohver või see, keda me ohvriks peame? (109)
318. S csakugyan, akkor délelőtt és délután, ezen a különös vadászaton, mikor kissé én voltam a vad, elszántam magam, hogy akármit hoz is az élet, örökké hallgatni fogok e hajnali pillanatokról, soha nem szólok a két embernek, Krisztinának és a dajkának, kik bizalmasaim, arról, amit e hajlalon az erdőben **meg kellett tudnom**. (90)
Ja tõepoolest, tolel hommikupoolikul ja õhtupoolikul, sellel imelikul jahil, kui ma ise olin natuke jahiloom, otsustasin, et ükskõik, mida elu ka ei tooks, ma vaikin igavesti nendest koidikuhetkedest, mitte kunagi ei räägi ma neile kahele inimesele, keda ma usaldan, Krisztinale ja ammele, sellest, mida ma sellel koidikul metsas **olin pidanud teada saama**. (109)
319. Az ember, aki hozzám tartozik, **megörült**: ezt hajtogattam, makacson, csaknem kétségbeesetten, egész délelőtt és délután, s ezzel a szemmel fogadtalak este, mikor beléptél hozzánk. (90)
Mees, kes minuga kokku kuulub, **on hulluks läinud**: seda ma korrutasin põikpäiselt, peaaegu meelegeitlikult, terve hommikupooliku ja õhtupooliku, ja selle pilguga võtsin sind õhtul vastu, kui sa meile sisse astusid. (109)
320. Valahogy a teremtmény rangját **akartam megmenteni** ezzel a feltevésével, a teremtmény rangját általában és személyesen, mert ha épelméjű vagy, s okod volt arra – mindegy, milyen okod –, hogy fegyvert emeljél reám, akkor mind elvesztettük emberi rangukat, akik e házban élünk, Krisztina is, én is. (90-91)
Tahtsin selle oletusega kuidagimoodi **päästa** loodud olendi väarikust, loodud olendi väarikust üldiselt ja isiklikult, sest kui sa oled terve aruga ja sul on olnud põhjus – ükskõik, missugune põhjus – minu vastu relv tõsta, kes me siin majas elasime, nii Krisztina kui ka mina. (109)
321. Mintha **megérzett volna** valamit a titokból, mely kettőnket összekötözött e hajnal óta. (91)
Otskui **oleks ta tunda saanud** midagi sellest saladusest, mis meid kahte oli sellest koidikust saadik sidunud. (110)
322. Asszonyok **megérzik** az ilyesmit, így gondoltam. (91)
Naised **tunnevad** selliseid asju, mõtlesin. (110)
323. Aztán **megérkeztél** te, esti ruhában, s vacsorához ültünk. (91)
Siis **saabusid** sina, õhtuülikonnas, ja me istusime lauda. (110)
324. **Megkérded** Krisztinát, mit olvasott este, mikor beléptél hozzánk, a társalgóba? (91)
Sa **küsid** Krisztinalt, mida ta õhtul luges, kui sa meie salongi sisse astusid. (110)
325. Az olvasmányról hosszan beszéltek; **megkérded** (a) Krisztinától a könyv címét, faggatod, milyen hatással volt reá az olvasmány, tudni akarod, milyen az élet a trópusokon, úgy viselkedsz, mint akit nagyon érdekel ez a téma, melyről nem tudsz semmit – s én csak később **tudom meg** (b), a városi könyvkereskedőtől, hogy ezt a könyvet s másokat is, melyek e tárgykörre vonatkoznak, te hoztad s te adtad kölcsön néhány nap előtt Krisztinának. (91)
Te kõnelete loetust kaua; sa **küsid** (a) Krisztinalt raamatu pealkirja, pärid, mis mulje see talle jättis, tahad teada, kuidas troopikas elatakse, käitüd nii, nagu huvitaks sind väga see teema, millest sa midagti ei tea – ja mina **saan** alles hiljem **teada** (b), linna raamatukaupmehe käest, et selle raamatu ja

- kõik teisedki, mis seda temaatikat puudutavad, oled tuua lasknud sina ja sina oled selle mõni päev tagasi Krisztinale laenanud. (110)
326. Később, mikor már tudom, hogy **megcsaltok** ezen az estén, visszagondolok a jelenetre, hallok az elhangzott szavakat, s őszinte elismeréssel fedezem föl, milyen tökéletesen színészkedtek mindketten. (91)
Hiljem, kui ma juba tean, et te mind sellel õhtul **petsite**, mõtlen ma selle stseeni peale tegasi, kuulen kõlanud sõnu ja avastan siira lugupidamisega kui täiuslikult te mõlemad näitlesite. (110-111)
327. **Meglep**, hogy Krisztina ilyesféle könyvet olvas. (92)
Mind **üllatab**, et Krisztina loeb sellist raamatut. (112)
328. Amíg könyvet kezemben tartom, éjfél után, egyedül a szobában, mikor a két ember, kikhez apám után közöm volt életemben, elment tőlem, egyszerre **megértem**, hogy ez a könyv is jeladás. (93)
Kui ma raamatut käes hoian, pärast südaõöd üksinda toas olles, kui kaks inimest, kellega mul pärast isa elus asja on olnud, olid minu juurest ära läinud, **taipan** järsku, et ka see raamat on märguanne. (112)
329. S **megértek** (a), homályosan, valami mást is: a dolgok ezen a napon végre szólani kezdettek hozzám, valami történt, az élet **megszólalt** (b). (93)
Ja **taipan** (a) uduselt ka midagi muud: asjad olid sellel päeval hakanud minuga viimaks kõnelema, midagi oli juhtunud, elu **oli** mind **kõnetanud** (b). (112)
330. Mert az élet különös jelbeszéde mindennel szól hozzánk ilyen napokon, minden figyelmeztet, minden jel és ábra, csak **meg kell érteni**. (93)
Sest elu kummaline mõistukõne kõnetab meid taolistel päevadel kõigega, kõik äratav tähelepanu, iga märk ja kujund, **tuleb** ainult **aru saada**. (112)
331. A dolgok egy napon **megérnek** és válaszolnak. (93)
Asjad **saavad** ükspäev **küpseks** ja vastavad. (112)
332. S egyszerre **megértem**, hogy ez a könyv is jel és válasz. (93)
Ja järsku **taipan**, et ka see raamat on märk ja vastus. (112)
333. Egész nap iparkodtam nyugodt, mesterségesen fegyelmeztet maradni, s ez sikerült is; Krisztina **nem tudhatott meg** semmit, mikor reám nézett, sápadtan, azzal a különös, kérdő pillantással. (93)
Päev läbi olin püüdnud jääda rahulikuks, teeseldult vaoshoituks, ja see oli ka korda läinud; Krisztina **ei võinud** midagi **teada saada**, kui ta mulle otsa vaatas, kahvatult, selle kummalise, küsiva pilguga. (113)
334. **Nem tudhatta meg**, nem olvashatta le arcomról, mi történt a vadászaton... (93)
Ta **ei võinud teada saada**, ei võinud mu näost välja lugeda, mis jahil oli juhtunud... (113)
335. S az igazság annyi, hogy barátom **meg akart ölni** ezen a hajnalon. (93)
Ja tõde on see, et sõber **tahtis** mind sellel koidikul **tappa**. (113)
336. Mondom, reménykedem, hogy **megörültél**. (94)
Ma ütlen: lootsin, et sa **oled hulluks läinud**. (113-114)
337. Okod van arra, hogy gyűlölj és **megölj** engem. (94)
Sul on põhjus mind vihata ja **tappa**. (114)
338. A természetes és egyszerű magyarázat, hogy **megejtett** egy hirtelen szendvedély, rajongás és vágyódás Krisztina iránt, a téboly egy neme – de ez a feltevés oly valószínűtlen, annyira nincs nyoma, előjele hármunk életében, hogy el kell utasítanom. (94)

- Lihtne ja loomulik seletus on, et sind **tabas** ootamatu kirg, igatsus ning iha Krisztina järele, üks meelehaiguse liik – aga see oletus oli ebatõenäoline, sest sellest polnud mingit jälge ega ennet meie kolme elus, nii ei ma pidin selle tagasi lükkama. (114)
339. Esztelen föltevés, hogy te és Krisztina... s csaknem **megkönnyebbülök**, mikor szembenézek e föltevessel. (94)
Arutu oletus, et sina ja Krisztina ... ja mul **hakkab** peaaegu **kergem**, kui ma sellele oletusele otsa vaatan. (114)
340. A gyanú nem tud beférközni idegrendszerembe, nyugodt vagyok, ha Krisztinára gondolok, akit úgy **találtam meg** a világban, mint gyűjtő élete és gyűjteménye ritka és tökéletes darabját, a remekművet, melynek meglelése, fölfedezése életének egyetlen célja és értelme volt. (95)
Kahtlus ei suuda mahtuda minu närvisüsteemi, ma olen rahulik, kui mõtlen Krisztinale, kelle ma **olen** maailmast **leidnud** nagu kollektsionäär oma elu ja kollektsiooni haruldase ning täiusliku eksemplari, mille leidmine ja avastamine oli tema elu ainuke siht ja mõte. (115)
341. A sárga bársonyba kötött naplófüzet, melyet házasságunk első napjaiban adtam neki, mindent elmond, mert **megállapodtunk**, hogy az érzésekről, vágyakról, az emberi lélek hulladékanyagáról, amiről nem tud az ember élő beszéddel szólni, mert röstelli, vagy mellékesnek véli kimondani e szavakat: ... (95)
Kollasesse sametisse köidetud päevik, mille ma andsin talle abielu esimestel päevadel, ütleb kõik ära, sest me **otsustasime**, et ta annab mulle ja enesele aru ka tunnetest ja mõtetest, tunnetest ja igatsusest, inimhinge jääkainetest, millest inimene ei suuda häälega rääkida, kuna ta häbeneb või peab neid sõnu ütlemise jaoks liiga tähtsusetuks: ... (115)
342. Igaz, gondolom, egy ideje elfeledkeztünk e titkos játékról... s felállok, elindulok a sötét házban, Krisztina nappali szobájába megyek, felnyitom az íróasztal fiókját, és **megkeresem** a sárga bársonyba kötött naplót. (95)
Tõsi küll, mõtlen, mõni aeg tagasi oleme selle salamängu unustanud... ja ma tõusen püsti, lähen mööda pimedat maja liikvele, suundun Krisztina elutuppa, teen kirjutuslaua sahtli lahti ja **otsin** kollasesse sametisse köidetud päevikut. (115)
343. Nem akarom zavarni, majd **megkérdem** holnap, nem üzent-e számomra valamit a mi titkos jeladásunkkal, a naplóval? (95)
Ma ei taha teda segada, küll ma homme **küsin**, kas ta pole mulle midagi teada andnud meie salajaste märguannetega, päevikuga. (115-116)
344. Krisztina ötlete volt, ő kérte tőlem, Párizsban a nászutunkon, ő volt az, aki vallani akart – s később, sokkal később, mikor már nincsen Krisztina, **megértem** (a), hogy csak az készül ilyen aggályosan a vallomásra, a végső őszinteségre, aki tudja, hogy egy napon csakugyan lesz valami az életében, amit **meg kell vallani** (b). (95-96)
See oli Krisztina mõte, tema palus seda minult Pariisis pulmareisil, tema oli see, kes pihtida tahtis – ja hiljem, palju hiljem, kui Krisztinat enam ei olnud, **taipasin** (a) ma, et ainult see valmistub nii püüdlilikult pihtimiseks, äärmiseks siiruseks, kes teab, et ühel päeval tuleb tema elus tõepoolest midagi, mida **peab pihtima** (b). (116)
345. Mondom, sokkal később **megértem** (a), hogy aki így menekül az őszinteségbe, fél valamitől, fél attól, hogy egy napon **megtelik** (b) élete valamivel, amit **nem tud megosztani** (c) velem, ami igazi titok, leírhatatlan és kimondhatatlan. (96)
Ma ütlen, palju hiljem **sain aru** (a), et see, kes niimoodi siirusse põgeneb, kardab midagi, kardab, et ühel päeval **täitub** (b) tema elu millegagi, mida ta **ei suuda** minuga **jagada** (c), mis on tõeline saladus, kirjapandamatu ja väljaõeldamatu. (116)
346. Később **megtudom**, hogy nem szerelmes, ebben az időben sem az; csak hálás. (96)
Hiljem **saan teada**, et ta ei ole armunud, isegi mitte sellel ajal; ainult tänulik. (116)

347. A világ enyém, **megtaláltam** a nőt, akinek, minden szavát, testének és lelkének mindem üzenetét tökéletes visszhanggal fogadom, ... (97)
Maailm on minu päralt, ma **olen leidnud** naise, kelle iga sõna, kelle keha ja hinga iga sõnumi võtan ma täiusliku vastukajaga vastu, ... (117)
348. Áldozatot szeretnék hozni a sorsnak, nem bánám, ha kikötőkben a hazulról érkezett posta valamilyen anyagi vagy világi kellemetlenségről is hírt adna, nem bánám, ha **megtudnám**, hogy odahaza leégett a kastély, vagy anyagi veszteség ért, bankárom, aki vagyonom őrzi, rossz hírekről számolna be, vagy valami hasonló... (97)
Soovim tuua saatusele ohvri, ma ei kurdaks, kui kodust saabunud post tooks sadamatesse uudise ka mingist materiaalsest või seltskondlikust ebameeldivusest, ma ei kurdaks, kui **saaksin teada**, et kodus on loss maha põlenud või mind on tabanud materiaalne kaotus, kui pankur, kes minu varandust valvab, teataks halbu uudiseid või midagi sellist... (117-118)
349. Vagy arról ír, hogy látott egy férfit Algerban, a férfi utánajött egy keskeny utcán, **megszólította**, s ő úgy érezte, el tudna menni vele. (97)
Või kirjutab sellest, et nägi Alžiiris üht meest, mees kõndis kitsal tänaval tema kannul ja **kõnetas** teda, ja tema tundis, et ta suudaks temaga kaasa minna. (118)
350. S reánk köszönt az éjszaka, te elmégy tőlünk, de elébb alaposan és részletesen **megvitattál** Krisztinával mindent, ami a trópusra vonatkozik. (98)
Ja meie terviseks joob õõ, sina lähed meie juurest ära, aga enne **oled** Krisztinaga põhjalikult ja üksikasjalikult **läbi vaieldud** kõik, mis puutub troopikasse. (118)
351. Elhatározom, hogy másnap reggel fölkereslek a városban, és **megkérdem**... (98)
Otsustan sind järgmisel päeval linnas üles otsida ja **küside**... (118)
352. **Megkérdezni**, mit?... – mondja halkan, lekicsinylő hangszúllyal, mintha kigúnyolná önmagát. (98)
“**Küside**, aga mida?...” ütleb ta tasa, pahakspaneva rõhuga, otsekui pilkaks iseennast. (119)
353. Arra gondolok, hogy az emberek hasztalanul **ismerik meg** az igazságokat, hiába szereznek tapasztalatokat, nem tudnak változtatni alaptermészetükön. (98)
Pean silmas seda, et asjata **õpivad** inimesed tõdesid **tundma**, asjata hangivad kogemusi, oma põhiloomust ei suuda nad muuta. (119)
354. De a tényeket **megismerni** (a), a valóságot **megközelíteni** (b) szavakkal is lehet, kérdéssel és felelettel: ezért akarok beszélni veled. (98)
Aga fakte **tundma õppida** (a), tõelusele **läheneda** (b) saab ka sõnadega, küsimuste ja vastustega: sellepärast tahan ma sinuga rääkida. (119)
355. Akkor aludtam el ilyen fáradtan a völgyben, a hóban, mikor leértem a döggel a hegyekből; úgy **találtak meg** vadászaim, félig fagyottan, a medve teteme közelében. (99)
Tookord jään orus väsinult lumme magama, kui olin raipega mägedest alla jõudnud; sellisena **leidsid** mind minu jäägrid, pooleldi külmununa karu korjuse lähedalt. (119)
356. Ott állok szobádban, és **megtudom**, hogy elutaztál. (99)
Seisan seal sinu toas ja **saan teada**, et sa oled ära sõitnud. (120)
357. Csak másnap **kapjuk meg** leveledet az ezrednél, a levelet, melyben bejelentetted, hogy lemondasz rangodról és külföldre utazol. (99)
Alles järgmisel päeval **saame** rügemendis **kätte** sinu kirja, milles sa teatud, et loobud oma auastmest ja sõidad välismaale. (120)

358. Abban a pillanatban csak a szökés tényét értem, mert most már bizonyos, hogy **meg akartál ölni**, bizonyos, hogy történt és történik valami, aminek igazi értelmét még nem tudom felfogni, s bizonyos az is, hogy mindehhez nekem személy szerint végzetesen közöm van, mindez velem is történik, nemcsak veled. (99)
Sellel silmapilgul saan ma aru ainult põgenemise faktist, sest nüüd on juba kindel, et sa **olid tahtnud** mind **tappa**, on kindel, et on juhtunud ja juhtub midagi sellist, mille tõelist mõtet ma ei suuda veel mõista, ja kindel on ka see, et see kõik on saatuslikult seotud minu isikuga, see kõik juhtub ka minuga, mitte ainult sinuga. (120)
- 359.– Belép, **megáll** a küszöbön – mondja a tábornok. (99)
“Ta astub sisse, **jääb** lävel **seisma**,” ütleb kindral. (120)
360. „Elszökött” – mondja aztán, s nem vár választ; önmagának mondja ezt, kijelent és **megállapít**. (99-100)
“Põgenes,” ütleb ta siis ega oota vastust: ta ütleb seda iseendale, teatab ja **kinnitab**. (120)
- 361.– Ezt mondta? – kérdi a vendég, s **megmozdul** (a); szoborszerű tartása **megváltozik** (b) e pillanatban, torkát köszörüli. (100)
“Ütles ta nii?” küsib külaline ja **nihutab** (a) end: tema raidkujulik hoiak **on** hetkega **muutunud** (b), ta kõhatab kurgu puhtaks. (121)
362. **Megnézi** (a) a képeket, nyugodtan, érdeklődés nélkül, ahogy az ember **megnézi** (b), búcsúra, azt, amit jól ismer és sokszor látott már. (100)
Ta **vaatab** (a) pilte, rahulikult, huvi tundmata, nagu inimene **vaatab** (b) hüvasti jättes seda, mida ta hästi tunneb ja on juba korduvalt näinud. (121)
363. **Megnézi** a széles, francia heverőt, rövidlátóan, gőgös és hunyorgó pillantással; egy pillanatra félig lehunyja szemét. (100)
Uhkelt silmi pilgutades **vaatab** ta laia prantsuse diivanit; paneb korraks silmad pooleldi kinni. (121)
364. Aztán **megfordul**, s szótlantul, ahogyan érkezett, elmegy a szobából. (100)
Siis **pöördub** ta **ringi** ja läheb sõnalausumata, nagu oli tulnud, toast välja. (121)
365. De nem lehet másképp: csak a részletesből **érthetjük meg** a lényegest, így tapasztaltam, a könyvekben és az életben. (101)
Aga teisiti ei saa: ainult detailsest jutust **saame** olulist **mõista**, olen seda kogenud raamatutest ja elust. (122)
366. Hozzálépek, **megragadom** mellén a zubbonyt, csaknem felemelem a levegőbe e mozdulattal. (101)
Astun tema juurde, **haaran** tal rinnust **kinni**, tõstan ta peaaegu õhku. (122)
367. Tudod, hogy ökleimmel nem volt tanácsos abban az időben **megragadni** valakit vagy valamit; mindent összetörtem, amit nem érintettem kíméletesen... (101)
Sa tead, et minu rusikatega ei olnud tollal mõistlik kedagi või midagi **haarata**; ma lõin kõik puruks, mida ma just õrnalt ei puutunud... (123)
368. Ha nem felel, **megölöm**. (102)
Kui ei vasta, **lõön maha**. (123)
369. De talán akkor is **megölöm**, ha felel, s talán nemcsak őt... az ember nem ismeri ilyen pillanatokban barátait. (102)
Aga äkki **lõön** ka siis **maha**, kui ta vastab, ja äkki mitte ainult teda... mees ei tunne sellistel hetkedel sõpra. (123)
370. A gyertyák hosszú lánggal égnek fejük fölött és füstölögnek; a gyertyabél **megfeketedett**. (102)

- Küünlad põlevad nende pea kohal pika leegiga ja suitsevad; taht **on mustaks tõmbunud**. (124)
371. Csinálja, hívja magához, nem engedi el azt, aminek **meg kell történni**. (102)
Teeb, kutsub ligi, ei lase minema seda, mis **peab juhtuma**. (124)
372. Akkor is **megteszi**, ha rögtön, első pillanattól érzi és tudja, hogy amit tesz, végzetes. (102)
Ta **teeb** seda ka siis, kui ta kohe, esimesest pilgust tunneb ja teab, et see, mis ta teeb, on saatuslik. (124)
373. Így **ismered meg** Krisztina apját s Krisztinát, aki tizenhét éves akkor. (103)
Nõnda **saad sa tuttavaks** Krisztina isaga ja Krisztinaga, kes on siis seitsmeteistkümneaastane. (125)
374. Az anya valahol, Dél-Tirolban, ahová való, s ahol beteg szívét ápolta az utolsó években, egy szanatóriumban, **meghalt** már. (103)
Ta ema **on** kusagil Lõuna-Tirolis, kust ta pärit oli ja kus ta oli viimastel aastatel oma haiget südant ravitsenud, ühes sanatooriumis, juba **surnud**. (125)
375. Később, nászutunk végén elmegyünk Krisztinával erre a fürdőhelyre, **megkeressük** (a) a szanatóriumot, Krisztina látni akarja a szobát, ahol anyja **meghalt** (b). (103)
Hiljem, pulmareisi lõpus, käime nendel tervisevetel Krisztinaga, **otsime** sanatooriumi **üles** (a), Krisztina tahab näha tuba, kus tema ema **on surnud** (b). (125)
376. A Garda-tó virágtól és narancsfától illatos partjain hajtunk végig, Rivában **szállunk meg**, s ebéd után átmegyünk Arcóba. (103)
Sõidame mõõda Garda järve rannikut, kus lõhnavad lilled ja apelsinipuud, **võtame** Rivas **hotellitõa** ja pärast lõunasõõki suundume Arcolesse. (125)
377. A nagy csendben a halványsárga ház, ahol Krisztina anyja az utolsó években élt és **meghalt** (a), oly titokzatos, mintha minden szomorúságot magába zárna, melytől az emberi szívek **megbetegednek** (b), mintha a szívfájdalom Arcóban valamilyen néma cselekedet lenne, a csalódás, az élet érthetetlen baleseteinek következménye. (103)
Sügavas vaikuses on kahvatukollane maja, kus Krisztina ema **oli** viimastel aastatel elanud ja **surnud** (a), nii salapärane, nagu suleks endasse kogu inimkurbuse, millest inimeste südamed **haigeks jäävad** (b), otsekuü südamevalu oleks Arcolas mingi tumm tegu, pettumus, arusaamatute eluõõnnetuste tagajärg. (125)
378. Sok idő és sok magános óra **tanít meg** reá, hogy örökké erről van szó, férfi és nõ, barátok, világi kapcsolatok, minden ezen múlik: ezen a másféléségen, mely két pártra szakítja az emberiséget. (104)
Palju aega ja üksildasi tunde **teevad** mulle **selgeks**, et see on igavene asi, mehe ja naise, sõprade ja seltskondlikud suhted, kõik toimub selle pinnal: selle teistmõõdi oleku pinnal, mis lõhestab inimsoõ kahte leeri. (126)
379. S akkor Arcóban **megéreztem**, hogy az ünnepélynek vége, Krisztina is „másféle”. (104)
Ja siis Arcoles **tundsin**, et pidu on läbi, Krisztina on samuti “teistmõõdi”. (126)
380. És eszembe jutott apám szava, aki nem olvasott könyveket, de a magány és az élet õt is **megtanította** az igazság ismeretére;... (104)
Ja mulle meenusid isa sõnad, kes ei olnud raamatuid lugenud, aga üksildus ja elu **olid** ka teda **õpetanud** tõde tundma;... (126)
381. S Arcóban **megtudtam** még valamit. (104)
Ja Arcoles **sain** ma veel midagi **teada**. (126)

382. Oly ritka ez, mintha a természet erővel és fortéllyal **akadályozná meg** ezt az összhangot – talán, mert a világ teremtéséhez, az élet megújulásához szüksége van a feszültségre, mely az örökké egymást kereső, ellentétes szándékú és ütemű emberek között keletkezik. (104-105)
See on nii haruldane, nagu **takistaks** loodus jõu ja nipiga seda kooskõla – võib-olla sellepärast, et maailma loomiseks ja elu uuenemiseks on vaja pinget, is tekib igavesti üksteist otsivate, vastandlike kavatsuste ja rütmiga inimeste vahel. (126)
383. Igen, Arcóban hallottam apám hangját, s **megértettem**, hogy az ő sorsa megy bennem is tovább, ... (105)
Jah, Arcoles kuulsin ma isa häält ja **sain aru**, et tema saatus läheb minuski edasi, ... (127)
384. S mindent elérhetsz az életben, mindent legyőzhetsz magad körül és a világban, mindent neked adhat az élet, s te mindent elvehetsz az élettől: csak egy ember izlését, hajlamát, életütemét **nem tudod megváltoztatni**, ... (105)
Ja sa võid elus kõike saavutada, kõike võita enda ümber ja maailmas, elu võib sulle kõike anda ja sina võid elult kõike võtta: ainult inimese maitsset, kalduvust ja elurütmi **ei saa sa muuta**, ... (127)
385. Ezt először érzem, Arcóban, mikor Krisztina körüljárja a házat, ahol anyja **meghalt**. (105)
Tunnen seda esimest korda Arcoles, kui Krisztina kõnnib ümber maja, kus tema ema **on surnud**. (127)
386. Hátradől a karosszékbén, fejét tenyerébe hajtja, tehetetlen és belenyugvó mozdulattal, mint aki **megértett** (a) valamit, s azt is **megértette** (b), hogy az emberi jellem törvényei ellen nem tehet semmit, soha. (105)
Ta nõjatub tugitoolis tahapoole, toetab pea käele, abitu ja lepliku liigutusega nagu ikka, kui **oled** millestki **aru saanud** (a) ja **mõistnud** (b) ka seda, et sa ei saa inimloomuse seaduste vastu midagi teha, mitte kunagi. (127)
387. S ő maga is olyan minősíthetetlen és osztályozhatatlan volt, mintha semmiféle fajta és osztály nem zárná teljesen magába, mintha a természet egyszer **megkísérelt volna** alkotni valamilyen önálló, független és szabad lényt, valakit, akinek nincs igazi köze osztályhoz és származáshoz. (105)
Ja ta oli ka ise nii kvalifitseerimatu ja klassifitseerimatu, otsekui mitte mingisugune tõug ja klass ei hõlmaks teda täielikult, otsekui **oleks** loodus ükskord **katsetanud** luua mingit iseseisvat, sõltumatut ja vaba olevust, kedagi, kellel poleks õiget pistmist klassi ja päritoluga. (127-128)
388. **Nem lehetett megsérteni** (a), nem lehetett olyan helyzet elé állítani, amelytől **meghóköl** (b), nem bírta el a korlátozást, semmilyen értelemben. (106)
Teda **ei saanud solvata** (a), teda ei saanud sellisesse olukorda panna, millest ta **oleks kohkunud** (b), ta ei talunud piiramist, mitte mingis mõttes. (128)
389. Emlékezel – igen, bizonyosan emlékezel –, mikor először találkoztunk, a szobában, ahol apjának hangjegyfüzetei heverték a széles asztalon: Krisztina belépett, s a sötét kis szoba egyszerre **megett** világossággal. (106)
Mäletad – jah, kindlasti mäletad –, kui me esimest korda kokku saime, toas kus laial laulal vedelesid tema isa noodivihikud: Krisztina astus sisse ja väike pime tuba **täitus** korrage valgusega. (128)
390. Senki **nem tudott** olyan teljesen **megérinteni** egy nemes szöveget, egy állatot, mint Krisztina. (106)
Keegi **ei osanud** nii täiuslikult **puudutada** suursugust riiet või looma nagu Krisztina. (129)
391. Mert minden **megtörtént** (a) azon a napon, ahogyan kellett, minden **megtörtént** (b) hármunk között. (107)
Sest kõik **juhtus** tollel päeval **ära** (a), nagu juhtuma pidi, meie kolme vahel **juhtus** kõik **ära** (b). (129)
392. Lassan **megértettem** egy részét annak, ami történt. (107)

- Pikkamööda **hakkasin** juhtunu ühest osast **aru saama**. (130)
393. **Nézd meg** az arcukat, milyen különösen elváltozik, mikor zenét hallgatnak. (108)
Vaata nende nägu, kui kummaliselt see muutub, kui nad muusikat kuulavad. (130)
394. S minthogy a zenének semmiféle szavakkal kifejezhető értelme nincsen, valószínűleg van egy másik, veszélyesebb értelme, ha ennyire **meg tudja érinteni** az embereket, akik nemcsak zenei hallás, hanem vér és sors szerint is összetartoznak. (108)
 Ja kuna muusikal ei ole sõnadega väljendatavat mõtet, on tal arvatavasti mingi teine, ohtlikum mõte, kui ta **suudab** sedavõrd **puudutada** inimesi, kes mitte ainult muusikalise kuulmise, vaid ka vere ja saatuse poolest ühte kuuluvad. (130)
- 395.– Ez **megnyugtat** – mondja udvariasan. (108)
 “See **rahustab** mind,” ütleb ta viisakalt. (131)
396. Akkor már öreg volt; kevés idővel beszélgetésünk után **meghalt**. (108)
 Siis oli ta juba vana; ta **suri** varsti pärast meie vestlust. (131)
397. Mindenki **meghalt** és elment már, aki fontos volt valamikor számomra, apám és anyám, te és Krisztina. (108)
 Kõik **olid** juba **surnud** ja lahkunud, kes olid mulle kunagi tähtsad olnud, isa ja ema, sina ja Krisztina. (131)
398. Mindenki **meghalt**, s én sem voltam már fiatal, közel jártam az ötvenhez, s olyan magános voltam, mint a fa az erdőm tisztásán, a fa, mely körül kidöntötte az erdőt a háborút megelőző napon a vihar. (108)
 Kõik **olid surnud** ja minagi ei olnud enam noor, lähesisin viiekümnele ning olin nii üksigi nagu puu minu metsalagendikul, puu, mille ümbert torm oli sõja eelõhtul metsa maha murdnud. (131)
399. Egy fa **megmaradt** a tisztáson, a vadászház közelében. (108)
 Üks puu **oli jäänud** lagendikule jahimaja lähedal. (131)
400. **Meg akar maradni**. (109)
Tahab alles jääda. (131)
401. Úgy látszik, az életnek, mindennek, ami él, nincs más célja, mint a lehető végső időig **megmaradni** (a) és **megújulni** (b). (109)
 Paistab, et elul ja kõigeli, mis elab, ei ole muud eesmärki kui võimalikult kauaks **alles jääda** (a) ja **uueneda** (b). (131)
402. **Meghallgatott**, s ennyit mondott: “Mit akarsz? Túlélted.” (109)
 Ta **vaikis** ja ütles ainult: “Mis sa tahad? Ellu jäid.” (132)
403. Akkor **megértettem**, hogy aki túlél valamit, annak nincs joga vádat emelni. (109)
 Siis ma **mõistsin**, et sellel, kes kuskil ellu jääb, ei ole õigust süüdistust esitada. (132)
404. Aki túlél valamit, az **megnyerte** a maga perét, nincs joga és oka vádaskodni; erősebb volt, ő volt a ravaszabb, erőszakosabb. (109)
 Kes kuskil ellu jääb, see **on** oma kohtuasja **võitnud**, tal pole õigust ega põhjust süüdistada; ta oli tugevam, tema oli kavalam, vägivaldsem. (132)
405. Aztán ő is **meghalt**, Krisztina apja – mondja. (109)
 “Siis **suri** ka tema, Krisztina isa,” ütleb ta. (132)

406. Kõrülõttem haltak az emberek, a halál mindenféle válfaját láttam, és néha **megesodáltam** a pusztulási lehetőségek sokféleségét; mert a halálnak is van képzelőereje, mint az életnek. (109)
 Minu ümber suri inimesi, ma **olen** näinud kõiksugu surmaliike ning **imestanud** mõnikord hukkumisvõimaluste mitmekesisuse üle; sest ka surmal on kujutlusvõime nagu elul. (132)
407. Tízmillió ember **halt meg** a háborúban, így számlálták. (109)
 Sõjas **suri** kümme miljonit inimest, nii on kokku loetud. (132)
408. **Meggyulladt** a világ, s olyan tűzzel és füsttel égett, hogy néha azt hitte az ember, beleég minden személyes kétely, egyéni kérdés és indulat... (109)
 Maailm **süttis põlema** ning põles sellise tule ja suitsuga, et vahel mõtles inimene, et kõik isiklikud kõhklused, individuaalsed küsimused ja kired põlevad sisse... (132)
409. S múlt az idő, és megint **meggyulladt** a világ; tudom az még ugyanaz az égés, csak most lobbant fel megint... (110)
 Aeg läks ja maailm **süttis** uuesti **põlema**; ma tean, et see on seesama põleng, ainult uuesti leekima lõõnud... (132)
410. Ilyen erős az emberi természet: nem tud élni másként, felelnie kell és választ kell kapnia a kérdésre, melyet élete igazi kérdésének **megismert**. (110)
 Nii tugev on inimese loomus: ta ei saa teisiti elada, ta peab vastama ja saama vastuse küsimusele, mille ta **on tunnistanud** oma elu tõeliseks küsimuseks. (133)
411. Ezért jöttél vissza, s ezért **vártalak meg**. (110)
 Sellepärast tulid sa tagasi ja sellepärast **olin** ma sind **oodanud**. (133)
412. Lehet, hogy a fények kialusznak a világban, mint e táj fölött ma éjszaka, valamilyen elemi csapás következtében, ami már nem is háború, több annál; lehet, hogy **megérett** (a) az emberek lelkében is valami, mindenfelé a világon, s most elintézik és **megbeszél**ik (b), tűzzel és vassal, amit egyszer el kell intézni és **meg kell beszélni** (c). (110)
 Võib-olla kustuvad maailmas tuled nagu täna öösel siin kandis, mingi looduskatastroofi tagajärjel, mis ei ole enam sõda, vaid midagi enamat; võib-olla **on** ka inimeste hinges midagi **valmis saanud** (a), üle kogu maailma, ja nüüd klaaritakse ja **arutatakse** (b), tule ja rauaga, seda, mis ükskord tuleb ära klaarida ja **läbi arutada** (c). (133)
413. Lehet, hogy ez az életforma, amelyet **megismertünk** (a), amibe beleszülettünk, ez a ház, ez a vacsora, igen, még ezek a szavak is, melyekkel életünk kérdését ma este **megbeszéljük** (b), mindez már a múlté. (110)
 Võib-olla see eluviis, mida me **oleme tundma õppinud** (a), millesse me oleme sündinud, see maja, see õhtusöök, jah, isegi need sõnad, millega me oma eluküsimust täna õhtul **arutame** (b), see kõik kuulub juba minevikku. (133)
414. Hazajöttem a háborúból, ahol módomban **lett volna meghalni** (a), s **nem haltam meg** (b), mert a bosszút vártam. (111)
 Ma tulin sõjast, kus oleks olnud võimalik **surra** (a), ja ma **ei surnud** (b), sest ootasin kättemaksu. (134)
415. Mindenki **meghalt**; mit ér még itt a bosszú? (111)
 Kõik **on surnud**; mis maksab siin veel kättemaks? (134)
416. Ez éltetett, békében és háborúban, az elmúlt negyvenegy évben, ezért **nem öltem meg** (a) magam, ezért **nem öltek meg** (b) mások, s ezért **nem öltem meg** (c) én senkit, hála a sorsnak. (111)
 See hoidis mind elus, rahuajal ja sõjas, möödunud neljakümne ühel aastal, sellepärast **ei tapnud** (a) ma ennast, sellepärast **ei tapnud** (b) mind teised ja sellepärast **ei tapnud** (c) mina kedagi, jumal tänatud. (134)

417. A bosszú annyi, hogy eljöttél hozzám, a háborús világon át, az aknákkal megrakott tengereken át, eljöttél ide, a tett színhelyére, hogy felelj és **megismerjük** mindketten az igazságot. (111)
Kättemaks on see, et sa tulid minu juurde, läbi sõdiva maailma, üle miine täistopitud merede, tulid siia, teo sündmuskohale, et vastata ja et me mõlemad **tunnistaksime** tõde. (134)
418. Két kérdésre, melyeket régen **megszövegeztem**, az elmúlt évtizedekben, mikor vártalak. (111)
Kahele küsimusele, mille ma **olen sõnastanud** juba ammu, möödunud aastakümnetel, kui ma sind ootasin. (135)
419. Látom, azt hiszed, **szeretném megtudni** (a), nem tévedek-e, csakugyan szándékos volt-e azon a reggelen, a vadászaton, **megölni** (b) engem? (111)
Ma näen, et ma **soovin** sinu arust **teada** (a), kas ma ei eksi, kas sa kavatsesid mind tolel hommikul jahil tõepoolest **tappa** (b). (135)
420. **Megcsaltál-e** (a), mint mondani szokták, s **ő megcsalt-e** (b), a szónak valóságos, közönséges és vacak értelmében? (112)
Kas sa **petsid** (a) teda, nagu on kombeks ütelda, või **pettis** (b) tema mind selle sõna tõelises, tavalises ja pahas tähenduses? (135)
421. És mindenki felelt, te azzal, hogy a vadászatot követő napon **megszöktél** a városból, tőlünk, hivatásodtól, eldobtad a zászlót, mint ezt régen mondták, mikor még hittek az emberek a szavak igazi értelmében. (112)
Ja kõik on vastanud – sina sellega, et sa **põgenesid** järgmisel päeval pärast jahti linnast, meie juurest, ametist, viskasid lipu minema, nagu ütledi vanasti, kui veel usuti inimeste ja sõnade tõelisse mõttesse. (135)
422. Nem kérdelem, mert biztosan tudom, hogy **meg akartál** akkor reggel **ölni** engem. (112)
Seda ma ei küsi, sest ma tean kindlalt, et sa **tahtsid** mind tolel hommikul **tappa**. (135)
423. Félelmes lehet a pillanat, mikor egy ember életében **megszólal** (a) a kísértés, mikor egy ember felemeli a fegyvert, hogy **megölje** (b) azt az embert, akihez köze van, akihez belülről kötve van, s akit valamilyen okból **meg kell ölnie** (c). (112)
See hetk võib olla kohutav, kui ühe mehe elus **hakkab kõnelema** (a) kiusatus, kui mees tõstab relva, et **tappa** (b) inimene, kes talle korda läheb, kellega ta on sisemiselt seotud ja kelle ta **peab** mingil põhjusel **tapma** (c). (135)
424. Nem látom a félhomályban arcodat... már nincs sok célja új fényeket hozatni, a homályban is **megismerjük** (a) és **megértjük** (b) egymást, most már, mikor elérkezett e pillanat, a bosszú pillanata. (112)
Ma ei näe hämaras sinu nägu ... ei ole enam mõtet lasta tuua uusi küünlaid, me **tunneme** (a) ja **mõistame** (b) teineteist ka hämaras, nüüd, kui see hetk on juba käes, kättemaksu hetk. (135-136)
425. Soha, egyetlen másodpercre nem kételkedtem az elmúlt évtizedekben, hogy akkor reggel **meg akartál ölni**, s mindig sajnáltalak e pillanatért. (112)
Mitte kunagi, ainsatki sekundit ei ole ma möödunud aastakümnetel kõhelnud, et sa **olid tahtnud** mind tolel hommikul **tappa**, ja mul on sinust alati selle hetke pärast kahju olnud. (136)
426. Oly pontosan tudom, mit éreztél, mintha a te számodra is én **éltem volna meg** e helyzetet, e borzalmas kísértés pillanatát. (112)
Ma tean nii täpselt, mida sa tundsid, nagu **oleksin** sinu asemel ise **läbi elanud** selle hetke, selle kohutava kiusatuse hetke. (136)
427. De mindez már rendőri anyag, látod... mit kezdjek ezzel a perrendtartásszerű igazsággal, ha adatszerűen **tudom meg**, amit szívemmel és értelmemmel amúgy is tudok... (112)

Aga kõik see on juba politseimaterjal, näed... mida ma selle protokolli moodi tõega peale hakkan, kui **saan** dokumentaalselt **teada** selle, mida ma südame ja mõistusega niigi tean... (136)

428. Nem akarom, hogy **megkönnyebbülj** – mondja nyugodtan. (113)
„ (...)Ma ei taha, et sa **kergendust tunneksid**,” ütleb ta rahulikult. (136)
429. Az igazságot akarom, s az igazság most már számomra nem a néhány poros és rozszant rendőri tény, egy elhalt és elporladt női test egykori szendvedélyének és tévedésének titkai... mit számít mindez a mi számunkra, a férj és a szerető számára, most, mikor ez a test már nincs többé, s mi aggastyánok vagyunk, **megbeszéljük** (a) még egyszer a dolgokat, **iparkodunk megtudni** (b) az igazságot, s aztán megyünk a halálba, én itthon, elkeverve csontjaim őseim csontjaival, s te valahol a világban, London mellett vagy a trópusokban? (113)
Ma tahan tött ja see tõde ei ole minu jaoks nüüd enam mõni tolmune ja räbaldunud politseitoimik, ühe surnud ja põrmu varisenud naiskeha omaaegse kire ja eksimuse saladused... mis see kõik loeb meie jaoks, abikaasa ja armukese jaoks, praegu, kui seda keha enam ei ole ja meie oleme raugad, **räägime** parem asjad veel kord **sirgeks** (a) ja siis läheme surma, mina kodus, kus mu kondid segunevad esivanemate kontidega, ja sina kusagil laias limas, Londoni lähedal või troopikas? (136-137)
430. Mit számít az élet végen igazság és hamisság, csalás, árulás, gyilkossági kísérlet vagy maga a gyilkosság, mit számít az, hogy hol, mikor és hányszor **csalt meg** veled, egyetlen barátommal feleségem, életem egyetlen nagy szerelme és reménysége, Krisztina? (113)
Mis loeb elu lõpus tõde ja vale, petmine, reetmine, tapmiskatse või tapmine ise, mis loeb see, kus, millal ja mitu korda **pettis** mind sinuga, minu ainsa sõbraga, minu abikaasa, minu elu ainuke suur armastus ja lootus Krisztina? (137)
431. **Megmondod** ezt a szomorú és aljas igazságot, bevallasz mindent, elmondod pontosan, hogyan kezdődött,... (113)
Sa **räägid ära** selle kurva ja alatu tõe, tunnistad kõik üles, ütled täpselt, kuidas see algas,... (137)
432. Amitől úgy égett szívünk, hogy azt hittük, nem lehet elviselni, belehalunk, vagy **megölünk** (a) valakit – mert én is ismerem ez érzéseket, én is **megismerem** (b) a végső kísértés pillanatát, kevéssel azután, hogy elmentél, s egyedül maradtam Krisztinával –, mindez kevesebb lesz, mint a por, melyet a temetők fölött kavarr és sodor a szél. (113)
See, millest põles meie süda, nii et me arvasime, et seda ei saa välja kannatada, vaid sureme selle kätte või **tapame** (a) kedagi – sest minagi tean neid tundeid, minagi **olen tuttavaks saanud** (b) viimse kiusatuse hetkega, varsti pärast seda, kui sa olid ära läinud ja mina olin Krisztinaga üksik jäänud – kõik see muutub tühisemaks kui tolm, mida tuul surnuaegade kohal keerutab ja lennutab. (137)
433. Most, az élet végén már nem mernék e kérdésekre olyan határozottan felelni, mint feleltem volna negyvenegy év előtt, ha valaki megkérdez – negyvenegy év előtt, mikor Krisztina ott hagyott lakásodban, ahol gyakran járt már előttem is, ahol te mindent azért hordtál össze, hogy ott Krisztinát fogadhassad, ahol a két ember, akihez közöm volt életemben, ilyen unalmasan elárult és **megcsalt**? (114)
Nüüd, elu lõpus, ei julge ma neile küsimustele enam nii kindlalt vastata, nagu ma oleksin vastanud nelikümmend üks aastat tagasi, kui Krisztina jättis mind sinna sinu korterisse, kus ta oli sageli käinud ka enne mind, kuhu sa sellepärast olid kõik kokku tassinud, et seal Krisztinat vastu võtta, kus kaks inimest, kes elus mulle korda läksid, **olid** mind nii häbematult, nii kõlvatult, jah, nüüd ma tunnen, et nii igavalt reetnud ja **petnud**? (138)
434. Álltam a titkos lakásban, mintha egy büntény jeleit szemlélném, úgy bámultam a bútorokat, a heverőket... igen, mikor az ember fiatal, s felesége **megcsalja** egyetlen barátjával, testvérnél is közelebb hozzátartozójával, természetesen úgy érzi, összedől körülötte a világ. (114)

- Seisin seal saladuslikus korteris ja nii, nagu silmitseksin kuriteo märke, nõnda vahtisin mööblit, diivaneid... jah, kui mees on noor ja abikaasa **petab** teda tema ainsa sõbraga, kes on talle lähedasem kui vend, on tal loomulikult tunne, et maailm variseb tema ümber kokku. (138)
- 435.De ez elmúlik... érthetetlenül múlik el, nem egyik napról a másikra, nem, még évek **sem engesztelik meg** ezt a haragot – s a végén mégis elmúlik, pontosan úgy, mint az élet. (114)
Aga see läheb mööda... see läheb märkamatult mööda, mitte küll päevadega, ei, isegi aastad **ei leevenda** seda viha – ja lõpuks läheb see ometi mööda, täpselt nagu elugi. (138)
- 436.Vártam, hogy **megöljem** (a), vagy vártam, hogy **megmondja** (b) az igazat, és **megbocsássak** (c)... mindenesetre vártam. (114-115)
Ootasin, et teda **tappa** (a), või ootasin, et ta tõe **ära räägiks** (b) ja ma **annaksin** talle **andeks** (c) ... igatahes ma ootasin teda. (138-139)
- 437.Csak halottan láttam újra, reggel, mikor Nini üzent értem, hogy hazajöhettek, mert **meghalt**. (115)
Alles surnult nägin teda jälle, hommikul, kui Nini saatis sõna, et ma tuleksin koju, sest naine **on surnud**. (139)
- 438.Tudtam, hogy beteg, s úgy tudom, a legjobb orvosok kezelték – itt laktak a kastélyban, hónapokon át, s mindent elkövettek, hogy **megmentsék** (a), ők így mondták: „Mindent **megtettünk** (b) a tudomány mai állása szerint.” (115)
Ma teadsin, et ta on haige, ja ma tean, et teda ravisid parimad arstid – nad elasid siin lossis, kuude kaupa, ja tegid kõik, et teda **päästa** (a), nad ütlesid nii: “Me **tegime** (b) kõik teaduse tänase seisu järgi.” (139)
- 439.Valószínűleg **megtettek** (a) egyet-mást, amire fogyatékos ismereteik módot adtak, s amit nagyképességük és hiúságuk **nem akadályozott meg** (b). (115)
Küllap nad **tegid** (a) midagi, mida nende puudulikud teadmised võimaldasid ja mida nende ülbus ja körkus **ei takistanud** (b). (139)
- 440.Nekem jelentették minden este, mi történik a kastélyban, e nyolc éven át, előbb is, mikor Krisztina még nem volt beteg, s később is, mikor elhatározta, hogy beteg lesz és **meghal**. (115)
Minule teatati igal õhtul, mis lossis toimub, kõik need kaheksa aastat, nii alguses, kui Krisztina ei olnud veel haige, kui ka hiljem, kui ta oli otsustanud haigeeks jääda ja **surra**. (139)
- 441.De nem segíthettem Krisztinán, mert titok volt közöttünk, az egyetlen titok, melyet **nem lehet megbocsátani**, de nem tanácsos idő előtt szétbontani sem, mert nem lehet tudni, mi van az ilyen titok alján? (115)
Aga ma ei saanud Krisztinat aidata, sest meie vahel oli saladus, ainuke saladus, mida **ei saa andeks anda**, aga pole mõistlik ka enneaegselt lahti kiskuda, sest ei või teada, mis on selliste saladuste all. (139)
- 442.Van valami, ami úgy tud fájni, sebezni és égetni, hogy talán a halál sem tudja feloldani az ilyen gyötrődést: ha egy ember vagy két ember **megsebz**i bennünk azt a mély önérzetet, mely nélkül nem tudunk többé emberek maradni. (115)
On midagi, mis võib nõnda valu teha, haavata ja põletada, et vist isegi surm ei suuda sellist piinlemist leevendada: kui üks inimene või kaks inimest **haavavad** meis seda sügavat iseteadvust, milleta me ei suuda enam inimesteks jääda. (139-140)
- 443.Ezt **éltem meg**. (116)
Olen seda **näinud**. (140)
- 444.Ha Krisztina üzen – akármit üzen is –, **megtörténik** az akarata. (116)
Kui Krisztina sõna saadab – ükskõik, mida ta teatab –, **sünnib** tema tahtmine. (140)

445. Ha azt kívánja, hívjalak vissza, elmegyek, **megkereslek** a világban, visszahívlak. (116)
Kui ta soovib, kutsun sind tagasi, lähen **otsin** sind maailmast **üles** ja kutsun tagasi. (140)
446. Ha azt kívánja, **öljelek meg** (a), felkereslek a világ végén is, **megöllek** (b). (116)
Kui ta soovib, **tapan** (a) sind, otsin su üles kas või maailma otsast ja **lõõn maha** (b). (140)
447. Mert ő is valaki volt, a maga módján, női módon, őt is **megsértették** (a) azok, akiket szeretett; egyik azzal, hogy elszökött egy szenvedély elől, nem volt hajlandó odaégni egy kötésben, melyről tudta, hogy végzetes, a másik azzal, hogy **megettudta** (b) az igazságot, várt és hallgatott. (116)
Sest tema oli samuti keegi, omamoodi, naiselikult, tedagi **olid solvanud** (a) need, keda ta oli armastanud: üks sellega, et lasi ühe kire eest jalga, polnud suuteline põlema samas köidikus, mille kohta ta teadis, et see on saatuslik, teine sellega, et ta **teadis** (b) tõtt, ootas ja vaikis. (140)
448. A sors **megérintett** bennünket és betelt fölöttünk, s mindhárman viseltük ezt a sorsot. (116)
Saatus **puudutas** meid ja täitus meie kohal, ja me talusime seda saatust kõik kolmekesi. (140-141)
449. Az elébb, mikor vártalak, hogy **megbeszéljük** (a), amit egyszer **meg kell beszélni** (b), mert nincs már sok időnk, **megettudtam** (c) a dajkától valamit: **megettudtam** (d), hogy haldokolva engem hívott. (116)
Nüüd enne, kui ma sind ootasin, et **ära rääkida** (a) see, mis **tuleb** ükskord **ära rääkida** (b), sest meil ei ole enam palju aega jäänud, **sain** ma ammelt midagi **teada** (c): ma **sain teada** (d), et ta oli mind surivoodil kutsunud. (141)
450. Nem téged... s ezt nem mondom elégtétellel, de nem mondom elégedetlenül sem, **jegyezd meg** jól. (116)
Mitte sind... ja seda ma ei ütle rahulolevalt, aga ma ei ütle seda ka rahulolematult, **pane hästi tähele**. (141)
451. Fialat maradt, a magány nem csúfitotta el, a betegség **nem érintette meg** ezt a különös szépséget, Krisztina arcának zárt és komoly összhangját. (116)
Ta oli nooreks jäänud, üksildus polnud teda inetuks teinud, haigus **polnud puutunud** seda kummalist ilu, Krisztina näo kinnist ja tõsist harmooniat. (141)
452. Te a világban éltél, s Krisztina **meghalt**. (116)
Sina elased laias ilmas ja Krisztina **oli surnud**. (141)
453. Én a magányban, a sértődésben éltem, s Krisztina **meghalt**. (116)
Mina elasin üksilduses, solvunult, ja Krisztina **oli surnud**. (141)
454. Mit is mondhatott volna mást, e nyolc év után, mint azt, hogy **meghalt**. (117)
Mida muud olekski ta saanud ütelda, kaheksa aasta pärast, kui seda, et ta **on surnud**. (141)
455. Nem én, akit **megcsalt** (a) veled, nem te, aki **megcsaltál** (b) engem vele – család, micsoda szó! (117)
Mitte mina, keda ta **oli sinuga petnud** (a), mitte sina, kes sa **olid** mind temaga **petnud** (b) – petmine, milline sõna! (141)
456. Vannak ilyen kész szavak, melyekkel lélektelenül és gépiesen **meghatároz** az ember bizonyos helyzeteket. (117)
On selliseid valmis sõnu, millega inimene hingetult ja masinlikult **määratleb** teatud situatsioone. (141)
457. S mikor ezt **megértettem**, már késő volt. (117)
Ja kui ma sellest **aru sain**, oli juba hilja. (142)

458. Már nem maradt más, csak a várakozás és bosszú – most, mikor a bosszú pillanata elérkezett és a várakozás vége, csodálkozva érzem, milyen reménytelen és értéktelen mindaz, amit még egymástól **megtudhatunk** (a), bevallhatunk vagy hazudhatunk –, mindig csak a valóságot **érti meg** (b) az ember. (117)
Polnud jäänud enam midagi muud kui ainult ootamine ja kättemaks – nüüd, kus tasumise tund on kätte jõudnud ja ootamine on läbi, tunnen imestades, kui lootusetu ja tühine on kõik, mida me **võime** teineteise käest veel **teada saada** (a), üles tunnistada või maha salata –, inimene **mõistab** (b) ikka ainult tõde. (142)
459. S **megértettem** (a) ma délután eszemmél azt, amit szívemmel már régen **megértettem** (b): ezt a hűtlenséget, ezt a csalást, kettőtök árulását. (117)
Ja ma **sain** täna pärastlõunal sellest mõistusega **aru** (a), millest ma **olin** südamega juba ammu **aru saanud** (b): sellest truudusetusest, sellest petmisest, teie kahe reetmisest. (142)
460. **Megértettem** és mit mondhatok erről? (117)
Sain aru, ja mis ma selle peale öelda oskan? (142)
461. Az ember lassan **öregszik meg** (a): először az élethez és az emberekhez való kedve öregszik, tudod, lassan minden olyan valóságos lesz, mindennek **megismered** (b) értelmét, minden olyan félelmesen és unalmasan ismétlődik. (117-118)
Inimene **jääb** pikkamööda **vanaks** (a), pikkamööda saab kõik nii tõeliseks, sa **saad** kõige mõttest **aru** (b), kõik kordub nii kohutavalt ja igavalt. (142)
462. Aztán **megöregszik** a tested; nem egyszerre, nem, először szemed öregszik vagy lábaid vagy gyomrod, szíved. (118)
Siis **vananeb** sinu keha; mitte korruga, ei, kõigepealt vananevad silmad või jalad, magu või süda. (142)
463. Nem történhet többé semmi meglepő: még a váratlan, a szokatlan, a borzalmas **sem lep meg**, mert minden esélyt ismersz, mindenre számítottál, semmit nem vársz többé, sem rosszat, sem jót... s ez az öregség. (118)
Enam ei saa juhtuda midagi üllatavat: ka miski ootamatu, harjumatu ja hirmuäratav **ei üllata** sind enam, sest sa tunned kõiki juhtumeid, oled kõigeega arvestanud, ei oota enam midagi, ei halba ega head... ja see on vanadus. (143)
464. Valami él még szívedben, egy emlék, valamilyen homályos életcél, szeretnél viszontlátni valakit, szeretnél **megmondani** (a) vagy **megtudni** (b) valamit, s tudod jól, hogy a pillanat majd eljön egy napon, s akkor egyszerre nem is lesz olyan végzetesen fontos **megtudni** (c) az igazat, és válaszolni rá, mint ezt a várakozás évtizedeiben hitted. (118)
Miski elab veel sinu südames, üks mälestus, mingi hämar elueesmärk, sa soovid kedagi uuesti näha, soovid midagi **ära rääkida** (a) või **teada saada** (b) ja tead hästi, et see silmapilk jõuab ühel päeval kätte ja siis korruga ei olegi nii saatuslikult tähtis tõde **teada saada** (c) ja sellele vastata, nagu sa oled seda uskunud ootamise aastakümnetel. (143)
465. Az ember lassan **megérti** (a) a világot, s aztán **meghal** (b). (118)
Inimene **saab** aegamööda maailmast **aru** (a) ja siis **sureb** (b). (143)
466. **Megérti** a tüneményeket és az emberi cselekedetek okát. (118)
Ta **saab aru** nähtustest ja inimeste tegude põhjustest. (143)
467. Az élet majdnem érdekes, mikor **megtanultad** az emberek hazugságait, s élvezni és figyelni kezded, amint mindig mást mondanak, mint amit gondolnak és igazán akarnak... (118)
Elu on peaaegu huvitav, kui sa **oled** inimeste valed **selgeks õppinud** ning hakkad nautima ja jälgima, kuidas nad alati muud ütlevad kui mõtlevad ja tegelikult tahavad... (143)

468. Krisztina **megcsalt**, milyen együgyű szó! (119)
Krisztina **pettis** mind, kui lihtne sõna! (143)
469. S éppen veled **csalt meg**, milyen szánalmas lázadás! (119)
Ja ta **pettis** mind just sinuga, kui kahetsusväärne mäss! (143)
470. Később, mikor sokat **megtudtam** (a) és mindent **megértettem** (b), mert e hajótörés anyagából egyes hulladékokat, árulkodó jeleket az én magányom szigetére is elsodort az idő, szánakozva néztem vissza a múltba,... (119)
Hiljem, kui ma **olin** mõndagi **teada saanud** (a) ja kõigest **aru saanud** (b), sest aeg uhas üksikuid jäätmeid, reetlikke märke selle laevahuku materjalist ka minu üksilduse saarele, vaatasin ma kahetsedes tagasi minevikku... (144)
- 471.... elképzelem a gyűlöletet, mely eltölti szíveteket, mikor reám gondoltok, mikor minden lépésnél, minden pillanatban az én hatalmamba botoltok, férji hatalmamba, földesúri hatalmamba, nagyúri hatalmamba, társadalmi és vagyoni fölényembe, szolgálaim seregébe, s abba, ami mindennél nagyobb hatalom: a kötöttségbe, mely **megparancsolja** nektek, hogy minden szerelmen és gyűlöleten túl tudjátok: nélkülem nem tudtok teljesen élni, sem halni. (119)
... ma kujutan ette seda vihkamist, mis täitis teie südand, kui te minu peale mõtlesite, kui te igal sammul, igal hetkel minu võimu otsa komistasite, minu abielumehe võimu, maaisanda võimu, suuraadliku võimu, ükiskondlikku ja varandusliku üleoleku, teenijate väe ja selle otsa, mis on kõiges kõige suurem võim: seoteuse otsa, mis **käsib** teid üle iga armastuse ja vihkamise teada: ilma minuta ei saa te täiuslikult elada ega surra. (144)
472. Ti boldogtalan szerelmesek, engem **lehetett megcsalni** (a), de nem **lehetett megkerülni** (b); hiába vagyok másféle ember, hármunknak olyan közünk van egymáshoz, mint a kristályoknak egy mértani törvény képletén belül. (119)
Te õnnetud armunud, mind **võis petta** (a), aga minust **ei saanud mööda hiilida** (b); asjata olen teistmoodi mees, meie kolm oleme üksteisega nii tihedalt seotud nagu kristallid ühe geometriaseaduse valemis. (144)
473. S kezded lehanyatlik a fegyverrel, mikor egy reggel **meg akarsz ölni**, mert már nem bírod ezt a hajszát, ezt a bujkálást, ezt a nyomorúságot... mit is tehetsz? (119)
Ja sinu käed vajuvad koos püssiga alla, kui sa **tahad** mind ühel hommikul **tappa**, sest sa ei kannata seda tagaajamist, seda peitust, seda viletsust enam välja... mis sa ikka teha saad? (144-145)
474. Le kell köszönnöd rangodról, szegény vagy és Krisztina is szegény, tőlem nem fogadhattok el semmit, nem, szökní nem tudsz vele, élni sem tudsz vele, elvenni sem tudod, szeretőnek **megtartani** életveszélyes, a halálnál is veszélyesebb: minden pillanatban számolnod kell az árulással és leleplezéssel, tartanod kell tőle, hogy számot kell adnod nekem, éppen nekem, a barátnak és testvérnek. (119-120)
Sa pead pagunid maha panema, sa oled vaene ja Krisztina on samuti vaene, minu käest ei saanud te midagi vastu võtta, ei, temaga põgeneda sa ei saa, temaga elada sa ka ei saa, teda ära võtta sa ka ei saa, teda armukesena **pidada** on eluohtlik, isegi surmast ohtlikum: iga minut pead sa arvestama reetmise ja paljastamisega, pead hoiduma sellest, et sa pead miule aru andma, just nimelt minule, oma sõbrale ja vennale. (145)
475. S egy napon, mikor a pillanat **megérett** (a) és **megjelent** (b) kettőnk között valamilyen érzékelhető alakban, felemeled a fegyvert; s én később, sokszor és őszintén sajnállok e pillanatért. (120)
Ja ühel päeval, kui moment **on küps** (a), ja mingil tajutaval kujul meie vahele **ilmunud** (b), tõstad sa relva; ja minul on sinust hiljem korduvat ja siiralt selle hetke pärast kahju. (145)
476. Rendkívül kínos és terhes feladat lehet **meggyilkolni** valakit, akihez közünk van – mondja mellékesen. (120)

„(...) **Tappa** kedagi, kes on meiega seotud, võib olla erakordselt raske ja koormav ülesanne,” ütleb ta nagu muuseas. (145)

477. Minden kiderül, mert te elementél, s mi itt maradtunk, életben, én, mert te elmulasztottad a pillanatot, vagy a pillanat elmulasztott téged – a kettő egy és ugyanaz – s Krisztina, mert egyelőre nem tehet mást, **meg kell várnia** (a) valamit, talán csak **meg akar győződni** (b) arról, hogy jól hallgatunk, mi ketten, te és én, a két férfi, akikhez köze van, s akik félreálltak újból: vár, amíg e hallgatás igazi értelmét **megérte** (c) és **megismeri** (d). (120)

Kõik saab selgeks, sest sina oled ära läinud ja meie siia jäänud, ellu jäänud, mina sellepärast, et sa lasid õige hetke mööda või lasi hetk sind mööda – need kaks on üks ja sama – ja Krisztina sellepärast, et esialgu ei saa ta muud teha, ta **peab** midagi **ära ootama** (a), vahest **tahtis** ta ainult **veenduda** (b) sellest, et me hästi vait seisame, meie kaks, sina ja mina, kaks meest, kes temale korda lähevad ja kes tema teelt kõrvale astusid: ta ootab, kuni ta selle vaikuse tõelisest mõttest **aru saab** (c) ja selle **selgeks saab** (d). (145-146)

478. S akkor **meghal**. (120)
Ja siis ta **sureb**. (146)

479. Most eljött a pillanat, mikor **megtudom** a kérdésre a választ. (120)
Nüüd on käes see hetk, kus ma **saan** küsimusele vastuse. (146)

480. Felelj, kérlek: tudott Krisztina arról, hogy te akkor reggel, a vadászaton, **meg akartál ölni** engem? (120)
Vasta, palun: kas Krisztina teadis, et sa tollel hommikul, jahil, **tahtsid** mind **tappa**? (146)

481. – **Bocsáss meg** – mondja. (121)
“**Anna andeks**,” ütleb ta. (147)

482. Ki kellett mondanom, s most, mikor kimondtam, érzem, hogy nem jól kérdeztem, kínos helyzetet teremtettem számodra, mert felelni akarsz, **meg akarod mondani** az igazat, s én nem jól kérdeztem. (121)
Ma pidin selle välja ütleva ja nüüd, kus ma olen selle välja ütlenud, tunnen, et ma ei ole seda hästi küsinud, olen pannud sind piinlikku olukorda, sest sa tahad vastata, **tahad** tõtt **rääkida**, ja mina ei ole hästi küsinud. (147)

483. S nem tagadom, élt lelkemben a gyanú, az elmúlt évtizedekben, hogy az a pillanat a hajnali erdőben, a vadászatom, nemcsak a véletlen, az ötlet, az alkalom, az alvilági sugallat pillanata volt – nem kínos a gyanú, hogy ezt a pillanatot **megelőzték** másféle pillanatok, melyek józanok és egészen nappaliak voltak. (121)
Ja ma ei salga, et minu hinges elas möödu nud aastakümnetel kahtlus, et see hetk varahommikuses metsas, jahil, ei olnud ainult juhuslik, mõtte, juhuse, allilma sosistuse hetk – ei, mind piinab kahtlus, et sellele hetkele **olid eelnenud** teistmoodi hetked, mis olid olnud karsked ja aset leidnud täiesti päise päeva ajal. (147)

484. Mert Krisztina, mikor **megtudta**, hogy elszöktél, ezt mondta: „Gyáva volt” – ez minden, amit mond, ez az utolsó szó, melyet hallok tőle, s ez az utolsó ítélet feletted is, melyet szavakkal kimond. (121)
Sest Krisztina, kui ta **oli teada saanud**, et sa olid põgenenud, ütles: “Ta oli arg” – see on kõik, mis ta ütleb, see on viimane sõna, mida tema suust kuulen, ja see on ka viimane kohtuotsus sinu üle, mille ta sõnadega ütleb. (147)

485. Vagy éppen gyáva volt valami máshoz, nem is az élethez és nem is a halálhoz, nem is a szökéshez, nem is a csaláshoz, nem ahhoz volt gyáva, hogy elvegye Krisztinát tőlem, nem is ahhoz, hogy lemondjon Krisztináról, nem, egyszerűen gyáva volt valamilyen nagyon egyszerű és rendőrileg minősíthető tényhez, melyet **megbeszéltek** és kiterveltek, ők ketten, feleségem, és legjobb barátom? (121-122)

Või oli ta arg hoopis millekski muuks, isegi mitte eluks, isegi mitte surmaks, isegi mitte põgenemiseks, isegi mitte petmiseks, isegi selleks ei olnud ta arg, et Krisztina minu juurest ära viia, isegi mitte selleks, et Krisztinast loobuda, ei, ta oli lihtsalt arg mingi väga lihtsa ja politseilikult kvalifitseeritava fakti jaoks, mille **olid kokku leppinud** ja plaanitsenud nemad kahekesi, minu naine ja minu parim sõber? (147-148)

486.De az elébb nem kérdeztem pontosan, **bocsáss meg**; ezért vágtam szavadba, mikor láttam, hogy felelni készülsz. (122)

Aga enne ei küsinud ma täpselt, **anna andeks**; sellepärast löikasin sulle vahele, kui nägin, et sa valmistud vastama. (148)

487.S így **nem szeretnék meghalni**. (122)

Ja ma **ei soovi** niimoodi **surra**. (148)

488.Akkor már jobb és emberhez méltóbb lenne, ha te negyvenegy év előtt nem vagy gyáva, mint Krisztina **megállapította**; igen, emberségesebb lenne, ha egy golyó elintézi azt, amit az idő nem tudott elintézni: a kételyt, hogy ti összefogtatok ellenem a gyilkosságra, melyet te végül gyáva voltál végrehajtani? (122)

Siis oleks juba parem ja inimesele väarikam olnud see, kui sa ei oleks neljakümne ühe aasta eest nõrk olnud, nagu Krisztina **väitis**; jah, inimlikum oleks, kui üks kuul ajab korda selle, mida aeg ei suuda korda ajada: kahtluse, kas teie septsitesite koos selle mõrtsukatöö, mida sa lõpuks olid arg teoks tegema? (148)

489.Mindig azért és úgy, mert éppen lehetett és **megtörtént**, ennyi az igazság. (122)

Ikka sellepärast ja nõndamoodi, sest see sai just toimuda ja **toimuski**, see on kogu tõde. (149)

490.De jól kérdeztem-e és **megmondtam-e** mindent, amit tudnia kell, neki is, a tettesnek és vádlottnak, ha az igazat akarja felelni? (123)

Aga kas ma **olen** hästi küsinud ja **ütelnud** kõik, mida tuleb teada, ka temal, kurjategijal ja süüalusel, kui ta tahab tõtt vastata? (149)

491.Egy napon, évekkel halála után, **megtaláltam** azt a sárga bársonyba kötött emlékkönyvet, melyet egy éjszakán – számomra rendkívül emlékezetes, a vadászat napját követő éjszakán – hasztalan kerestem íróasztala fiókjában. (123)

Ühel päeval, aastaid pärast tema surma, **leidsin** ma selle kollasesse sametisse köidetud mälestusraamatu, mida ma olin ühel ööl – minu jaoks erakordselt meeldejäädav, jahipäevale järgnenud ööl – asjata otsinud tema kirjutslaua sahtlist. (149)

492.Aztán **meghalt** (a) Krisztina, és te éltél, a messzeségben, s én éltem, ebben a házban, ahová visszaköltöztem Krisztina halála után, mert a szobákban akartam élni és **meghalni** (b), ahol születtem, s ahol őseim születtek és **meghaltak** (c). (123)

Siis **suri** (a) Krisztina ja sina elasis edasi, kaugel, ja mina elasin ka, selles majas, kuhu ma olin pärast Krisztina surma tgasi kolinud, sest ma tahtsin elada ja **surra** (b) tubades, kus ma olen sündinud ja kus **olid** sündinud, elanud ja **surnud** (c) minu esivanemad. (149)

493.Élt, s én **megtaláltam**, később, sokkal később, egy napon, Krisztina tárgyai között, egy dobozban, ahol anyja elefántcsontra festett képét, apja pecsétgyűrűjét, egy szál elszáradt orchideát – ezt tőlem kapta valamikor – s ezt a kék szalaggal átkötött sárga könyvet rejtegette. (123)

Ta oli elanud ja mina **leidsin** ta hiljem, palju hiljem, üks päev Krisztina asjade hulgest, ühest karbist, kus ta oli varjanud oma ema portreed, mis oli maalitud elevandiluule, isa pitsatsõrmust, üht kuivanud orhideed – selle ta oli kunagi minult saanud – ja seda sinise paleaga kokku seotud kollast raamatut. (150)

494.Tudott Krisztina arról, hogy akkor reggel az erdőben **meg akartál ölni**? (124)

Kas Krisztina teadis, et sa **tahtsid** mind tolel hommikul metsas **tappa**? (151)

- 495.– Azt hiszem – mondja csendesesen –, most már **megbeszéltünk** mindent. (125)
 “Ma arvan,” ütleb ta vaikselt, “et me **oleme** nüüd juba kõik jutud **ära rääkinud**. (...)”(152)
496. Most érzik csak, hogy átfáztak és dideregnek; az éjszaka váratlanul **meghúvösödött**, a vihar, mely a közeli város villanyos központjában eloltotta a fényeket, a kastély szomszédjában vonult el. (125)
 Nad tunnevad alles nüüd, et nad on üdini külmunud ja värisevad; öö on ootamatult **jahedaks tõmbunud**, torm, mis läheduses oleva linna elektriijaamas oli tueld kustutanud, oli lossi kohalt taandunud. (152)
- 497.– Élmi és **meghalni** – feleli Konrád. (125)
 “Elada ja **surra**,” vastab Konrád. (152)
498. **Megnézni** valamit? (125)
 Mídagi **vaadata**? (152)
- 499.– A gyertyák – mondja szórakozottan, mikor **megakad** szeme a kandalló peremére állított gyertyatartó füstölgő csonkjain. (126)
 “Küünlad,” ütleb ta hajameelselt, kui pilk **peatub** ahjusimsil küünlajalas suitsevatel köntidel. (153)
- 500.– De ha már az elsőre sem feleltél... Nézd – mondja egészen csendesesen –, Krisztina apja **megvádolt**, hogy túléltem. (126)
 “Aga kui sa juba esimesele ei vastanud... Vaata,” ütleb ta täiesti tasa, “Krisztina isa **süüdistas** mind selles, et ma olin ellu jäänud.(...)”
501. Mert az ember nemcsak azzal felel, ha **meghal**. (126)
 Sest inimene ei vasta ainult sellega, et ta **sureb**. (153)
502. Nem gondolod, hogy végül mi tartozunk valamilyen síron túli felelősséggel neki, aki mégiscsak több volt, emberibb volt, mint mi ketten – több volt, mert **meghalt**, tehát válaszolt mindkettőnknek, s mi itt maradtunk az életben, s ezt nem lehet szépíteni. (126)
 Kas sa ei arva, et lõppude lõpuks võlgneme meie talle mingi hauataguse vastutuse, temale, kes ta oli ometi midagi enam, oli inimlikum kui meie kaks – ta oli midagi enam, sest ta **suri**, seega vastas meile mõlemale, ja meie jäime ellu ja seda ei saa ilustada. (153-154)
503. Belehalt abba, hogy te elmentél, behalt abba, hogy én ittmaradtam és nem mentem feléje, behalt abba, hogy mi ketten, férfiak, akikhez tartozott, aljasabbak, büszkébbek, gyávábbak, nagyhangúbbak és hallgatóbbak voltunk, mint azt egy nő elviselhette, **megszöktünk** előle, elárultuk, mert túlélünk. (126)
 Ta suri selle kätte, et sina läksid ära, ta suri selle kätte, et mina jäin siia ega läinud tema poole, ta suri selle kätte, et meie kahekesi, mehed, kellele ta oli võlgu, olime alatuma, uhkemad, aremad, sõnakamad ja vaikivamad kui üks naine võis välja kannatada, me **oleme** tema eest **põgenenud**, oleme ta reetnud, sest oleme ta üle elanud. (154)
504. És azt is tudjuk, hogy minden sértődött, gyáva és gőgös okosságunkkal **nem mentettünk meg** (a) magunknak semmit, mert ő **meghalt** (b), s mi élünk, s hármunknak közünk volt egymáshoz, így vagy úgy, életben és holtan. (127)
 Ja me teame ka seda, et kogu oma solvunud, ara ja kõrgi tarkusega **pole** me ennast karvavõrtki **õigustanud** (a), sest tema **on surnud** (b) ja meie elame nind oleme kõik kolm üksteisega seotud, elusalt ja surnult. (154)
505. Ezt nagyon nehezen **érti meg** (a) az ember, s mikor **megérti** (b), különösen nyugtalan lesz. (127)
 Sellest **ei saa** inimene mitte kuidagi **aru** (a), ja kuidas sellest **aru saab** (b), läheb ta imelikult rahutuks. (154)

506. **Megszabadultál** kínos helyzetektől? (127)
Kas sa **said lahti** piinlikest situatsioonidest? (154)
507. A másik kérdés, hogy nem ez volt-e életünk igazi tartalma, ez a kínos vonzás egy nőhöz, aki **meghalt**. (127)
Teine küsimus on, kas mitte see pole olnud meie elu tõeline sisu, see piinlik tõmme ühe naise poole, kes **on** juba **surnud**. (155)
508. Mindent **megéltem**, mindent láttam, s erre a kérdésre nem tudok felelni. (127)
Ma **olen** kõik **läbi elanud**, kõike näinud, ega oska sellele küsimusele vastata. (155)
509. Szeretném, ha **megmondanád** – folytatja, oly halkán, mintha tartana tőle, hogy háta mögött áll és hallgatja szavait valaki –, mi a véleményed erről? (127)
„(...)Ma soovin, et sa **ütleksid**,” jätkab ta tasa, justkui kardaks, et tema selja taga seisab keegi ja kuulab tema sõnu pealt, “mis sina sellest arvad? (...)”(155)
510. S ha ezt **megéltük**, talán nem is éltünk hiába? (128)
Ja kui me selle **oleme läbi elanud**, siis me ehk polegi ilmaasjata elanud? (155)
511. S **megnézik** egymást, tetőtől talpig. (128)
Ja nad **silmitsevad** teineteist pealaest jalatallani. (156)
512. A szárnyas kapu előtt, a fehér kavicsokon **megsikordul** a kocsi kereke. (128)
Kahe poolega värava ees valgel kruusal **krigisevad** vankri rattad. (156)
513. Szótlanul búcsúznak, néma kézfogással; mindketten mélyen **meghajolnak**. (128)
Nad jätavad sõnatult hüvasti, tummalt kätt surudes; mõlemad **kummardavad** sügavalt. (156)
514. Az üres folt, mely Krisztina arcképének helyét jelzi, **megállítja** a tábarnokot. (128)
Tühi laik, mis märgib Krisztina portree kohta, **sunnib** kindrali **seisatama**. (157)
515. **Megcsókolják** egymást. (129)
Nad **suudlevad** teineteist. (157)

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Rutt Reemann-Arro
(*autori nimi*)
(sünnikuupäev: 20.02.1984)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose
„Ungari *meg*-verbiprefiksi vastetest eesti keeles – tõlke- ja sõnaraamatupõhiselt“,
(*lõputöö pealkiri*)

mille juhendajad on Boglárka Janurik ja Anu Nurk,
(*juhendaja nimi*)

- 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
 - 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
 3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus/Tallinnas/Narvas/Pärnus/Viljandis, 23.05.2016 (*kuupäev*)

Rutt Reemann-Arro

Anu Nurk

Boglárka Janurik